

Féléves jelentés

2016

Féléves jelentés

Beszámoló az MNB 2016 első félévi tevékenységéről

A jelentés a 2016. június 30-ig terjedő időszak adataira épül.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

Tartalom

A) rész A Magyar Nemzeti Bank 2016 I. félévi üzleti jelentése	7
1. Elnöki összefoglaló	8
2. Beszámoló az MNB 2016 I. félévi tevékenységéről	12
2.1. Monetáris politika	12
2.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	21
2.3. Felügyeleti tevékenység és fogyasztóvédelem	25
2.4. Szanálás	31
2.5. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek	33
2.6. Devizatartalék-kezelés	36
2.7. Készpénz-logisztikai tevékenység	38
2.8. Statisztikai szolgálat	44
2.9. Az MNB társadalmi felelősségvállalási tevékenysége	47
2.10. Az MNB 2016. I. félévi évi eredményének alakulása	49
2.11. Az MNB gazdálkodása	52
3. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata	55
B) rész A Magyar Nemzeti Bank 2016. I. félévi beszámolója	59
3.1. Az MNB számviteli politikája	62
3.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2016. I. félévi mérlegére és eredményére	67
3.3. A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések	67
3.4. A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	68
3.5. A központi költségvetés forint- és devizakötelezettségei	68
3.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása	69
3.7. A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések és -kötelezettségek	69
3.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása	70
3.9. A jegybanki arany- és devizatartalék	71
3.10. Egyéb forint- és devizakövetelések	72
3.11. Egyéb forint- és devizakötelezettségek	73
3.12. Befektetett eszközök	74
3.13. Céltartalék és értékvesztés	82
3.14. Aktív és passzív időbeli elhatárolások	83
3.15. Saját tőke alakulása	83
3.16. A kiegyenlítési tartalékok alakulása	83
3.17. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei	84
3.18. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye	86
3.19. A devizaállományok ártértékeléséből származó eredmény összetevői	89

3.20. Bankjegy- és érmegyártás költsége	89
3.21. Egyéb eredmény	90
3.22. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése.....	90
3.23. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek.....	91
3.24. A banküzemi bevételek és ráfordítások alakulása	92
3.25. A létszám és bérköltség adatainak változása, valamint a vezető tisztségviselők javadalmazása	94

A) RÉSZ A MAGYAR NEMZETI BANK 2016 I. FÉLÉVI ÜZLETI JELENTÉSE

1. Elnöki összefoglaló

A Monetáris Tanács 2016 márciusától újraindította kamatcsökkentési ciklusát, amelynek keretében három lépésben, összességében 45 bázisponttal csökkentette a jegybanki alapkamatot. A jegybanki irányadó ráta 2016. május végén 0,90 százalékon állt. A Monetáris Tanács megítélése szerint az alapkamat további mérséklését az indokolta, hogy az infláció várható mértéke tartósan az inflációs cél alatt alakulhat. A magyar gazdaságot továbbra is kihasználatlan kapacitások jellemezik, az alacsony globális inflációs környezet hosszabb ideig maradhat fenn és erősödött a másodkörös hatások kialakulásának kockázata. A Monetáris Tanács 2016. márciusi ülésén a kamatfolyosó aszimmetrikus szűkítéséről is döntött, így az egynapos betéti rátát a negatív tartományba, -0,05 százalékra, míg az egynapos hitelrátát június végére 1,15 százalékra csökkentette. A Monetáris Tanács megítélése szerint az alapkamat aktuális szintje és a laza monetáris kondíciók tartós fenntartása összhangban van az inflációs cél középtávú elérésével és a reálgazdaság ennek megfelelő mértékű ösztönzésével.

A Magyar Nemzeti Bank 2016 elején indította el az MNB Növekedéstámogató Programot (NTP), amelynek célja, hogy a hitelpiac a Növekedési Hitelprogram (NHP) fokozatos kivezetésével is zavartalanul működjön, és a hitelállomány – a jegybankra való kisebb ráutaltság mellett – fenntartható módon növekedjen. Az NTP egyik részét alkotja a Piaci Hitelprogram (PHP), amely a bankok hitelezési tevékenységét segítő, pozitív ösztönzőkből álló eszközcsalád, a másik része pedig az NHP harmadik, kivezető szakasza, amelynek két pillére a korábbiaknál szűkebb, 300-300 milliárd forintos keretösszeggel került meghirdetésre. 2016. június 7-én pedig a Monetáris Tanács az első pillér keretösszegének 100 milliárd forintos emeléséről döntött. Az óvatosabb ütemű kivezetéssel az MNB elő kívánja segíteni, hogy biztosan megvalósuljon a kkv-hitelállomány 2016-os évre várt 5-10 százalékos bővülése, ami a reálgazdaság megfelelő mértékű növekedéséhez szükséges. A Növekedési Hitelprogram harmadik szakaszában részt vevő hitelintézetek 2016. július 1-ig 125 milliárd forint összegben kötöttek szerződést, 5850 ügylet és 4615 vállalkozáshoz kapcsolódóan. Az NHP három szakaszában eddig összesen 33 388 vállalkozás jutott finanszírozáshoz 2251 milliárd forint összegben. A PHP keretében az MNB összesen öt Hitelezési IRS (HIRS) tendert indított. A tendereken a bankok összesen 780 milliárd forint értékű HIRS-t kötöttek, amivel vállalták, hogy a következő három éven keresztül HIRS állományuk negyedrésze erejéig növelik nettó kkv-hitelállományukat. A vállalt állománynövekedés összesen közel 200 milliárd forint értékű, ami 2016-ban a kkv-hitelállomány mintegy 5 százalékos növekedését jelentené.

A Monetáris Tanács 2016. január 12-i döntése alapján az MNB által elindított eszköztár-fordulat újabb lépéseként a limitált kéthetes betéti eszköz 2016. április végével kivezetésre került. A Monetáris Tanács 2016. május 10-i döntésével – a 2016. februárban megkezdett csendes kivezetési szakaszt követően -, július elejétől lezárultak az MNB kamatcsere-tenderei. Ezzel a monetáris politikai helyzetnek megfelelő módosított eszköztár struktúra kiépítése megtörtént.

A pénzügyi szektor legfontosabb jellemzőit, valamint a pénzügyi rendszer stabilitására veszélyt jelentő kockázatokat az idén májusban megjelent Pénzügyi Stabilitási Jelentés mutatta be. A jelentés alapján összefoglalóan megállapítható, hogy a hazai bankrendszer piaci sokkokkal szembeni ellenálló-képessége szilárd, külső sérülékenysége a gazdaság sérülékenységével együtt tovább mérséklődött,

amelynek pozitív hatásai jelentősen felértékelődtek a megnövekedett globális pénzügyi stabilitási kockázatok tükrében. A legfrissebb tőke stresszteszt eredmények alapján kijelenthető, hogy az alkalmazott stresszpálya mentén továbbra sincs tőkepótlásra szoruló intézmény. A válság óta a legfőbb problémát jelentő, alacsony piaci alapú vállalati hitelezés terén az idén indult Növekedéstámogató Program (NTP) által érhető el áttörés. Ugyanakkor az évek óta a bankok mérlegében ragadt jelentős nemteljesítő lakossági és vállalati hitelállomány változatlanul kiemelt kockázatot jelent. A nemteljesítő hitelek rendezése elengedhetetlen ahhoz, hogy a bankrendszer támogatni tudja a fenntartható gazdasági növekedést.

Szanálási feladatkörében eljárva az MNB – az Európai Bizottság által szorosan felügyelt eljárásban - értékesítette a szanálás alá vont MKB Bank Zrt.-t és 2016. június 30-án sikeresen lezárta az első hazai szanálási eljárást. A jegybank szanálási feladatkörében meghatározta az MSZVK Magyar Szanálási Vagyonkezelő Zrt. számára az MKB Bank Zrt.-től átvett állomány fokozatos értékesítésére (*exit*) vonatkozó, 2016. évre irányadó stratégiai keretfeltételeket. Az MNB továbbra is folyamatos szakmai támogatást nyújt a Befektető-védelmi Alap (Beva), az Országos Betétbiztosítási Alap (OBA) továbbá a Szanálási Alap részére, valamint közreműködik a Magyarországon is jelen lévő bankcsoportokat érintő szanálási kollégiumok működési kereteit szabályozó megállapodások létrejöttében, aktívan részt vesz a kollégiumok munkájában. A szanálási terület nagy hangsúlyt fektet nemzetközi kapcsolatai szélesítésére, és továbbra is aktív szerepet vállal a szanálási keretrendszert érintő szabályozási környezet fejlesztésében mind európai uniós, mind hazai szinten.

Az MNB az első félévben megújított szemléletben - a proaktivitás követelményét érvényre juttatva - látta el a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét. A Pénzügyi Stabilitási Tanács (PST) által elfogadott terv első féléves szakasza teljesült, a néhány esetbeli tervtől való eltérést, átütemezést prudenciális érvek indokolták. A szektor stabilitásának és ellenállóképességének támogatása érdekében lefolytatásra került a takarékszövetkezeti integráció első komplex vizsgálata, mely előremutató és ez által az intézménycsoport prudens működését megerősítő eredményekkel zárult. A jegybank az új online értékpapírszámla lekérdező alkalmazással, továbbá a kapcsolódó vizsgálsorozattal meghatározó lépéseket tett a fogyasztók bizalmát élvező tőkepiaci intézményrendszer biztonságos működése és a befektetők védelme érdekében.

Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenységével elősegítette a fogyasztók és a felügyelt intézmények között az egyensúlyon és korrekt üzleti magatartáson alapuló kapcsolat fenntartását. A jegybank fogyasztóvédelmi eljárásaival meghatározó szerepet játszott a lakosság széles körét érintő elszámolás és forintosítás szabályszerű megvalósulásában. Az ügyfélszolgálati feladatok ellátásával és a célirányos kommunikációval a Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ elősegítette a hazai piacról felszámolás miatt kivonuló román biztosító társaság ügyfeleinek átszerződését és kárrendezési kérdéseik megoldását.

A jegybank 2016 első félévében 16 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást és szakmai véleményt adott ki, valamint pénzforgalmi ellenőrzés keretében összesen 11 új eljárást indított és 14 korábban indított vizsgálatot zárt le. Az ellenőrzések eredményeként összesen 32,9 millió forint értékben került sor hatósági bírság kiszabására.

A jegybank 2016 első félévében is jelentős hangsúlyt fektetett a fizetési rendszerek hatékonyságának fejlesztésére. Az MNB projektet indított az azonnali fizetési szolgáltatás hazai bevezetésének megvalósítása érdekében. A projekt első lépéseként átfogó konzultációs folyamat kezdődött az érintett piaci szereplők bevonásával, melynek részeként szakmai fórumok szervezésére és a piaci

szereplőkkel folytatott kétoldalú megbeszélésekre került sor. Továbbá az MNB kezdeményezésére végrehajtott fejlesztésnek köszönhetően 2016. január 1-től a hitelintézetekbe papír alapon benyújtott összes, bankközi elszámolást igénylő forint átutalás a korábban használt éjszakai elszámolás helyett a Bankközi Klíring Rendszer napközbeni elszámolási rendszerében kerül feldolgozásra.

Amióta a forint 2015 év végén csatlakozott a CLS nemzetközi deviza-kiegyenlítési rendszerhez, az infrastruktúra zökkenőmentes működése volt tapasztalható. Továbbá 2016 első félévében a közvetlen tagok száma és a kiegyenlített forintforgalom dinamikusan emelkedett a rendszerben. A csatlakozás révén az MNB képviselői részt vettek a CLS Felvigyázói Bizottság ülésein, ahol ismertették a forint csatlakozása óta szerzett tapasztalatokat. 2016-ban az MNB felügyelete mellett folytatódott a hazai pénzforgalmi szolgáltatók felkészülése az euróban végzett átutalásokra és beszedésekre vonatkozó uniós SEPA végdátum rendelet előírásainak alkalmazására. Az euro-övezeten kívül lévő országok szolgáltatóinak az átállást 2016. október 31-ig kell elvégezni.

Az MNB számos publikációja mellett 2016 júniusában ötödik alkalommal jelent meg a jegybank-pénzforgalommal és értékpapír elszámolással kapcsolatos aktualitásokat elemző kiadványa Fizetési Rendszer Jelentés 2016 címmel.

2016 első félévének végén az MNB hivatalos devizatartalékainak nagysága 24,8 milliárd euró volt, ami – az MNB várakozásainak megfelelően – 5,5 milliárd euró csökkenést jelent a 2015. év végi 30,3 milliárd eurós értékhez képest. A legjelentősebb tartalékokat csökkentő tételek a lakossági devizahitelek forintosításához kötődő devizaswap-ügyletek lejáratái, valamint az Államadósság Kezelő Központ (továbbiakban: ÁKK) devizatranzakciói voltak, amelyeket az Európai Bizottságtól befolyt transzferek csak részben ellensúlyoztak.

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2016. június végén 4 422,4 milliárd forint volt. A szezonálisan igazított érték az év végi adathoz képest 5 százalékos, 203 milliárd forintos növekedést mutat.

A Magyar Nemzeti Bank küldetésének tekinti, hogy elsődleges céljának és alapvető feladatainak veszélyeztetése nélkül – fenntartható pozitív eredménye terhére – a közjót szolgálja és lehetőségeihez mérten olyan szakmai és társadalmi célok megvalósításához nyújtson támogatást, amelyek tükrözik a hitelességet, értéket teremtenek és erősítik a társadalmi kohéziót. Ezen elveket tükrözik az MNB Társadalmi Felelősségvállalás Programjának legfőbb pillérei, vagyis a pénzügyi kultúra erősítése, az oktatási-kutatási infrastruktúra fejlesztése, a nemzeti kultúra támogatása és karitatív tevékenységekhez való hozzájárulás. A Program 2016. I. félévi eredményei jelentős mértékben elősegítették a jegybank Társadalmi Felelősségvállalási Stratégiájában foglalt célok megvalósítását.

2016 első félévében az MNB-nek 51,7 milliárd forint nyeresége képződött, mely 15,5 milliárd forinttal meghaladja a 2015 első félévi nyereséget. Az eredmény kedvező alakulását döntően az alapkamat-csökkentési ciklusnak és a jegybank önfelfinanszírozási programjának köszönhetően a kamatkiadások mérséklődése magyarázza.

A működési költségek 2016. I. félévi tényleges összege 17 182 millió forint volt, ami az ütemezett tervtől 14,6%-kal maradt el, a 2015 I. félévében felmerült kiadásoknál pedig 13,6%-kal magasabb volt.

A 2016. I. félévi kiadások alakulásában döntő szerepet játszott a fegyveres őrzés és védelem költségeinek emelkedése, ami annak következménye, hogy az őrzésvédelmi tevékenység kiszervezésének hatása 2015 márciusától érvényesült, míg 2016-ban már a teljes beszámolási időszakra vonatkozik ez. Ezen kívül az őrzésvédelem 2016. évi átalánydíja január 1-jétől emelkedett. Ugyancsak növekedtek az egyéb költségek, mivel a komplex jegybanki kutatási-elemzési, tanácsadói, valamint tanulmánykészítési feladatok költségei 2015 I. félévében még nem merültek fel, míg 2016-ban az I. félév egészében így volt ez. Mindezekon kívül a 2016. I. félévi személyi jellegű ráfordítások növekedése okozott eltérést az előző év hasonló időszakához képest, főként új feladatok (pl.: a szanalási és reorganizációs tevékenység, továbbá a Pénzügyi Békéltető Testület, mint kötelező jogérvényesítési fórum többletfeladatai) ellátásához kötődően.

A beruházások 2016. évi jóváhagyott terve a normál üzletmenethez kapcsolódóan 8 829 millió forint volt. Ezen felül jóváhagyásra került egy keretösszeg a társadalmi felelősségvállalási program megvalósítását, valamint a belső képzések helyszínének biztosítását célzó ingatlanbeszerzésekre, továbbá a meglévő és a jövőben vásárolandó ingatlanok felújítására, átépítésére. Az MNB a társadalmi felelősségvállalás programjához kapcsolódóan – az Értéktár program részeként – támogatja műkincsek megvásárlását, melynek megvalósítására a jóváhagyott beruházási terv külön keretösszeget tartalmaz. 2016. I. félévben a beruházások kapcsán 1 959 millió forint került kifizetésre, amelyből 1 522 millió forint köthető a normál üzletmenethez, s ennek többsége informatikai fejlesztésekhez kapcsolódik.

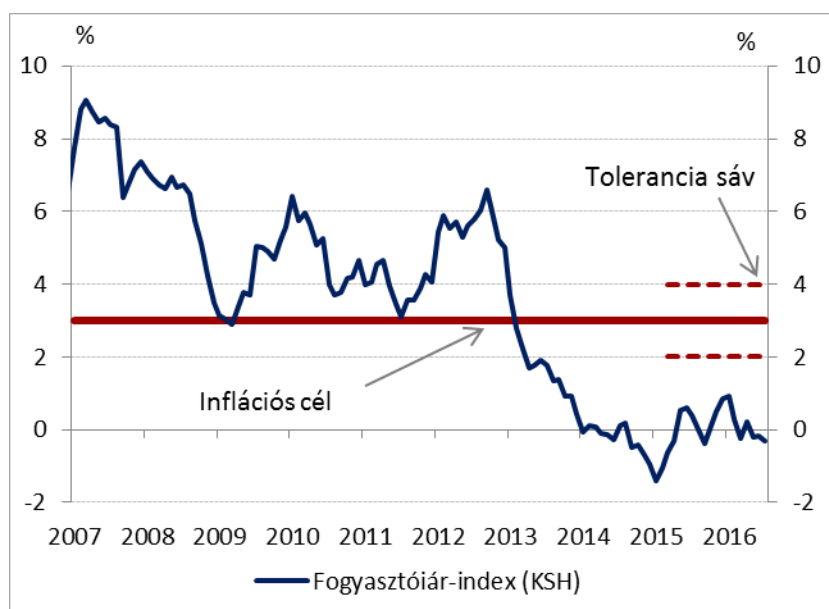
2. Beszámoló az MNB 2016 I. félévi tevékenységéről

2.1. Monetáris politika

Inflációs folyamatok 2016 első félévében

2016 első felében a hazai fogyasztóiár-index éves bázison számolva a januári 0,9 százalékos értékéről júniusra -0,3 százalékra mérséklődött. Az infláció mérséklődéséhez az olajárak számottevő csökkenése mellett az alacsony importált infláció és az inflációs várakozások visszafogott szintje egyaránt hozzájárultak. Az adóváltozásoktól megtisztított fogyasztóiár-index is összességében mérsékelt szinten, 0 százalék közelében alakult az első félévben.

1. ábra: Az inflációs cél és az infláció alakulása a folytonos cél kijelölése óta

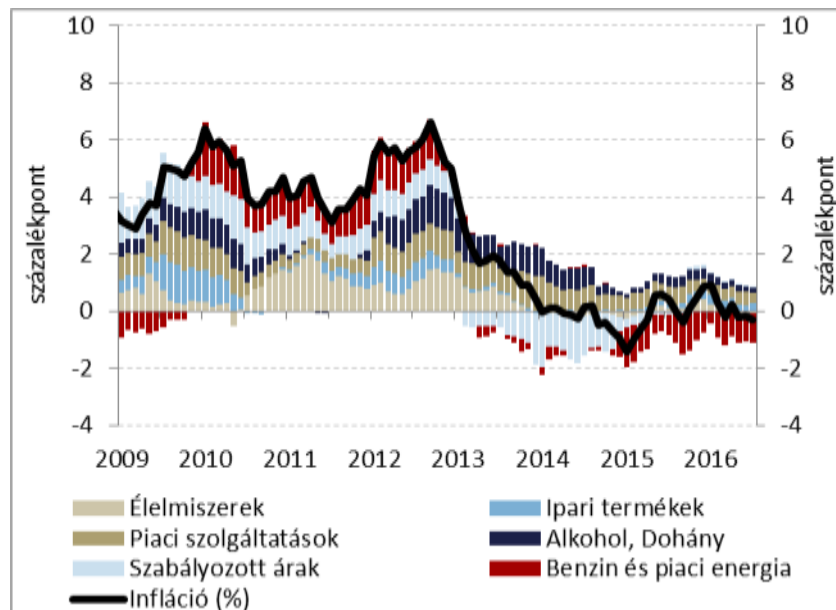
Forrás: KSH, MNB

Az iparcikkek éves árindexe a tavalyi évhez viszonyítva enyhén emelkedett, így összességében az elmúlt másfél év átlagánál magasabb szinten tartózkodik. Enyhe gyorsulást regisztrálhattunk mind a tartós, mind a nemtartós termékkör esetén az előző évhez viszonyítva. Az iparcikkek árazását a mérsékelt importárak árleszorító hatása, valamint a folyamatosan élénkülő belföldi kereslet ellentétes hatása alakítja. A piaci szolgáltatások árindexe a belső kereslet fokozatos élénkülése ellenére is visszafogott szinteken tartózkodott. A termékkörön belül a szolgáltatások széles körében az előző évekhez hasonló árdinamikát figyelhattunk meg. A feldolgozott élelmiszereket továbbra is mérsékelt árdinamika jellemezte.

A maginfláción kívüli tételek közül a feldolgozatlan élelmiszerek árai kis mértékben nőttek, míg az üzemanyagok árai – a forintban kifejezett olajárak év elején megfigyelt számottevő mérséklődésének következtében – csökkentek az előző év azonos időszakához képest. A szabályozott árak inflációja mérsékelt maradt az utóbbi hónapokban. A termékkörön belül általánosságban mérsékelt áralakulás

volt megfigyelhető. Összességében a mérsékelt inflációt a nyersanyagárak visszafogott árszintje, a visszafogott importált infláció és a historikusan alacsony inflációs várakozások magyarázták.

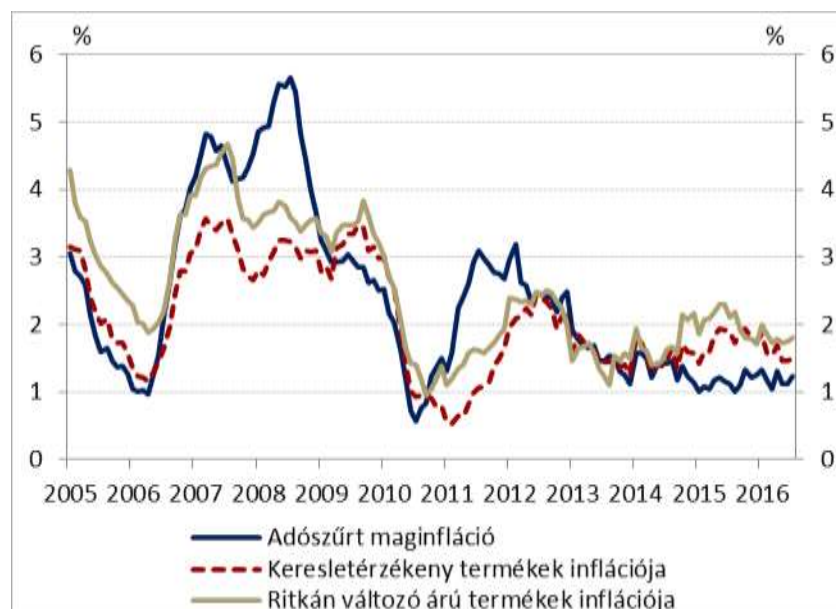
2. ábra: Az inflációs résztelemek fogyasztóiár-indexhez való hozzájárulása

Forrás: KSH, MNB

A gazdaság alapvető keresleti-kínálati viszonyait szorosabban tükröző, inflációs alapfolyamatokat megragadó mutatók az elmúlt időszakban nem változtak érdemben és szintjük változatlanul visszafogott inflációs környezetre utal.

3. ábra: Inflációs alapfolyamatot megragadó mutatók

Forrás: KSH, MNB

1. táblázat: Inflációs tényadatok részletei

	2013	2014	2015	2016	
				I. n. év	II. n. év
Maginfláció	3,3	2,2	1,2	1,4	1,3
Feldolgozatlan élelmiszerek	6,1	-3,7	4,8	4,2	-0,4
Járműüzemanyag és piaci energia	-1,0	-2,1	-11	-9,5	-10
Szabályozott árak	-3,7	-6,6	-0,7	0,2	0,2
Fogyasztóiár-index	1,7	-0,2	-0,1	0,3	-0,1
Változatlan adótartalmú fogyasztóiár-index	1,2	-0,2	-0,2	0,5	0,1

Forrás: KSH, MNB

Monetáris politika

2016 első felében a Monetáris Tanács újraindította kamatcsökkentési ciklusát, mely során óvatos lépésekben tovább mérsékelte a jegybanki alapkamat szintjét. A Monetáris Tanács 2016. márciustól három lépésben, 15 bázispontos lépésközökkel, összességében 45 bázisponttal csökkentette a jegybanki alapkamatot. Továbbá a Monetáris Tanács a márciusi ülésen a kamatfolyosó aszimmetrikus szűkítéséről is döntött, így az egynapos betéti rátát 15 bázisponttal a negatív tartományba, -0,05 százalékra, míg az egynapos hitelrátát a kamatciklus során összességében 95 bázisponttal, 1,15 százalékra csökkentette. 2016 májusában a Monetáris Tanács értékelése szerint az irányadó ráta elérte azt a szintet, ami biztosítja az inflációs cél fenntartható elérését. A jegybanki irányadó ráta 2016. június végén 0,90 százalékon állt.

A Monetáris Tanács megítélése szerint az alapkamat mérséklését a tartósan cél alatti infláció kockázata indokolta. A magyar gazdaságot továbbra is kihasználatlan kapacitások jellemezik, az alacsony globális inflációs környezet hosszabb ideig maradhat fenn és erősödött a másodkörös hatások kialakulásának kockázata. A magas külső finanszírozási képesség és az ennek nyomán csökkenő külső adósságállomány tartósan mérsékli a magyar gazdaság sérülékenységét. A Fitch Ratings újra befektetésre ajánlott kategóriába emelte Magyarország adósbesorolását, ami hozzájárulhat hazánk kockázati megítélésnek további javulásához. A Monetáris Tanács megítélése szerint az alapkamat aktuális szintje és a laza monetáris kondíciók tartós fenntartása összhangban van az inflációs cél középtávú elérésével és a reálgazdaság ennek megfelelő mértékű ösztönzésével.

A Monetáris Tanács megítélése szerint a nemzetgazdaságban fizetett bérek gyorsuló növekedése az élénkülő lakossági fogyasztáson keresztül a maginfláció fokozatos emelkedése irányába hat. Az év eleji alacsony szintről fokozatosan emelkedő nyersanyagárak a fogyasztói árak növekedését okozzák, azonban a mérsékelt inflációs várakozások és az importált infláció általánosan alacsony szintje visszafogja az árszínvonal növekedési ütemét. Előretekintve, a javuló jövedelmi folyamatokkal és az élénkülő hitelezéssel párhuzamosan bővülő fogyasztás hatására az infláció 2018 első felében közelíti meg a középtávú inflációs célt.

Az ideai gazdasági növekedés időbeli alakulását kettősség jellemzi. Az év eleji átmeneti lassulást követően a gazdasági növekedés, az egyedi hatások kifutásával, valamint a jegybanki és a kormányzati növekedésösztönző és keresletélénkítő intézkedések támogatásával várhatóan érdemben erősödik. A növekedésnek a következő években is meghatározó forrása maradhat a belföldi kereslet erősödése. Az ipari termelés korrekciója és a mezőgazdasági hozzáadott érték

bázishatásból adódó bővülése szintén gyorsítja a GDP növekedési ütemét. A Növekedési Hitelprogram keretösszegének megemlése, az MNB Növekedéstámogató Programja, valamint a lakásépítéseket ösztönző és az EU-források dinamikusabb lehívását segítő kormányzati intézkedések eredményeként elérhetővé válik a 3 százalékos körüli éves növekedés fenntartása. A gazdaság külső finanszírozási képessége a kiugróan magas, a GDP 9 százalékát megközelítő értékről 2016-2017-ben enyhén csökken, ami döntő mértékben az EU új költségvetési periódusához kapcsolódó alacsonyabb transzferbeáramlás következménye, amit csak részben ellensúlyoz 2016-ban a javuló cserearányokból adódó emelkedő külkereskedelmi többlet. A külső finanszírozási képesség várhatóan a GDP 8 százaléka közelében alakul, ami az ország külső eladósodottságának további csökkenését eredményezi. A külső tartozás mérséklődését támogatja az államadósság további csökkenése is, ami az állam devizaadósságának mérséklődése mellett alakul ki.

Az év első felében a globális pénzügyi környezet összességében változékonyságban alakult. A félév elején a kínai gazdaság lassulása miatti globális növekedéssel kapcsolatos aggodalmakkal és az olajár pályájának jövőbeni alakulásával összefüggésben romlott a nemzetközi befektetői hangulat, majd február közepétől korrigálódott. Az Egyesült Államok makrogazdasági adatai az időszak első felében kedvezően hatottak a globális kockázatvállalási hajlandóságra, amit az EKB márciusban ismertetett, átfogó lazító programja is támogatott. A félév végén a nemzetközi piaci hangulatot az Egyesült Királyság európai uniós tagságával kapcsolatos népszavazását érintő hírek befolyásolták. Az év első felében összességében javult Magyarország kockázati megítélése, ami mind a CDS-felár, mind a hosszú hozamok csökkenésében tetten érhető. Az ország külső sérülékenységének elmúlt években végbement csökkenése miatt a brit referendum okozta nemzetközi pénzpiaci turbulencia nem okozott kiugró volatilitást a hazai pénzpiacokon. A magyar eszközárak stabilnak bizonyultak a turbulens globális pénzpiaci hangulatban is, a hazai hozamváltozás lekövette a feltörekvő piaci hozamok alakulását, a brit népszavazás a hazai folyamatokra nem járt érdemi pénzügyi piaci fertőzéssel.

A bizonytalan globális környezet körültekintő monetáris politikát indokol. A jegybank a laza monetáris kondíciók tartós fenntartásával tudja hosszú távon támogatni a stabil gazdasági növekedést és a kiszámítható makrogazdasági környezetet, ami hozzájárul az árstabilitás eléréséhez és fenntartásához, valamint a pénzügyi rendszer stabilitásának biztosításához.

A monetáris politikai eszköztár változásai

A Növekedési Hitelprogram és Növekedéstámogató Program

Az átmeneti eszközként bevezetett Növekedési Hitelprogram (NHP) teljesítette a program meghirdetésekor kitűzött piacépítési és növekedési célokat, így 2016 elejétől fokozatos kivezetésre kerül. A bankok piaci hitelezésre való zavartalan visszaállását az év elején elindított Növekedéstámogató Program segíti. Az NTP egyik részét az NHP harmadik, kivezető szakasza alkotja, amelynek két pillére 300-300 milliárd forintos keretösszeggel került meghirdetésre. Az NHP harmadik szakaszának első pillére a második szakasznál mind volumenben, mind a hitelcélok tekintetében korlátozottabb – kizárólag beruházási célú hitel- és lízingügylet formájában történő – forintfinanszírozást tesz lehetővé. A második pillérben a forint refinanszírozási hitelhez egy piaci árazású euro/forint csereügylet (CIRS) kapcsolódik, amely révén a bankok árfolyamkockázat nélkül devizában nyújthatnak finanszírozást természetes fedezettel rendelkező kkv-k számára, szintén csak beruházási célokra. 2016. június 7-én a Monetáris Tanács az első pillér keretösszegét 100 milliárd

forinttal 400 milliárd forintra emelte. Az MNB az óvatosabb ütemű kivezetéssel is elő kívánja segíteni, hogy biztosan megvalósuljon a kkv-hitelállomány idei évre várt 5-10 százalékos bővülése, ami a reálgazdaság megfelelő növekedéséhez szükséges.

A részt vevő hitelintézetek 2016. július 1-ig összesen 125 milliárd forint összegű szerződést kötöttek 5 850 ügylet és 4 615 vállalkozáshoz kapcsolódóan. Ugyan a harmadik szakasz igénybevétele az első negyedévben még elmaradt a 2015-ös volumenhez képest az EU-s támogatások megjelenése miatti kivárás és a II. (deviza)pillér időigényesebb termékkialakítása miatt, a második negyedévben már az előző évvel lényegében megegyező összegben került sor beruházási célú hitel-, illetve lízingszerződések megkötésére; a harmadik negyedévben további felfutás várható, különösen a II. pillér esetében. A program három szakaszában együttvéve 33 388 vállalkozás jutott eddig finanszírozáshoz 2 251 milliárd forint összegben.

Az NTP másik részét a Piaci Hitelprogram (PHP) alkotja, amely a bankok hitelezési tevékenységét segítő, pozitív ösztönzőkből álló eszközcsoport. A PHP a hitelezési aktivitáshoz kötött kamatcsereügylettel (HIRS), az ehhez kapcsolódó preferenciális betéti lehetőséggel, valamint a banki tőkekövetelményekben megtestesülő ösztönzés mellett egy új, vállalati hitelinformációs rendszerrel is támogatja a bankok hitelezési tevékenységét.

A Piaci Hitelprogram keretében az MNB az első negyedév folyamán öt hitelezési kamatcsere (HIRS) tendert hirdetett meg. A tendereken összesen 17 hitelintézet vett részt, és az MNB 780 milliárd forint értékű HIRS ügyletet kötött. A bankok a program feltételei szerint vállalták, hogy megkötött HIRS ügyleteik negyedével, azaz közel 200 milliárd forinttal növelik kkv-hitelállományukat. A vállalások teljesülése esetén a kkv-hitelállomány éves szinten 5 százalékos mértékű növekedése valósulhat meg. A banki likviditás-kezelés támogatása érdekében az MNB lehetőséget biztosít a PHP-ban részt vevő hitelintézetek számára megkötött HIRS-állományuk fele erejéig alapkamaton kamatozó, egynapos, preferenciális jegybanki betét használatára. A preferenciális betét jelentős hozzáadott értéket képvisel banki szempontból a szabad likviditás elhelyezése tekintetében, különös tekintettel az egynapos jegybanki betét negatív kamatára, illetve a kéthetes betéti eszköz kivezetésére.

Önfinanszírozási koncepció

Folytatódik a jegybanki eszköztár megújítása

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) 2014 tavaszán meghirdetett Önfinanszírozási programja érdemben csökkentette a magyar gazdaság külső sérülékenységét és a hosszabb lejáratú hozamok mérséklésén keresztül támogatta az árstabilitási cél elérését.

A Monetáris Tanács 2016. január 12-én a likviditáskezelési célú kéthetes jegybanki betét fokozatos, 2016. április végén lezárult kivezetéséről döntött. Ezzel a lépéssel 17 év után kikerült az MNB eszköztárából a kéthetes futamidejű jegybanki eszköz és kiteljesedett a 2014 tavaszán elkezdett eszköztár-fordulat. A bankok módosított eszköztárhoz való alkalmazkodása év elejétől május végéig 850 milliárd forintos banki állampapír vásárlást eredményezett, hozzájárulva az államadósság stabilabb finanszírozásához.

Az Önfinanszírozási program sikerében kiemelkedő szerepe volt a banki forrásokat terelő jegybanki kamat-csereeszköznek (IRS). A kéthetes betét 2016. áprilisi kivezetésével az immár több mint 1730 milliárd forintos állományú eszköz hozzáadott értéke csökkent. Az eszköz fenntartásához kapcsolódó előnyök és költségek gondos mérlegelése alapján a Monetáris Tanács 2016. május 10-én úgy döntött,

hogy kivezeti eszköztárából az IRS-eszközt és 2016. július 7-én tartja az utolsó tenderét. A bankok fennálló IRS-ügyleteiből fakadó kötelezettség az ügyletek lejáratáig él.

Az Önfinanszírozási program céljaival összhangban a Monetáris Tanács 2016 első félévében többször is mérsékelte a kamatfolyosó szélességét. 2016. március 22-én, az alapkamat 1,20 százalékra való csökkentése mellett az egynapos jegybanki hitel kamata alapkamat + 75 bázispontról alapkamat + 25 bázispontra változott (50 bázispontos szűkítés), azaz 1,45 százalékra módosult, így további ösztönzést adva a hitelintézetek számára a jegybanki aktív eszközök használatára. Mindeközben a kamatfolyosó alsó széle, azaz az O/N betéti ráta a kamatcsökkentés után -0,05 százalék lett, aminek következtében jelentősen visszaesett az egynapos betéti eszközben tartott banki likviditás. Április 27-től, illetve május 25-től a további kamatcsökkentésekkel az alapkamat 1,05 százalékra, majd 0,9 százalékra csökkent, a kamatfolyosó alapkamat feletti sávja pedig áprilisban 25 bázispontra szűkült. Így a kamatfolyosó felső széle április 27-től 1,3 százalék, május 25-től pedig 1,15 százalék volt, míg a kamatfolyosó alsó széle továbbra is -0,05 százalék maradt.

Új eszközként jelent meg a február elejétől a Piaci Hitelprogram keretében bevezetett és a három hónapos irányadó eszközhöz hasonlóan alapkamaton elérhető preferenciális betételhelyezési lehetőség, amit a hitelezési kamatcsere-ügyletet (HIRS) kötő bankok használhatnak. A preferenciális betét állománya februártól május végéig havi átlagban 60-80 milliárd forint körül ingadozott, majd júniusban 164 milliárd forintra nőtt. A kéthetes betét kivezetése után az eszköz várhatóan felértékelődik, állományának növelésére annak 390 milliárd forintos felső korlátjáig van a PHP-ban résztvevő bankoknak lehetősége.

Önfinanszírozási kamatcsere tenderek

2016 első félévében az MNB kéthetente megtartotta a 2014. júniusban megkezdett kamatcsere (IRS) tendereket, majd az eszköz hozzáadott értékének csökkenésére reagálva 2016. július 7-én kivezette az eszközt. Az első félévben összesen 13 tendert tartott a jegybank, (illetve az utolsó tendert július 7-én). A tendereken az első félévben az MNB 3 éves futamidőn összesen 228 milliárd, az 5 éves futamidőn összesen 133 milliárd, a 10 évesen pedig 47 milliárd forintnyi IRS-t helyezett ki a partnerei számára. Az allokált mennyiségek az utolsó, 2016. július 7-i tenderen 35, 51, illetve 3 milliárd forintot tettek ki. A teljes, jegybanki lezárásokkal korrigált IRS állomány a 2016. július 7-i utolsó tender után 1731 milliárd forintra rúgott, melyből 652 milliárd forint volt a 3 éves, 904 milliárd forint volt az 5 éves, és 175 milliárd forint a 10 éves kintlevőség. Június 30-án ugyanezek az értékek 1642, illetve 617, 853 és 172 milliárd forint voltak. Az állampapír-piaci hozam és az IRS fix kamata különbségeként előálló kamatswap-felár futamidőnként eltérő mértékben növekedett a félévben: 3 éves futamidőn a 2015. év végi 55 bázispontos szintről 73 bázispontra, 5 éven 86 bázispontról 92 bázispontra, 10 éven pedig 74 bázispontról 98 bázispontra.

A bankrendszer forintlikviditás-kezelése

A jegybankmérleg forrásoldali forintlikviditást befolyásoló tételei (irányadó eszköz, pénzforgalmi számlák egyenlege, egynapos betétek) együttesen 2600 milliárd forinttal csökkentek 2016. első félévben. Míg 2015. december 31-én 4628 milliárd forintot tett ki az állomány, a következő félév végén már csak 2028 forint volt az együttes szint. A bankrendszer forintlikviditását a Kincstári Egységes Számla (KESZ) 373 milliárd forinttal szűkítette, amit többek között a KESZ-egyenleg év eleji, szezonális emelkedése, illetve az Önfinanszírozási program miatt megnőtt forintkibocsátás magyaráz (májusban 755 millió euro lejáráó devizakötvényt forint forrásból refinanszírozott az Államadósság

Kezelő Központ). A forgalomban lévő készpénzállomány növekedése szintén szűkítette a likviditást (117 milliárd forinttal), akárcsak az MNB eszközei (887 milliárd forinttal). Ez utóbbiak közül indokolt kiemelni a lakossági devizahitelek forintosításához kapcsolódó jegybanki swapokat, amelyek közül az első félévben összesen 3,78 milliárd euro értékű eszköz járt le (914 millió euro feltételes és 2,866 milliárd euro feltétel nélküli eszköz), a hitelintézeteknél a fizetendő forintláb miatt szűkítve a likviditást.

2016 első félévében a tartalék-megfelelési előírás nem változott, továbbra is 2 százalék a kötelező tartalékráta. Az egynapos (O/N) betétállomány – a január eleji magasabb értékeitől eltekintve - az 50-100 milliárdos sáv körül ingadozott a márciusi kamatfolyosó módosításig. A negatív betéti kamatnak köszönhetően a betételhelyezés ezt követően szinte megszűnt, majd június folyamán az első negyedéves szintekre visszaállt. A HUFONIA március közepétől június elejéig az alapkamat közelében ingadozott, január elején, februárban és júniusban pedig megközelítette a kamatfolyosó alját.

A kéthetes betét 15 tenderén annak korlátozása után 2016 elejétől az április végi kivezetéséig hat túljegyzés adódott, ebből is három január első felében. A tendereken kialakult átlagos elfogadott kamatlábak mindvégig közel alakultak az alapkamathoz. Mindez arra utal, hogy a bankok likviditáskezelésében nem okozott problémát a fokozatosan szűkülő kéthetes betétállomány. Ehhez a jegybanki hiteltenderek fokozottabb igénybevétele, valamint februártól a preferenciális betételhelyezési lehetőség is hozzájárult.

Az elmúlt félévben a forintlikviditás szűkülésével párhuzamosan érdemben megnövekedett a jegybank aktív eszközeinek használata, leginkább az egynaposnál hosszabb lejáratokon. A legnagyobb igénybe vétel március második felében volt 5-600 milliárd forint körüli volumennel (véltetően összefüggésben a márciusban lejárt nagyszámú swap-állomány likviditásszűkítő hatásával), ezt követően az összesített hitelállomány csökkenő tendenciát mutatott, de továbbra is magas maradt. Az év első felében havi átlagban 25 egynapos (O/N) hitelügyletet kötött a jegybank, miközben az overnight hitelek átlagos ügyletmérete a 2015 utolsó negyedéves 10 milliárdról 12 milliárd forintra növekedett. Egyhetes fedezett hitelt ugyanakkor a tavalyi utolsó negyedév 24 esetével és 1212 milliárd forintos összesített igénybe vételével szemben az idei első félévben már 57 alkalommal, összesen 5347 milliárd forint értékben igényeltek és kaptak a hitelintézetek (az átlagos ügyletméret 51 milliárd forintról 94 milliárd forintra nőtt). A három hónapos fedezett hitelnél is hasonló a növekedés aránya: tavaly szeptember 30-án volt utoljára elfogadott ajánlat 15 milliárd forint összegben, az idei első félévben pedig összesen 9 ajánlatot fogadott el az MNB, összesen 129 milliárd forintos értékben. A monetáris célú hitelek állománya a 2015. szeptemberi 200-300 milliárd forintos értékről 2016 márciusára 500-600 milliárd forintra emelkedett, majd június elejéig 300 milliárd forint körül ingadozott, végül június végén átmenetileg 120 milliárd forintra csökkent.

A kamattranszmisszió szempontjából kitüntetett jelentőségű 3 hónapos referenciahozamok (BUBOR, FRA-kból származtatott azonnali hozam, diszkontkincstárjegy hozam) előre jelezzék az alapkamat-csökkentési ciklus újraindulását. A releváns hozamok az alapkamat közelében tartózkodtak a vizsgált időszakban; június 30-án az alapkamathoz képest a 3 havi BUBOR +10, az FRA hozam +7, a DKJ hozam pedig -11 bázispontnyi távolságra volt. Az áprilisi kamatcsökkentés óta mindhárom érték egy nagyságrendileg 30 bázispontos sávban tartózkodik.

A banki rövid lejáratú, illetve változó kamatozású hitel- és betéti kamatok 2015. december-2016. május között kismértékben csökkentek, ami összhangban volt az alapkamat pályájával.

Devizalikviditást nyújtó eszközök

Devizatenderek

Az elszámolási és a forintosítási tendereken a bankok által megvett euro összegekből a feltételes euro-swapok 2016. március 2-án 200 millió euro, március 31-én pedig további 714 millió euro lejáratával teljesen kifutottak. 2016. március 16-án lejárt 2,082 milliárd euro, június 15-én pedig 784 millió euro feltétel nélküli devizaswap, így a félév végén az MNB nem lejárt feltétel nélküli swap-állománya 2,068 milliárd eurót tett ki 2016. április 13-án egy lejáró ügylet kifutásával a fogyasztói devizahitelek forintosításához kapcsolódóan megkötött svájci frank swap-állomány megszűnt.

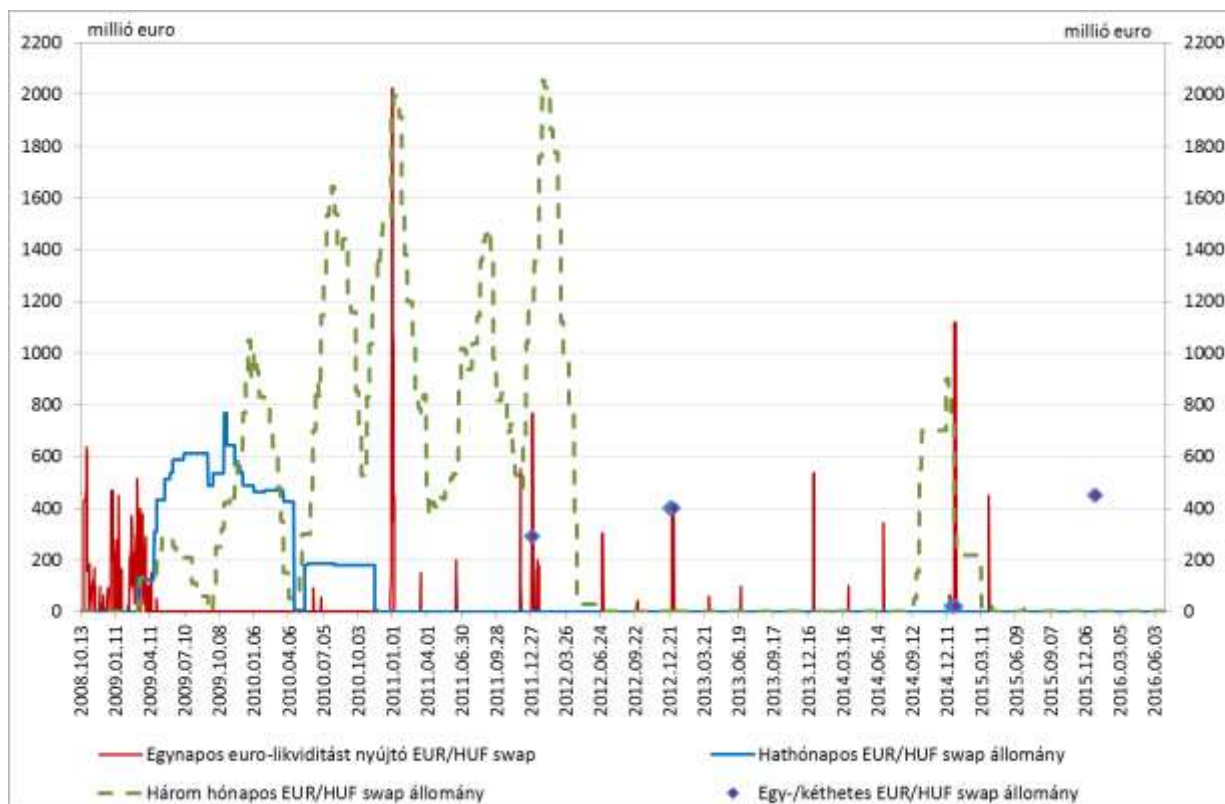
Jegybanki devizacsere-ügyletek

Az euro/forint devizacsere piaci felárak esetében az overnight jegyzések az előző időszaknál volatilisebben alakultak, míg a tomnext¹ árak kisebb mozgékonyaság mellett néhány kiugró értéket mutattak. Az egynapos, az egyhetes és a három hónapos futamidőn egyaránt 0 körül alakult az átlagos felár; az egynapos esetében az átlagos érték pozitív, a többi futamidőre enyhén negatív értékekkel. Az egynapos (O/N) szpred az előző negyedévhez képest volatilisabb volt: a félév első részében a mid jegyzések jellemzően -50 és +110 bázispont között szóródtak, majd május közepétől a pozitív irányú kilengések 50-70 bázispont körülre csökkentek, negatív irányban pedig 100-200 bázispontos értékek is előfordultak. A másnap induló tomnext ügyleteknél a 2016. március végi feltétel nélküli swap-lejáratkor -439 bázispont volt a szpred. Ezen felül további három, -150 bázispont körüli kiugrást tapasztaltunk május és június folyamán. Az egyhetes, egy hónapos és három hónapos záróárak is 0 körül alakultak, az első negyedévben inkább pozitív, másodikban pedig inkább negatív értékeken keresztül. A korábbi években megszokott negyedév végi swappiaci feszültség nem jelentkezett, sőt, a félév végén átívelő overnight, illetve tomnext jegyzések negatív értékűek voltak.

A hagyományos (egynapos, illetve három hónapos) jegybanki eurolikviditást nyújtó euro/forint FX-swap-eszközök iránt minimális kereslet mutatkozott 2016 első félévében. Az egyetlen kihasználtság a 2015 év végét átívelő, egyhetes swap volt, 450 millió euro értékben. Egynapos, illetve három hónapos swapra az utóbbi két negyedévben nem érkezett ajánlat. A Növekedési Hitelprogram első szakasza III. pilléréhez kapcsolódó jegybanki devizacsere eszköz kintlévő állománya az év eleji 473 millió euróról teljes mértékben törlesztésre került: március 31-én 200 millió euróra, április 6-án 150 millió euróra fogyott, majd április 29-én a maradék állomány törlesztése is megtörtént.

¹ egynapos ügylet

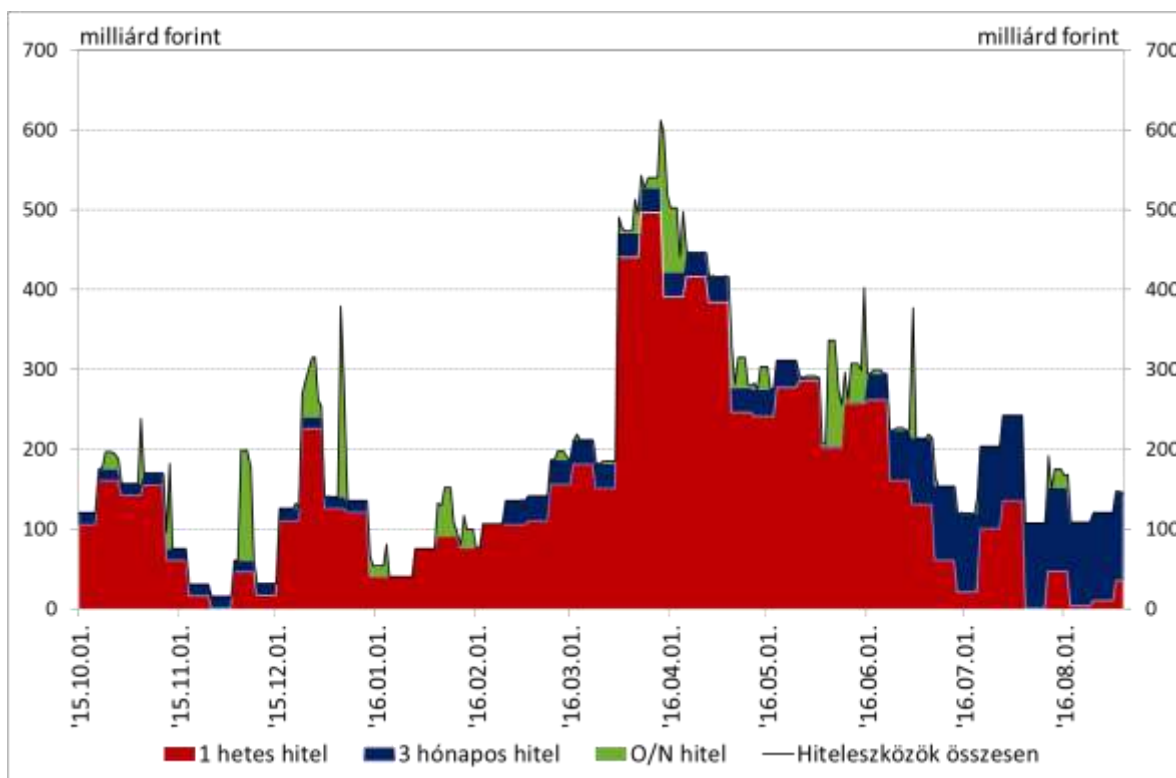
4. ábra: A jegybank devizacsere-eszközeinek igénybevétele – nyitott állományok

Megjegyzés: a Növekedési Hitelprogram III. pilléréhez tartozó swapok nélkül.

Forrás: MNB

5. ábra: Monetáris politikai célú fedezett hitel állományok alakulása

Forrás: MNB

2.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

A pénzügyi szektor legfontosabb jellemzői

A pénzügyi szektor legfontosabb jellemzőit, valamint a pénzügyi rendszer stabilitására veszélyt jelentő kockázatokat az idén májusban megjelent Pénzügyi stabilitási jelentés mutatta be. A jelentés alapján összefoglalóan megállapítható, hogy a hazai bankrendszer sokkellenálló-képessége szilárd, külső sérülékenysége a gazdaság sérülékenységével együtt tovább mérséklődött, melynek pozitív hatásai jelentősen felértékelődtek a megnövekedett globális pénzügyi stabilitási kockázatok tükrében. A legfrissebb tőke stresszteszt eredmények alapján kijelenthető, hogy az alkalmazott stresszpálya mentén továbbra sincs tőkepótlásra szoruló intézmény. A válság óta a legfőbb problémát jelentő, alacsony piaci alapú vállalati hitelezés jelentős mértékben javul 2016 folyamán, amelyben a 2016. év elején indult Növekedéstámogató Programnak (NTP) érdemi szerepe van. Ugyanakkor az évek óta a bankok mérlegében ragadt jelentős nemteljesítő lakossági és vállalati hitelállomány változatlanul kiemelt kockázatot jelent. A nemteljesítő hitelek rendezése elengedhetetlen ahhoz, hogy a bankrendszer támogatni tudja a fenntartható gazdasági növekedést.

A bankrendszer likviditási helyzete a jegybanki intézkedések likviditást csökkentő hatása ellenére is kielégítő maradt, 2016 első félévében a bankok likviditásfedezeti mutatója (LCR) jelentősen és folyamatosan meghaladta a szabályozói minimumkövetelményt, június végén az LCR értéke elérte a 186 százalékot. A likviditásmérséklő hatást a bankok állampapír-állományának – az MNB önfinszírozási programjában is ösztönzött – bővülése megfelelően kompenzálta, ami az államadósság növekvő belföldi finanszírozásán keresztül csökkentette az ország külső sérülékenységét is.

2016 első félévében 43 milliárd forinttal nőtt a hitelintézetek nem pénzügyi vállalatoknak nyújtott hitelállománya. A hitelezési alapfolyamatokat leginkább megragadó kvv-hitelezés 5,0 százalékkal bővült éves összevetésben június végén, míg a teljes vállalati hitelállomány 0,3 százalékkal nőtt. A Növekedési Hitelprogram (NHP) harmadik szakaszában megkötött hitelek mintegy 68 milliárd forinttal járultak hozzá a forinthitel állomány bővüléséhez 2016 első félévében.

Az átmeneti eszközként bevezetett NHP sikeresen teljesítette a meghirdetésekor kitűzött piacépítési és növekedési célokat, hosszabb távon azonban az a kívánatos, ha jegybanki szerepvállalás nélkül növekszik – a szükséges mértékben – a hitelállomány. A piaci alapú hitelezés elősegítése érdekében az MNB az NTP részeként 2016. január 1-én indította el az NHP fokozatos kivezetését szolgáló harmadik szakaszt, amelynek mindkét pillére 300 milliárd forintos keretösszeggel került meghirdetésre, majd 2016. június 7-én az első pillér keretösszegét a Monetáris Tanács 100 milliárd forinttal 400 milliárd forintra emelte.

Az NHP harmadik szakaszában részt vevő hitelintézetek 2016. július 1-ig 125 milliárd forint összegben² kötöttek szerződést, 5850 ügylethez és 4615 vállalkozáshoz köthetően. A forinthitelek nyújtását lehetővé tevő első pillérben 100,8 milliárd forint összegű, míg a devizahitelek nyújtását lehetővé tevő második pillérben 24,3 milliárd forintnyi (mintegy 77,5 millió euró) szerződés került megkötésre. A 125 milliárd forintnyi szerződés 62 százaléka új beruházási hitel, 38 százaléka pedig új lízingügylet. A két pillérben együtt az ügyletek közel 92 százaléka a mikro- és kisvállalkozásokhoz

² a 2016. június 30-ig beérkezett AL8-as adatszolgáltatás alapján

kötődik. Az NHP harmadik szakaszában is kiegyenlítettebb a hitelek területi eloszlása, mint a teljes kkv-hitelállomány viszonylatában.

A bankok Hitelezési felmérésre adott válaszai alapján, a negyedév során a nemzetközi tendenciákhoz hasonlóan tovább enyhültek a vállalatok hitelhez jutásának feltételei, amihez a verseny-helyzet fokozódása mellett hozzájárultak a pozitív gazdasági kilátások és a Piaci Hitelprogram is. Az enyhítés az előző negyedévhez hasonlóan elsősorban az ár jellegű feltételek mérséklésében nyilvánult meg. Lazítottak az üzleti célú ingatlanhitelek feltételein is, amit az iparágat érintő problémák enyhülésével, illetve a kockázati toleranciájuk javulásával magyaráztak. A bankok elsősorban a hosszú futamidejű hitelek iránti kereslet élénkülését érzékelték a negyedév során, amelynek további bővülését várják a következő félévre is az ügyfelek új beruházásainak finanszírozási igénye miatt. A forinthitelek átlagos finanszírozási költsége valamelyest mérséklődött az elsősorban kkv-k által igénybe vett kis összegű hitelek körében.

Az új háztartási hitelszerződések volumene 38 százalékkal nőtt éves összevetésben, ezen belül a lakáscélú hitelek és a személyi kölcsönök kibocsátása nőtt a legnagyobb mértékben, ahol rendre 46, illetve 47 százalékkal emelkedett a kihelyezett volumen éves átlagban. A hitelállomány 4,2 százalékkal csökkent az elmúlt egy évben, és a háztartások még nettó hiteltörlesztők voltak a negyedév során. Ugyanakkor a folyósítások júniusban már meghaladták a törlesztéseket. A Hitelezési felmérésre adott banki válaszok alapján a második negyedévben enyhültek a hitelkínálati feltételek mind a lakáscélú, mind pedig a fogyasztási szegmensben. Az új lakáscélú hitelek teljes hitel-költsége változatlan maradt, kamatfelára kissé emelkedett a negyedév során, amit a kockázatosabb ügyfelek hitelezése is magyarázhat.

A vállalati és a háztartási szegmens hitelezési folyamatait összegző Pénzügyi Kondíciós Index (PKI) alapján a bankrendszer hitelezési aktivitásán keresztül megközelítőleg semleges hatást gyakorolt a reálgazdaság éves bővülésére.

Az ingatlanpiac számottevően élénkült az elmúlt évben, amely a lakások emelkedése mellett a piaci forgalom bővülésében is tükröződött. A lakások dinamikus emelkedése 2016 első negyedévében is folytatódott. Ugyanakkor a piac meglehetősen szegmentált, az élénkülés motorját továbbra is a fővárosi használt lakások részpiaca jelenti. Keresleti oldalon jelentős élénkülés látszik a növekvő foglalkoztatottság, emelkedő reáljövedelmek és az alacsony kamatkörnyezet hatására. A keresletet tovább fűtheti a befektetési célú igény, az alacsony kamatkörnyezetben ugyanis vonzóak a visszatekintő ingatlanpiaci hozamok. A kínálatot tekintve az új lakások építése továbbra is igen visszafogott, mind historikus, mind pedig nemzetközi összehasonlításban, amely piaci súrlódásokhoz és feszesebbé váló ingatlanpiachoz vezethet. Ugyanakkor előretekintve kedvező, hogy a 2016 első negyedévében kiadott lakásépítési engedélyek száma csaknem duplája az egy évvel korábbi értéknek. A kiterjesztett Családi Otthonteremtési Kedvezmény (CSOK), lakásáfa-csökkentés 2016-tól valamint az adminisztratív korlátok csökkentése az új lakások felé terelhetik a keresletet, segítve egyúttal a kínálat alkalmazkodását is. Tekintettel arra, hogy a lakáspiaci folyamatok nemcsak a pénzügyi stabilitási dilemmákkal állnak szoros kapcsolatban, hanem alapjaiban határozzák meg a gazdaság rövid és hosszú távú konjunkturális kilátásait is, az MNB idén új kiadvánnyal bővítette jelentéseinek körét. A jegybank 2016 májusában jelentette meg Lakáspiaci Jelentésének első számát, amelyben a szerzők arra a következtetésre jutottak, hogy összességében a lakáspiac eddigi élénkülése kedvezőnek mondható. A kockázati szint továbbra is alacsony, de a kínálati oldalon tapasztalható súrlódások, valamint a kereslet jelentős mértékű növekedése és a piacot érő külső impulzusok miatt

az MNB-nek szoros figyelemmel kell követnie az ingatlanpiacon zajló folyamatokat és a lakáscélú hitelezést.

A nemteljesítő lakossági jelzáloghitel-adósok problémájának rendezése a legnagyobb kihívás jelenleg a bankrendszerben. A Nemzeti Eszközkezelő (NET) összességében 35 ezer – nehezebb szociális helyzetben lévő – nemteljesítő adós adósságát és lakhatását rendezi, ugyanakkor még ezután is mintegy 130 ezer nemteljesítő jelzáloghitel-adós, vagyis az adósok közel negyedének helyzete rendezetlen marad. E körben azonban jelentős átstrukturálási tartalékok vannak, tekintettel arra, hogy az adósok kétharmada rendelkezik bevallott jövedelemmel, míg több mint 40 százaléka részlegesen törlesztett is, de nem eleget ahhoz, hogy kikerüljön a nemteljesítő kategóriából. A kilakoltatási moratórium megszűnésével javult a nemteljesítő adósok korábbi alacsony együttműködési hajlandósága, ami kulcsfontosságú a sikeres megoldáskeresésben. A fenntartható átstrukturálások kiaknázása érdekében az MNB márciusi 11-én ajánlást adott ki a hitelintézetek számára, amely részletesen meghatározza a nemteljesítő adósok és a bankok közötti együttműködés, ideértve a fenntartható megoldások minimálisan elvárt kereteit. A jegybank szoroson nyomon követi az MNB ajánlás hatását és rendszeresen vizsgálja további ösztönzők alkalmazásának szükségességét.

A bankok mérlegében még mindig jelentős problémás kereskedelmiingatlan-hitel portfólió található, amely tisztítási rátája az elmúlt években igen alacsony volt. Ezen a téren hozhat áttörést a MARK (Magyar Reorganizációs és Követeléskezelő) Zrt. működése, amelynek meghirdetett eszközvásárlási programjára 300 milliárd forintot meghaladó bruttó állománnyal regisztrált huszonhárom pénzügyi intézmény, köztük a legnagyobb problémás kereskedelmi ingatlanhitel-állománnyal rendelkező bankok mindegyike. A MARK Zrt. Európai Bizottság által jóváhagyott árazási módszertana igazoltan piaci árat határoz meg, azaz kizárja az állami támogatás lehetőségét. Mind a regisztráció, mind pedig a portfólió értékesítése önkéntes a pénzügyi intézetek számára. A MARK Zrt. a piacot már eddig is katalizálta, hiszen a közelmúltban a bankok is aktívabban értékesítettek nemteljesítő kereskedelmi ingatlan eszközöket. A nagyszámú regisztráció jól mutatja, hogy a pénzügyi intézmények is osztoznak az MNB elkötelezettségében a nemzetközi összehasonlításban magasnak számító vállalati nemteljesítő portfólió aktívabb tisztításában, amely hozzájárul a fenntartható növekedést megfelelően támogató bankrendszeri hitelezési aktivitáshoz. Amennyiben a bankrendszer által felajánlott volumen kitisztításra kerül, a vállalati nemteljesítő hitelek aránya 10 százalék közelébe csökkenhet, a 90 napon túli késedelmesek aránya pedig 5 százalék közelébe eshet 2017 végére.

A bankrendszer jövedelmezősége már az elmúlt évben pozitív tartományba került, míg a fiskális terhek csökkenése, a hitelezési aktivitás bővülése, az értékvesztési és céltartalékképzési igények további mérséklődése, a költséghatékonyság javulása mentén 2016-ban és 2017-ben 6-8 százalék körüli sajáttőke-arányos megtérülés (RoE) jellemezheti a szektort az alacsony kamatkörnyezet ellenére. Középtávon tovább javulhat a profitabilitás és elérheti a 10 százalékot a növekvő tőkekövetelmények mellett is, de ehhez elengedhetetlen a költséghatékonyság további javulása, azaz a rossz portfóliók kitisztítása és a bankrendszeri konszolidáció folytatódása.

A Jegybank makroprudenciális szabályozói tevékenysége

A legutóbbi félév makroprudenciális szempontból legfontosabb eredménye az Európai Rendszerkockázati Testület (ESRB) ajánlásának megfelelő makroprudenciális stratégia kialakítása és nyilvánosságra hozatala. A stratégia az MNB Alapokmánnal összhangban lefekteti azokat a fő alapelveket, amelyekkel a jegybank makroprudenciális feladatkörében biztosítani kívánja a pénzügyi

rendszer stabilitását. A kialakított keretrendszer meghatározza a makroprudenciális politika célrendszerét, a különböző eszközök alkalmazásának módját és a szabályozói beavatkozások átláthatóságát biztosító sarokpontokat.

Az MNB 2016. január 1-től működteti a bankrendszer ciklikus pozíciójának meghatározására és az esetleges túlzott hitelkiáramlás kezelésére szolgáló, Bazel III-as sztenderdekre épülő keretrendszerét, amelyet röviden anticiklikus tőkepuffer-követelménynek nevezünk. A makroprudenciális eszköztárba tartozó anticiklikus tőkepuffer-ráta elvárt mértékét az MNB a törvényi kötelezettségének megfelelően negyedévente felülvizsgálja. Jelenleg nem figyelhető meg túlzott hitelezés a hazai bankrendszerben, ezért a bevezetési 0 százalékos rátát márciusban és júniusban sem módosította az MNB Pénzügyi Stabilitási Tanácsa. A jegybank az elmúlt fél év folyamán kiegészítette az anticiklikus tőkepuffer felépítését meghatározó módszertant a tőkekövetelmény feloldására alkalmazandó feltételekkel, valamint elkészítette a hazai bankrendszer tekintetében lényeges harmadik országok meghatározására szolgáló módszertant is.

2016. május 1-én lépett hatályba az MNB adóssághék szabályokat módosító rendelete a hosszabb kamatperiódusú jelzáloghitelek elterjedésének támogatása és az ügyfelek adminisztratív terheinek csökkentése érdekében. Az elmúlt egy év tapasztalatai alapján az MNB elvégezte a 2015 januárjában bevezetett, a túlzott lakossági eladósodást megakadályozó adóssághék szabályok finomhangolását. A bevezetett rendeletmódosítás a legalább öt éves kamatperiódusú jelzáloghitelek kedvezményes kezelésével segíti azok elterjedését. Emellett a módosítás az ügyfelek által kezdeményezett hitelkeret-emelések kedvezményes figyelembe vételével, valamint rendelet alkalmazási korlátjának háromszázezer forintra emelésével csökkenti az adminisztratív terheket.

A zálogjogi és jelzálog-finanszírozási jogszabályi környezet változásai miatt az MNB módosította a jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató (JMM) bevezetésének időpontját. A jelzáloghitelek mögé megfelelő mértékű stabil forint finanszírozás biztosítására hivatott előírás a piaci szereplők alkalmazkodásának elősegítése érdekében 2016. október 1. helyett 2017. április 1-én lép hatályba.

Az MNB makroprudenciális szakértői részt vesznek a makroprudenciális likviditási stresszteszt intézményi összekapcsoltságokat kezelő ágának továbbfejlesztésében is. A jogszabályi változásokat figyelembe véve az MNB kialakította a likviditásfedezeti arányt (LCR) célváltozóként használó likviditási stressztesztet, amely már a bankközi kitétségek nemteljesítésének endogén hatásait is tartalmazza.

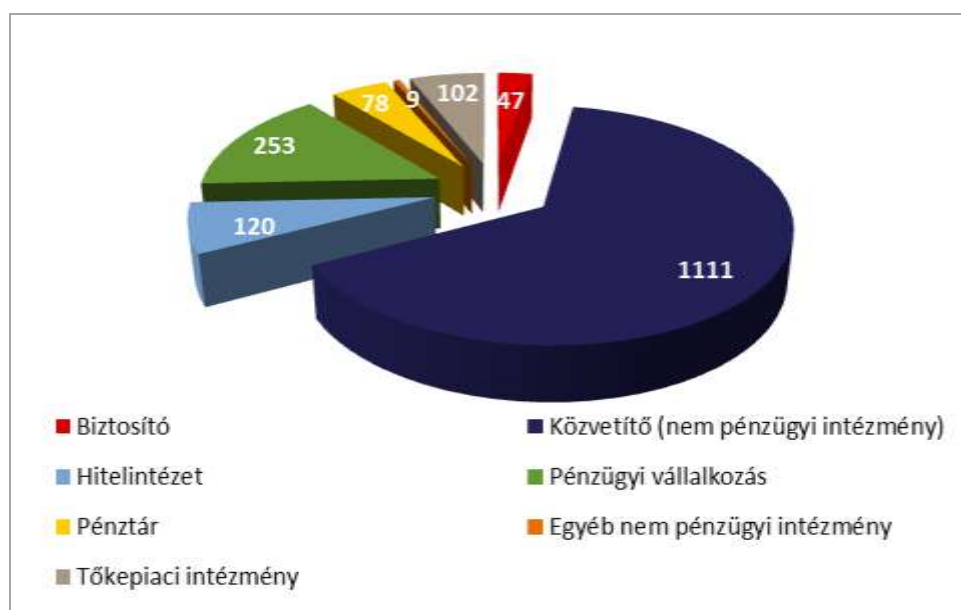
Az MNB szakértői 2016 első félévében is figyelemmel kísérték a pénzügyi rendszert érintő nemzetközi szabályozási folyamatokat és aktívan részt vettek különböző európai intézmények, mint az Európai Bankhatóság és az ESRB makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjaiban.

2.3. Felügyeleti tevékenység és fogyasztóvédelem

Mikroprudenciális felügyelés

Az MNB 2016. június 30-ai adata alapján összesen 1.720 intézmény prudenciális felügyeletét látja el, amelyek típus szerinti megoszlását az 6. ábra szemlélteti. Az év első felében 58 prudenciális és 14 piacfelügyeleti vizsgálat indult, illetve 54 prudenciális és 16 piacfelügyeleti vizsgálat lezárása történt meg. Az MNB a tárgyidőszakban összesen 837 prudenciális határozatot adott ki, továbbá a piacfelügyeleti és kibocsátói felügyelési területen összesen 563 határozat született. Az intézkedések során 510,6 millió forint prudenciális intézményi bírság, 140,8 millió forint prudenciális személyi bírság, illetve 1.117 millió forint piacfelügyeleti és felügyeleti bírság kiszabására került sor.

6. ábra: A felügyelt intézmények típus szerinti megoszlása (2016.06.30-án, db)

Forrás: MNB

A jegybank hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások felügyeletéért felelős területe az első félévben 10 átfogó, 1 cél-, 1 téma- és 6 utóvizsgálatot zárt le, ebből 15 vizsgálat a 2015. évi terv teljesüléséhez kapcsolódott, 3 utóvizsgálat már a 2016. évi vizsgálati terv részeként került lefolytatásra. Emellett a szakterületen 17 átfogó, 2 utó-, 9 cél- és 1 témavizsgálat van folyamatban, amelyből 22 vizsgálat a PST által elfogadott 2016. évi tervhez kapcsolódik. Az intézmények tőkemegfelelését érintően 4 ICAAP vizsgálat zárult le a beszámolási időszakban, melyből 3 még az előző évben indult eljárás volt.

A lezárt vizsgálatok esetében 274,6 millió forint prudenciális intézményi bírság kiszabására is sor került, hangsúlyozva, hogy az MNB határozottan fellép a jogszabálysértő magatartásformák, valamint a korábbi határozataiban foglaltakat be nem tartó intézményekkel szemben.

Az első félévben a hitelintézeti szektor prudenciális felügyelete kapcsán külön kiemelés érdemel a szövetkezeti hitelintézetek integrációját érintő átfogó vizsgálat, amely az integráció létrejötté óta az első ilyen jellegű és mélységű eljárás. A vizsgálat lezárására július első napjaiban került sor. Az eljárás során kiemelt fókuszot kapott az integráció központi intézménye, mivel szerepe nemcsak az üzleti stratégiára terjed ki, hanem a kockázatkezelési folyamatokat és módszereket is az intézmény határozza meg szektorszinten. A felügyeleti tapasztalatok alapján elmondható, hogy az integráció

központi bankja és ebből adódóan az egész integráció még nem rendelkezik olyan rendszerekkel és metódusokkal, amelyet piaci szerepe indokolna, illetve szükségessé tenne. Az MNB által előírt intézkedések, módosítási javaslatok – a kötelezően alkalmazandó közös szabályozás, módszertan módosításán keresztül – előreláthatóan szektor szintű változást fognak eredményezni. A szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról szóló törvény júniusban elfogadott módosítása új alapokra helyezi a szegmens felügyeletét. Az új szabályozásnak köszönhetően egyrészt az Integrációs Szervezet is az MNB felügyelése alá került, másrészt a törvény az integráció központi bankját a jegybank irányába szélesebb körű azonnali információ átadásra kötelezte, továbbá kibővültek a felügyelet beavatkozási lehetőségei is.

A jegybank a szövetkezeti integráció vizsgálatán túl több hazai pénzintézetnél tárt fel anomáliákat. A hivatalból indított felügyeleti ellenőrzés keretében tőkeszámitási, számviteli, eszközminősítési, fedezetértékelési, illetve tartalékképzési és belső ellenőrzési tevékenységeket érintő hiányosságok miatt alkalmazott a felügyelet szankciót, ám a feltárt hiányosságok nem hordoztak olyan kockázatot, ami veszélyeztetné az intézmények megbízható működését.

Az első félévben a hitelintézeti szektor engedélyezési eljárásaiban meghatározóak voltak az intézmények tőkehelyzetével, az egyesülésekkel, befolyásoló részesedésszerzésekkel, valamint az alapításokkal kapcsolatos feladatok. A jövő év áprilisában hatályba lépő – a jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató elvárt szintjét bevezető – hitelintézetek forint lejáratú összhangjának szabályozásáról szóló 20/2015. (VI. 29.) MNB rendelet hatására több jelzálog-hitelintézet alapítására került sor az utóbbi hónapokban. A szövetkezeti hitelintézeti szektorban pedig továbbra is egyesülések csökkentik az intézmények számát.

Az MNB figyelemmel kísérte a hitelintézetekkel együttműködő pénzügyi közvetítőket is. A lezárult célvizsgálatok több olyan személyt azonosítottak, akik nem rendelkeztek megfelelő végzettséggel az általuk közvetített pénzügyi termékekre vonatkozóan.

A biztosító intézetek körében az első félévben 5 átfogó és 2 célvizsgálat zárult le, amelyek következtében mintegy 64 millió forint bírságot szabott ki az MNB. Az eljárások kiemelt célterülete volt a „Solvencia II” bevezetéséhez kapcsolódó előírások betartása, a biztosítók üzleti modelljének vizsgálata, a stratégia életképessége, valamint a szavatoló tőke és jövedelmezőség fenntarthatósága szempontjából. A felügyelet fokozottan koncentrált a biztosítók befektetési tevékenységének vizsgálatára és az etikus életbiztosítási koncepció keretében megtett intézkedések, így a befektetési, a jutalék, a költségtranszparencia és költséglimit szabályok betartására. Az MNB az egyik biztosítót 20 millió forint felügyeleti és 30 millió forint fogyasztóvédelmi bírsággal sújtotta a működését érintő nem megfelelő eljárások, a biztosítási szerződések hiányos tartalmi elemei, illetve az ügyfél-tájékoztatásra és panaszkezelésre vonatkozó jogsértések miatt. A bírságösszeget nem rendkívüli jogszabálysértések, hanem a feltárt hiányosságok számossága és a biztosító piaci súlya alapozta meg. Jelenleg 7 intézmény vizsgálata zajlik.

Az új „Solvencia II” rendszer előírásainak való megfelelést segítő az MNB három ajánlást dolgozott ki, a vállalatirányítási és az ORSA ajánlást, valamint a volatilitási tőkepufferról szóló ajánlást, amely 150%-os tőkefeltöltöttségi szintet javasol a biztosítók számára. Az első hivatalos „Solvencia II” szerinti adatszolgáltatás tapasztalatai alapján a szektorszintű tőkefeltöltöttség 209%-os. Az adatszolgáltatást teljesítő 27 intézményből 20 esetén 150% feletti a mutató, mindösszesen 6 biztosító feltöltöttségi szintje 100% és 150% közötti. A hazai biztosítási piacon mindössze 0,7%-os részesedésű biztosító egyesületnél lépett fel tőke probléma, azonban ezt az MNB már korábban

azonosította és felügyeleti biztosokat rendelt ki. A jegybank az etikus életbiztosítási koncepció szellemében aktív szerepet vállalva az első félévben intenzív piaci konzultációt folytatott és június végén publikálta a befektetési egységekhez kötött biztosításokra vonatkozó ajánlását. Az ajánlásban helyet kaptak például a tartamközi Teljes Költségmutató (TKM) limitek, egyszeri díjas TKM limitek és a költségtranszparencia szabályok.

Az MNB az előző évtől hatályos biztosítási termékek bemutatását, összehasonlítását szolgáló és a biztosításközvetítés során használt elektronikus felületekre vonatkozó ajánlásának hatását visszamérte az érintett intézmények együttműködésével. A korábban hiányosságokkal küzdő közvetítői piacon jelentős pozitív fejlődés tapasztalható, különösen az adatvédelem, az ügyfél-tájékoztatás és az e-felületek naprakészsége területén. A fenti pozitívumokon túl fejlesztendő területeket is azonosított a jegybank, amelyeket visszacsatol az intézményeknek a helyes gyakorlat kialakítása érdekében.

A pénztári szektorban lezárult 10 átfogó vizsgálat és 1 célvizsgálat során továbbra is kiemelt terület volt a tagok részére nyújtott szolgáltatásokhoz és a tagsági jogviszony megszűnéséhez, illetve egyéb elszámolásokhoz kapcsolódó fizetések szabályos lebonyolításának, valamint a pénztári tevékenység költségeinek vizsgálata. A befejezett eljárások összesen 7,5 millió forint felügyeleti bírság kiszabását vonták maguk után. Az egyik intézménynél olyan súlyos hiányosságokat, szabálytalanságokat tárt fel a felügyelet, amelyek a tevékenységi engedély visszavonását és a felszámolási eljárás megindítását eredményezték. Az MNB különös figyelmet fordít a közvetett befektetésekhez kapcsolódó költségek indokoltságának ellenőrzésére is, ennek eredményeként intézkedésre kötelezett egy pénztárat a volt vagyonkezelőjének tulajdonosa felé, az indokolatlannak minősített többletköltségek visszafizetése érdekében. A PST által elfogadott vizsgálati tervnek megfelelően jelenleg 11 pénztári vizsgálat van folyamatban.

Az MNB az első félévben 16 tőkepiaci vizsgálatot zárt le, amelyek többsége még a 2015. évi vizsgálati terv teljesítéséhez kapcsolódott. Ennek keretében lezárult a tőkepiacon korábban működő egyes befektetési szolgáltatóknál feltárt visszaélések kapcsán indított célvizsgálat-sorozat, amely összességében 22 felügyelt intézményt érintett. A vizsgálatosorozat az ügyfélkövetelések tényleges meglétére, illetve az ügyfelek befektetéseit biztosító belső mechanizmusok megfelelőségére koncentrált. Az érintett befektetési vállalkozásoknál az ügyféltulajdonú értékpapírok és pénzeszközök tekintetében az MNB nem állapított meg hiányt, ugyanakkor a megbízói és saját eszközök elkülönített kezelésére, valamint az informatikai rendszer biztonsági követelményeire vonatkozóan intézkedési kötelezettséget írt elő. A vizsgálat alá vont intézményi körben a felügyelet a korábbinál is fokozottabb szigorral és következetességgel alkalmazta a jogszabályban biztosított intézkedéseket és szankciókat. Az idei év átfogó vizsgálatait, illetve külön utóvizsgálatok keretében az MNB már megkezdte a fentiek szerint előírt intézkedések végrehajtásának nyomonkövetését.

Az MNB elektronikus felületén februártól működő értékpapír- és ügyfélszámla lekérdező alkalmazás (ÉSZLA) segítségével minden ügyfél ellenőrizheti, hogy egyezik-e a számlaértékesítőben foglalt adattartalom az MNB részére megküldött adatszolgáltatással. A befektetési szolgáltatóknál az ÉSZLA alkalmazás kapcsán több, – a jelszavak képzését és kiküldését, valamint a beérkezett ügyféljelzéseket, a panaszkezelési gyakorlatot, továbbá az adatok megfelelőségét kontrolláló – előzetes értesítés nélküli, célzott és szűk fókuszú gyors vizsgálatot folytatott le az MNB, az új felügyelési gyakorlatnak megfelelően. Az alkalmazás bevezetését a piac pozitívan fogadta, amelyet az 50 ezret meghaladó látogatói szám és a felügyeleti tapasztalatok is igazolnak.

A tőkepiaci kibocsátók engedélyezésével kapcsolatban 524 határozat került kiadmányozásra az első félév során. Kiemelkedő ezek közül az ingatlanalapoknál felvázolható tendencia, amely szerint a tavalyi összesen kettő zártkörű ingatlanalaphoz képest az idei év első félévében már négy zártkörű ingatlanalap bejegyzésére került sor. A folyamatban lévő engedélyezési eljárások tapasztalatai szerint az ingatlanalapok tekintetében további bővülés várható a második félévben is.

Az MNB az első félévben 16 piacfelügyeleti eljárást zárt le és a megreformált intézkedés- és szankciópolitika következetes alkalmazásával több, mint egymilliárd forint felügyeleti bírságot szabott ki. A lezárt vizsgálatokon túl 14 új piacfelügyeleti eljárás indult elsősorban a jogosulatlan forrásgyűjtési, az online devizakereskedelmi, valamint engedély nélküli követelésvásárlási tevékenységek feltárása és visszaszorítása érdekében. Ezek közül kiemelendő az a két offshore területen bejegyzett és Magyarországon engedély nélküli portfóliókezelési, illetve bejelentés nélküli tőkepiaci függő ügynöki tevékenységet végző vállalkozás, amelyek ügyében a jegybank 200 millió forintos piacfelügyeleti bírságot és eltiltást alkalmazott.

A felügyelet alapvető célja továbbra is a kibocsátókat terhelő tájékoztatási kötelezettséggel összefüggésben az önkéntes teljesítésére ösztönzés. A piaci szereplők és befektetők által támasztott fokozott elvárásoknak megfelelően a nem teljesítő körben célirányos felügyeleti eljárások folytak a kötelezettségek kikényszerítése érdekében. Az MNB mintegy 50 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki és 11 alkalommal élt a tőzsdei kereskedés felfüggesztésének eszközével valamely kibocsátó tájékoztatási kötelezettségeinek megsértése miatt. A folyamatos felügyelés szellemében több kibocsátótól széles körű tájékoztatást kért a felügyelet a tevékenységüket érintően, továbbá a helyszíni ellenőrzéseken túl számos alkalommal az MNB szakemberei a közgyűléseken is részt vettek. Az intézményi jogkövetést elősegítve vezetői körlevél is kiadásra került a kibocsátói felügyelés megújult irányáról, továbbá a tőkepiaci törvény új felhatalmazásával élve a megbízott könyvvizsgálóikkal együttműködve ellenőrizte a jegybank a kibocsátók tájékoztatásainak jogszerűségét.

Fogyasztóvédelem

Az év első felében a jegybank 377 fogyasztóvédelmi eljárást zárt le. A feltárt jogsértések szektortól függetlenül a panaszkezelési gyakorlattal, a panaszkezelési szabályzatok tartalmával, valamint a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának megsértésével voltak összefüggésben. A pénzügyi szektorban a kereskedelmi kommunikációval, a biztosítási szektorban az egyes biztosítási szerződésekhez kapcsolódó tájékoztatási kötelezettséggel, illetve a biztosítási titok kezelésére vonatkozó gyakorlattal, a tőkepiaci szektorban pedig az előzetes tájékoztatással és a telefonos megbízás felvételét megelőző beazonosítással kapcsolatosan tárt fel az MNB szabálytalanságokat. Az első félévben az eljárásokhoz kapcsolódóan kiadott 142 határozat kétharmada bírságot és intézkedést, míg a döntések harmada csak intézkedést tartalmazott. Az alkalmazott szankciók összességét tekintve a kiszabott fogyasztóvédelmi bírság 132,6 millió forint, amelyből 80 millió forint az önálló fogyasztóvédelmi vizsgálatok, míg 52,6 millió forint a prudenciális felügyeleti területekkel történt együttműködés következményeként került realizálásra. A felügyelet nyolc esetben alkalmazott fogyasztóvédelmi figyelmeztetést a jogsértésen kívül eső, de fogyasztóvédelmi szempontból aggályos gyakorlatok felszámolására.

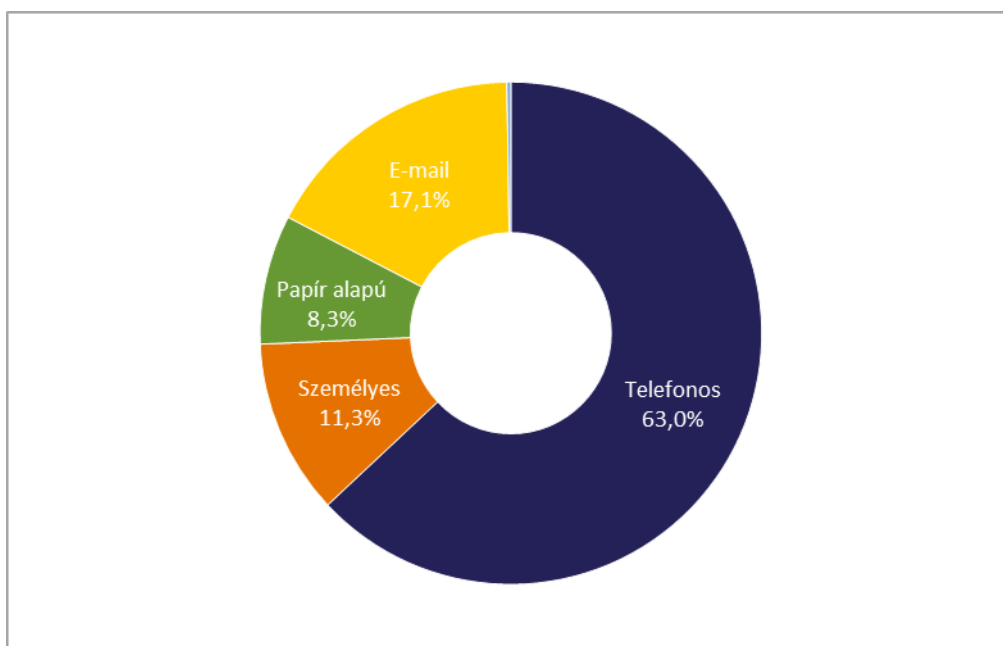
Az elszámolás és forintosítás témakörében mintegy háromszáz intézményt érintő vizsgálatosorozat részeként az első félévben további 69 intézménynél – a fogyasztókat érintő jelentős érdeksérelem

megállapítása nélkül – zárult le a témavizsgálat. Az MNB témavizsgálatot folytat továbbá a gépjárműhitelek és személyi kölcsönök forintosítása tárgyában is, amely jelenleg 27 pénzügyi intézményt érint, továbbá 16 biztosítási alkusznál vizsgálja a kötelező gépjármű felelősségbiztosítási ajánlatok és felmondások továbbítási gyakorlatának jogszerűségét, valamint 11 biztosítónál a csoportos biztosítási szerződésekhez kapcsolódó tájékoztatás gyakorlatát.

2016. január 1-jétől az MNB a közérdekű keresetindítási jogkörében eljárva – 9 pénzügyi intézményt érintően – a preventív és proaktív fogyasztóvédelem jegyében részletesen elemezte a gépjárműfinanszírozási piac aktív hitelezést folytató szereplői által az új fogyasztói szerződésekben alkalmazott általános szerződési feltételeket. A vizsgálódás számos olyan kikötést tárt fel, amely nem felelt meg a jóhiszeműség és tisztesség polgári jogi követelményeinek. A felvetett aggályokat a pénzügyi intézmények eddig nagyfokú együttműködéssel vizsgálták meg és a szükséges módosításokat önként végrehajtották, ezért a perindítás indokoltsága mindeddig nem merült fel. A jegybanki fellépés hatására az év folyamán várhatóan már 150 ezer meglévő fogyasztói szerződésből kerülnek ki az MNB által aggályosnak tartott szerződéses kikötések.

A Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ az év első felében összesen 23.726 ügyfélszolgálati megkeresés és kérelem érkezett, mely nagyságrendileg megegyezik a 2014. év hasonló időszakának volumenével. A 2015. év kiugró adatait az elszámolás és forintosítás, illetve a „brókerügyek” generálták. Az ügyfélszolgálati tapasztalatok szerint az elszámolás témakörét érintő fogyasztói megkeresések továbbra is meghatározóak, azonban volumenük csökkenő tendenciát mutat. Továbbra is markáns a pénzügyi szektorral kapcsolatos – de nem az elszámolást érintő – megkeresések száma, amely az összes megkeresés egyharmadát jelentette. Számos ügyfél kért tájékoztatást a romániai székhelyű ASTRA Biztosító felszámolása következtében a kötelező gépjármű felelősségbiztosítási szerződések érvényességére, a káresemények rendezésére, a felmondás és átszerződés folyamatára, valamint a központi kárnyilvántartási rendszerrel összefüggő kérdésekre vonatkozóan.

7. ábra: Ügyfélszolgálati megkeresések és kérelmek (2016. első félév)

Forrás: MNB

A call center 14.918 ügyfél telefonos érdeklődését fogadta, míg személyesen 2.673 fogyasztó kereste fel az MNB fővárosi ügyfélszolgálati irodáját. Az év első három hónapjában beérkező papíralapú írásos kérelmek száma 1.971 volt, és 4.052 e-mailes megkeresés érkezett.

Az MNB a pénzügyi fogyasztóvédelem erősítése és a fogyasztói jogok intenzív képviselete érdekében megkezdte az ország megyeszékhelyein található irodahálózat átalakítását és bővítését, amelynek eredményeként 9 tanácsadó iroda már júliustól fogadja a fogyasztókat. Az irodák munkatársai a megyeszékhelyeken kívül havonta két rendezvényt is tartanak, széleskörben biztosítva a pénzügyi fogyasztóvédelmi előadásokon való részvétel és a személyes tanácsadás lehetőségét.

A Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Civil Háló keretében a „Pénzügyi kultúra fejlesztése és pénzügyi tudatosság növelése” elnevezésű pályázatnak köszönhetően 8 civil szervezet 9 projektet valósított meg pénzügyi fogyasztóvédelmi rendezvények, valamint a pénzügyi kultúra és tudatosság fejlesztése alternatív módszerekkel témakörökben.

Az első félévben újabb 6 Pénzügyi Navigátor és Navigátor EXTRA füzetet jelentetett meg az MNB a hosszú távú nyugdíjcélok; hitel és lízing; otthonteremtés állami támogatással; értékpapírszámla lekérdezés; az online vitarendezés; és amit a tőzsdéről tudni kell témakörökben. A lakosság széles körét érintő aktualitásokhoz igazodva a fogyasztóvédelmi kommunikáció „Körültekintő otthonteremtés”, továbbá a „Tervezze meg nyaralását!” kampány-jellegű aktivitásokkal is támogatta a fogyasztókat.

A Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ weboldalán már elérhető az új fiók- és ATM kereső alkalmazás, amelynek segítségével az ügyfelek több ezer bankjegykiadó automatát, vagy hitelintézeti fiókot találhatnak meg néhány másodpercen belül.

2.4. Szanálás

A szanálási feladatkörében eljáró MNB 2016 első félévében is kiemelt figyelmet fordított az MKB Bank Zrt. (továbbiakban: MKB Bank) szanálási eljárására, melynek részeként az MKB Bankot nyílt, átlátható, versengő eljárás keretében értékesítette. Az MNB a rendelkezésére álló okiratok és adatok alapján megállapította, hogy a szanálási eljárásában az akciótervben meghatározott intézkedéseket megtette, a szanálási célok hiánytalanul teljesültek, így mint szanálási hatóság az MKB Bank szanálási eljárását 2016. június 30. napjával megszüntette. Az MNB megvalósította azt a célkitűzését is, hogy a betétesek és a hitelezők befektetéseinek maximális védelme mellett, nekik veszteséget nem okozva kerüljön sor az MKB hosszú távú fenntarthatóságának helyreállítására, működésének stabilizálására és az új tulajdonosoknak való átadására.

Az MNB szakértői annak alapítása óta folyamatos szakmai támogatást nyújtanak a MSZVK Magyar Szanálási Vagyonkezelő Zrt.-nek (MSZVK). Az MNB a szanálási törvényben³ rögzített tulajdonosi jogkörének gyakorlása keretében meghatározta az MSZVK csoport számára követendő, az MKB-tól átvett állomány fokozatos értékesítésére (*exit*) vonatkozó, 2016. évre irányadó stratégiai keretfeltételeket, döntött továbbá több időszzerű társasági jogi kérdésben.

Az MNB szakértői szorosan együttműködnek a Befektető-védelmi Alap (Beva), az Országos Betétbiztosítási Alap (OBA), valamint a Szanálási Alap munkaszervezetével a jogszabályban foglalt feladataik ellátása érdekében. Az MNB áthidaló kölcsönt nyújtott a Kárrendezési Alap részére abból a célból, hogy az eleget tehesen a Kárrendezési törvény⁴ alapján a károsult ügyfelek irányába fennálló fizetési kötelezettségének, így a kárrendezés gördülékeny, jogszabályi határidőn belül történő rendezése érdekében a szakterület továbbra is tevékeny szerepet vállalt az első félévben.

Az MNB az OTP Bank vonatkozásában szanálási kollégiumot hozott létre 2014-ben. 2016 júniusában a magyar felek (MNB, Nemzetgazdasági Minisztérium, OBA) részéről aláírásra került az OTP szanálási kollégium működési kereteit szabályozó megállapodás, a többi érintett ország esetében az aláírás még folyamatban van. A júniusi kollégiumi ülésen az MNB kritikus funkciók, valamint a szanálási stratégia meghatározására kialakított módszertan került bemutatásra.

A szanálási terület a szabályozási keretrendszer fejlesztése érdekében mind európai uniós, mind hazai szinten meghatározó, felelős közreműködője a szakmai szervezeteknek. Kölcsönös információcsere során az MNB szakértői szanálási témakörben előadásokat tartottak külföldön és belföldön egyaránt. Az MNB továbbra is részt vesz az Európai Bankhatóság (EBA) tevékenységében (munkacsoportokban való közreműködés, háttéranyagok véleményezése, Q&A network), implementálja az EBA által közzétett iránymutatásokat, valamint tevékeny szerepet vállal a szanálási témájú nemzetközi kutatásokban és felmérésekben.

A szanálási fókuszú nemzetközi együttműködés kiépítése érdekében az MNB a félév során széles körben (Európa, Ázsia, Észak-, Közép- és Dél-Amerika) vette a fel a kapcsolatot külföldi társhatóságokkal, válaszolt megkeresésekre és folytatta a régiós hatóságokkal már kialakult kétoldalú

³ A pénzügyi közvetítőrendszer egyes szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló 2014. évi XXXVII. törvény (Szanálási törvény).

⁴ A tőkepiac stabilitásának erősítése érdekében tett egyes kárrendezési intézkedésekről szóló 2015. évi CCXIV. törvény (Kárrendezési törvény)

szakmai tapasztalatszeret. Az MNB továbbra is szorosan együttműködik az Egységes Szanálási Testülettel (Single Resolution Board – SRB), ennek keretében részt vesz a Bankunió területén székhellyel rendelkező hitelintézetek szanálási kollégiumai kapcsán a kollégiumok felállításában, az egyeztetések lefolytatásában és a hazai leányvállalatok tekintetében hozzájárul a tervek elkészítéséhez.

A szanálási tervek kidolgozása érdekében a szanálási terület meghatározta azon intézmények körét, amelyek egyszerűsített kötelezettségek alá esnek szanálhatósági értékelés és szanálási terv készítés szempontjából. A többi bank, bankcsoport esetében a részletes szanálási terv elkészítéséhez adatszolgáltatási kötelezettséget írt elő az MNB.

2.5. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek

A pénzforgalom biztonsága és hatékonysága

Pénzforgalmi állásfoglalások és ellenőrzések

Az első félév során a jegybank közigazgatási- és ügyfélmegkeresések alapján tizenhat pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki. A tizenhat esetből egy alkalommal európai uniós rendelet hazai jogharmonizációjával kapcsolatban került sor pénzforgalmi szempontú véleményadásra, tizenegy esetben a hitelintézeti szektor, négy esetben pedig egyéb intézményi megkeresések alapján adott állásfoglalást vagy szakmai véleményt az MNB.

2016 első félévében összesen 32,9 millió forint értékben került sor hatósági bírság kiszabására, amely némiképp meghaladja az előző év azonos időszakában kiszabott 28,2 millió forintot. Pénzforgalmi ellenőrzés tárgykörben tizenegy új hatósági eljárást indított a jegybank, illetve tizennégy korábbi eljárás került lezárásra. A lezárt vizsgálatok közül kilenc esetben intézkedések előírásával végződött az ellenőrzés, amelyek közül öt esetben került sor bírság kiszabására.

Pénzügyi infrastruktúrák

Megbízhatóan működtek a hazai pénzügyi infrastruktúrák 2016-ban

Az MNB Pénzügyi Stabilitási Tanácsa 2016. március 22-i ülésén elfogadta a hazai pénzügyi infrastruktúrák 2015. évi működéséről készített felvigyázói beszámolót, melynek megállapításai szerint az MNB Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszere (VIBER), a GIRO Zrt. által működtetett Bankközi Klíring Rendszer (BKR), valamint a KELER Csoport által működtetett értékpapír-elszámolási és kiegyenlítési rendszer magas megbízhatóság mellett üzemelt 2015-ben, a rendszerszintű és egyedi banki likviditás szintje pedig megfelelő mértékű volt.

Az azonnali fizetési szolgáltatás bevezetése Magyarországon

Az MNB 2016 első félévében projektet indított az azonnali fizetési szolgáltatás hazai bevezetésének megvalósítása céljából, melynek első lépéseként széleskörű konzultációs folyamatot kezdett el az érintett piaci szereplőkkel. A jegybank által szakmai vitára bocsátott koncepcióról iparági fórumokon, kétoldalú megbeszéléseken és írásos javaslatok keretében mondhatják el a projekt érintettjei a szakmai véleményüket. Az azonnali fizetési szolgáltatás bevezetése dimenzióváltást jelent a hazai pénzforgalomban, ennek megfelelően több éves megvalósítási folyamattal és középtávú bevezetéssel tervez az MNB.

A konzultációs folyamat első lépéseként május 27-én, 30-án és 31-én szakmai fórumokat tartott a jegybank a bankszektor, a technikai szolgáltatói szektor, az állami szereplők valamint a vállalati és fogyasztói érdekképviseltek számára. A fórumokat követően június folyamán kétoldalú megbeszélésekre került sor a piaci szereplők egy szűkebb körével, az írásos észrevételek benyújtásának lehetősége pedig minden iparági szervezet számára megnyílt. A beérkezett szakmai vélemények feldolgozását követően az MNB 2016 végéig tervezi kialakítani a végleges fejlesztési koncepciót, mely a projekt összes részletére, így többek között a kialakítandó infrastruktúra szerkezetére, az elszámolás és kiegyenlítés módjára és a kapcsolódó szolgáltatásokra is ki fog térni.

Az azonnali fizetési szolgáltatás bevezetésére olyan fejlesztési projektként tekint a jegybank, mely a pénzforgalmi iparág hosszútávú versenyképességét szolgálja és melynek sikere az ügyfelek számára a jelenleginél magasabb szintű szolgáltatásnyújtást fog biztosítani. A 2016 első félévében induló projekt a következő években szektorszintű változásokat fog eredményezni, melyek az iparág hatékonyságának növekedését fogják szolgálni.

Intenzív felkészülés a SEPA rendelet hatálybalépésével járó változásokra

2016-ban folytatódott a pénzforgalmi szolgáltatók felkészülése az euróban végzett átutalásokra és beszedésekre vonatkozó uniós rendeletben⁵ (végdátum rendelet) meghatározott követelmények teljesítésére. Az Európai Unióban a SEPA átutalást (SCT) 2008-ban, míg a SEPA beszedést (SDD) 2009-ben vezették be. A rendelet értelmében az euro-övezeti országokban a közös fizetési modellekre való áttérést 2014 augusztusára kellett befejezni. A nem euro-övezeti országoknak az áttérést 2016. október 31-i határidőre kell elvégezni. A felkészülés folyamatának nyomon követése céljából, a közös fizetési modellekre való átállásáról az MNB és a Magyar Bankszövetség kérdőíves felmérést végzett 2016 első félévében a pénzforgalmi szolgáltatók körében.

A felmérés eredményeként megállapításra került, hogy a felkészülés megfelelő ütemben halad, de további erőfeszítések szükségesek ahhoz, hogy az átállás a véghatáridőre teljes mértékben megtörténjen. A jelentős pénzforgalmat lebonyolító szolgáltatók többsége már korábban megkezdte az előkészületeket a közös átutalási modell használatára, a többi pénzforgalmi szolgáltató ezt 2016 első vagy második negyedévében indította el. A rendelet egyik legnagyobb kihívást jelentő szabálya, hogy a pénzforgalmi szolgáltatóknak biztosítaniuk kell az euróban, kötegelte formában átutalási (beszedési) megbízásokat kezdeményező vagy fogadó fogyasztónak vagy mikrovállalkozásnak nem minősülő ügyfelek (vállalatok, közhatóság) esetében, hogy a határidő után már csak SEPA formátumban megadott üzeneteket használjanak.

A forint CLS rendszerhez történt csatlakozásának első tapasztalatai

2015. november 16-a óta a magyar forint is kiegyenlítési deviza a CLS által üzemeltetett nemzetközi devizakiegyenlítési infrastruktúrában, melynek eredményeként bővültek az MNB nemzetközi kooperatív felvigyázás keretében végzett feladatai. A csatlakozás révén a jegybank tagságot szerzett a CLS nemzetközi Felvigyázói Bizottságában, melynek 2016-os ülésein az MNB képviselői beszámoltak a forint-csatlakozás eddigi tapasztalatairól. 2016 első félévében a rendszer zökkenőmentes működése volt tapasztalható. A szolgáltatás indulása óta folyamatosan növekszik a CLS-ben kiegyenlített forintforgalom, idei év első felében körülbelül háromszorosára nőtt a hozzá kapcsolódó nettósított VIBER-forgalom nagysága. A forgalom növekedéséhez hozzájárult, hogy az év első hat hónapja alatt megduplázódott azon közvetlen CLS-tagok száma, akik a forinttal szembeni devizaügyleteiket a rendszerben egyenlítik ki, továbbá több magyar hitelintézet is közvetett rendszertaggá vált a CLS-ben. A jegybank céljainak megfelelően a hazai bankok devizaforgalmának egyre nagyobb része kerül át a CLS-be, ami a kiegyenlítési kockázat kiküszöbölésén keresztül nagyban növeli a hazai pénzügyi rendszer stabilitását.

⁵ Az euroátutalások és -beszedések technikai és üzleti követelményeinek megállapításáról és a 924/2009/EK-rendelet módosításáról szóló 260/2012/EU-rendelet.

Újabb tranzakciók a Bankközi Klíring Rendszer napközbeni elszámolási rendszerében

A napközbeni elszámolás 2012-ben történt bevezetését követően a papíralapú átutalási tranzakciók, a beszedés jellegű műveletek, és a Magyar Államkincstár átutalásai továbbra is az éjszakai elszámolásban maradtak. A tavalyi év során végrehajtott fejlesztésnek köszönhetően 2016. január 1-től a hitelintézetekbe papír alapon benyújtott összes, bankközi elszámolást igénylő forint átutalás a Bankközi Klíring Rendszer napközbeni elszámolási rendszerében kerül feldolgozásra. Ennek eredményeként a kincstári átutalások mellett jelenleg már csak a beszedés jellegű műveletek elszámolása történik az éjszakai rendszerben. Ugyanakkor az MNB az állami fizetések hatékonyságának támogatása érdekében kezdeményezte, hogy a Kincstár egyedi és csoportos átutalásai is a gyors és korszerű napközbeni elszámolási rendszerben teljesüljenek, hasonlóan a hitelintézeti szektorban teljesített átutalásokhoz. A Kincstár csoportos átutalásainak a napközbeni elszámolásba terelése komoly felkészülést igényel, mivel a tömeges kifizetések miatt adott napokon kiugróan magas tételszámú tranzakciót kell rövid idő alatt lebonyolítani. Az MNB, GIRO, és a hitelintézetek már felkészültek az átállásra, a 2017 elejére tervezett indulás a Kincstár felkészülésétől függ.

Egyéb Információk

Pénzforgalommal és fizetési rendszerekkel kapcsolatos publikációk

2016 júniusában ötödik alkalommal jelent meg az MNB fizetési rendszerekkel kapcsolatos kiadványa *Fizetési Rendszer Jelentés 2016* címmel. A rendszeres kiadványban az MNB szakértői átfogó elemzést készítettek a belföldi pénzforgalomban és a felvigyázott fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek működésében 2015-ben megfigyelt tendenciákról, továbbá előre tekintő jelleggel a 2016. évi aktualitásokról. A jelentés az alábbi címen elérhető el: <http://www.mnb.hu/letoltes/fizetesi-rendszer-jelentes-2016.pdf>

A Hitelintézeti Szemle 2016. júniusi számában „Az elektronikus pénzforgalom növekedésének makrogazdasági hatásai – Általános egyensúlyelméleti megközelítés magyar adatok felhasználásával” címmel jelent meg Ilyés Tamás és Varga Lóránt tanulmánya. Munkájukban arra fókuszálnak, hogy a kiskereskedelmi és egyéb lakossági készpénzes fizetések különböző mértékű részének betéti kártyás fizetéssel történő helyettesítése milyen hatásokkal járna a magyar gazdaság teljesítményére. A cikk elérhető a <http://www.hitelintezetiszemle.hu/> oldalon.

2.6. Devizatartalék-kezelés

A tartalék tartásának céljai

Más jegybankokhoz hasonlóan, a Magyar Nemzeti Bank – jegybanktvényben rögzített – egyik legfontosabb feladata az ország devizatartalékainak kezelése. Az MNB több funkció ellátása céljából tart devizatartalékot, amik közül a legfontosabbak a következők:

- piaci szereplők elvárásainak megfelelő tartalékszint biztosítása („international collateral”),
- monetáris és árfolyam-politika támogatása (intervenciós kapacitás biztosítása),
- devizaliquiditás biztosítása a bankrendszer számára,
- állam tranzakciós devizaigényének biztosítása.

A piaci szereplők továbbra is kiemelten figyelik a devizatartalék nagyságának alakulását. Az MNB maga is rendszeresen felülvizsgálja a tartalékok kívánatos szintjét, és szükség esetén a lehetséges kereteken belül lépéseket kezdeményez a megfelelő szint elérésére. 2016 első 6 hónapja során a tartalék mindvégig betöltötte az „international collateral” szerepet. Az árfolyam kiszámítható, stabil alakulásának egyik biztosítéka a megfelelő szintű tartalék, amely szükség esetén jegybanki intervenciót tesz lehetővé az árfolyam védelme érdekében.

A tranzakciós célok közül továbbra is az állami adósságkezelés kiszolgálása volt a legfontosabb az elmúlt félévben, amelyet nagymértékben befolyásolt az MNB Önfinanszírozási programja. Az adósságkezelő megemelt forintpiaci kibocsátásokkal támogatta a lejáró devizaforrásokat alapvetően forintból megújító adósságkezelési politikáját, amelyet jelentős részben a bankok többletkereslete, valamint a lakosság jelentős állampapír-vásárlása tett lehetővé. A negatív nettó devizakibocsátás révén az ÁKK megnövekedett forintbetétje terhére a jegybanktól vásárolt devizából törlesztette devizaadósságait. Emellett e körben említhető még a költségvetési szervek devizaigényének folyamatos biztosítása. Az Európai Uniótól érkező transferek szintén az MNB-n keresztül folynak be, ezek az utóbbi és elkövetkező években is jelentős forrásai a devizatartaléknak. A fenti tranzakciós célok kielégítése a vizsgált időszak során is zökkenőmentesen zajlott.

A tartalék nagysága

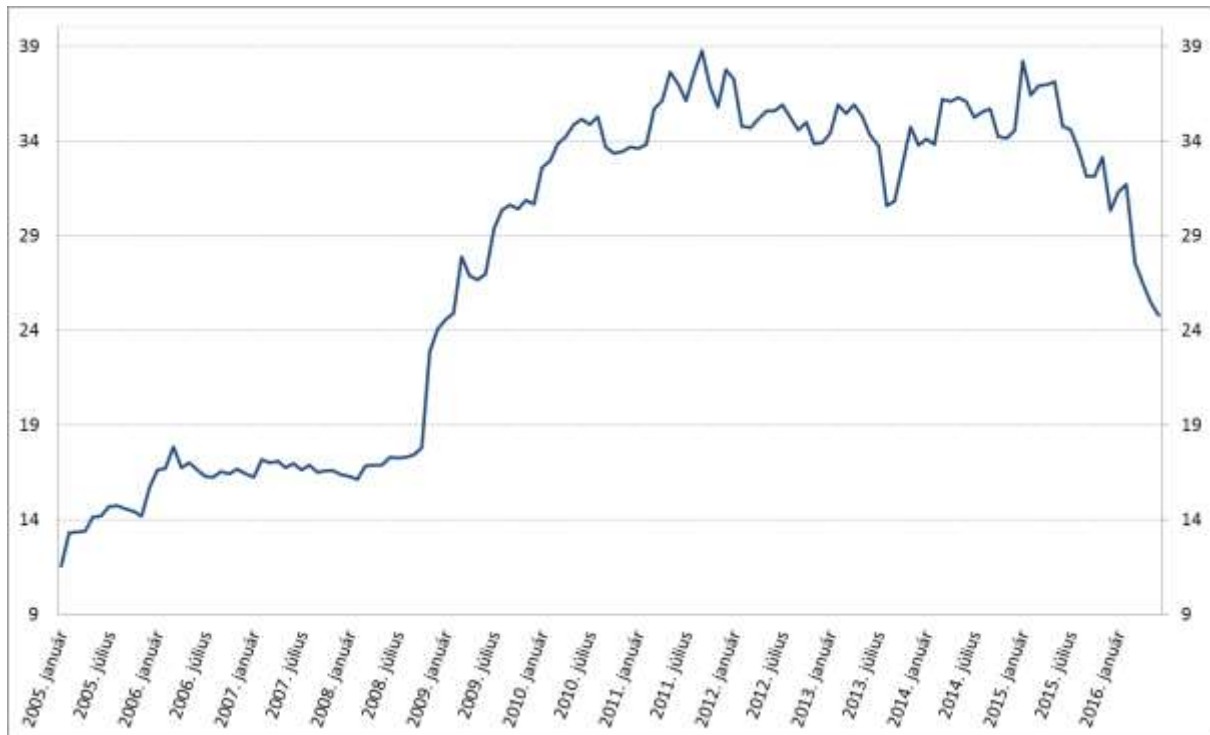
2016 első félévének végén az MNB hivatalos devizatartalékainak nagysága 24,8 milliárd euro volt, ami – az MNB várakozásainak megfelelően – 5,5 milliárd euro csökkenést jelent a 2015. év végi 30,3 milliárd eurós értékhez képest.

A devizatartalékok alakulását elsősorban az alábbi tételek befolyásolták az elmúlt félév során:

Az Európai Bizottságtól közel 1,4 milliárd euro nettó transzfer érkezett. A tartalékon elért eredmény ebben az időszakban 100 millió euro volt. Az ÁKK adósság törlesztési célú tételei összességében mintegy 3,6 milliárd euróval csökkentették a devizatartalékokat. A csökkenés a márciusi angol font kötvénylejárata és az EU-hitel utolsó részletének április eleji törlesztése, a májusi svájci frank kötvény-ill. PÉMÁK lejárata, valamint egyéb adósságkezelési tételek eredőjeként adódott. Áprilisban 1 milliárd renminbi névértékű kötvény kibocsátására került sor a kínai offshore piacon. A költségvetési szervek devizabefolyásainak és kifizetéseinek egyenlege a félévben mintegy 0,5 milliárd euróval mérsékelte a tartalékot. A lakossági devizahitelek konverziójához, illetve a Növekedési

Hitelprogramhoz köthető pénzmozgások közel nettó 3,3 milliárd euróval csökkentették a tartalékok nagyságát, míg a 2015 végén fennálló, a bankok számára egyhetes euro likviditásnyújtó swapügylet lejáratára megközelítőleg 450 millió eurós tartaléknövelő hatással bírt.

8. ábra: A devizatartalék nagyságának alakulása (milliárd EUR)

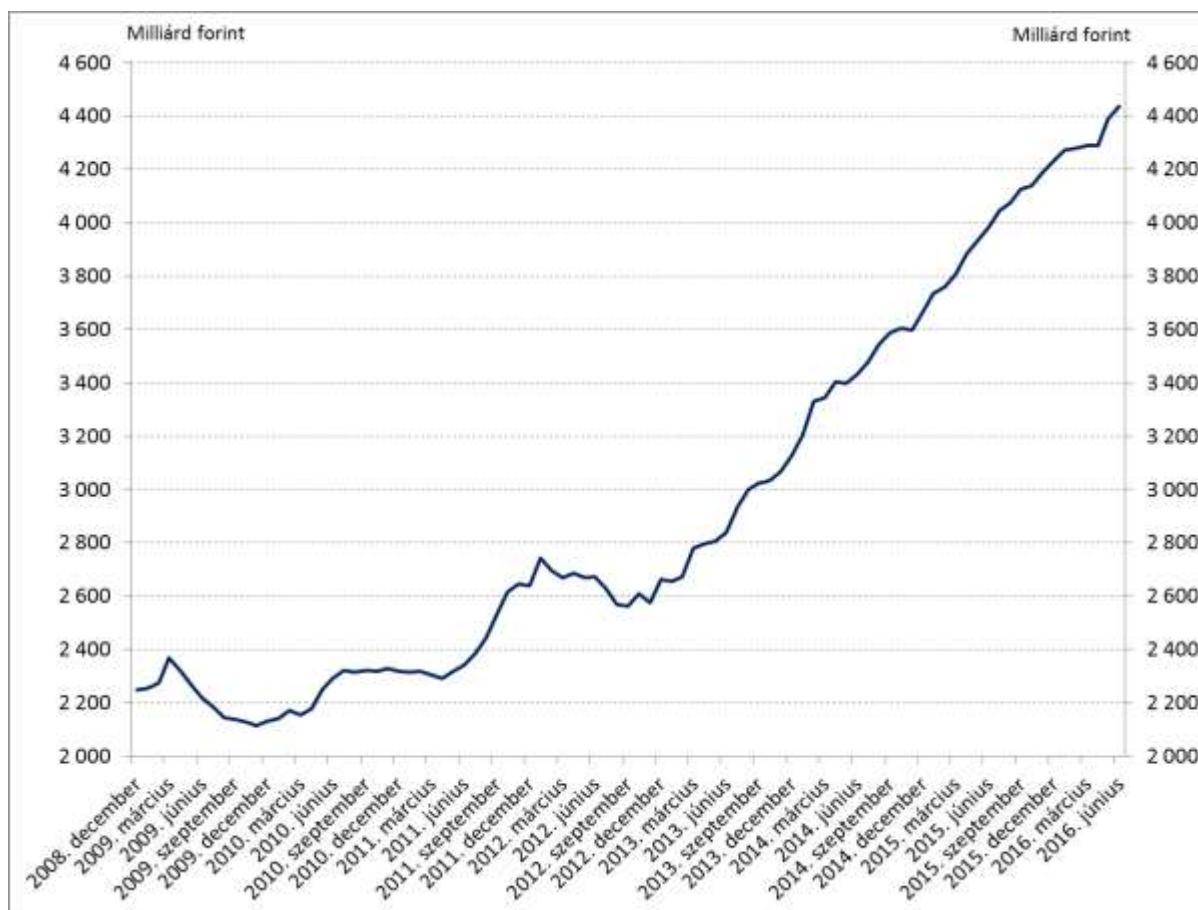
Forrás: MNB

2.7. Készpénz-logisztikai tevékenység

Forgalomban lévő készpénz

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2016. június végén 4 422,4 milliárd forint volt. A szezonálisan igazított érték a 2015. év végi adathoz képest 5 százalékos, 203 milliárd forintos növekedést mutat.

9. ábra: A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban⁶

Forrás: MNB

⁶ Az ábra tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékermék és emlékbankjegyek állományát 8,1 milliárd forint névértékben.

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék

2. táblázat: Forgalomban lévő bankjegyek és érmék⁷

(2016. június 30-i adatok)

Bankjegyek	2016				2015			
	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	123,7	2 474,5	28,1	56,8	119,4	2 387,4	30,5	61,1
10 000 forint	161,1	1 610,7	36,6	37,0	127,1	1 270,7	32,5	32,5
5 000 forint	27,5	137,5	6,2	3,2	24,8	123,9	6,3	3,2
2 000 forint	23,4	46,8	5,3	1,1	23,3	46,6	6,0	1,2
1 000 forint	65,2	65,2	14,8	1,5	59,3	59,3	15,2	1,5
500 forint	39,1	19,6	9,0	0,4	37,3	18,7	9,5	0,5
Összesen	440,0	4354,3	100,0	100,0	391,2	3906,6	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	123,9	24,8	7,9	41,3	115,4	23,1	7,9	40,9
100 forint	164,6	16,5	10,6	27,4	156,8	15,7	10,7	27,8
50 forint	146,0	7,3	9,4	12,2	136,9	6,8	9,3	12,2
20 forint	278,0	5,6	17,8	9,3	261,7	5,2	17,8	9,3
10 forint	323,7	3,2	20,7	5,4	306,4	3,1	20,9	5,4
5 forint	523,8	2,6	33,6	4,4	490,8	2,5	33,4	4,4
Összesen	1 560,0	60,0	100,0	100,0	1468,0	56,4	100,0	100,0

Forrás: MNB

2016 első félévének utolsó napján a forgalomban lévő bankjegyek értéke 4354,3 milliárd forint, mennyisége 440 millió darab volt. Ez értékben 11 százalékos, a mennyiséget tekintve 12 százalékos növekedést mutat 2015 azonos időszakának végéhez képest. A növekedés valamennyi címletet érintette, ám elsősorban a tíz- és az ötezer forintosok esetében volt jelentősebb mértékű. A forgalomban lévő teljes mennyiségből a tízezer forintosok 80 százalékát, a húszezer forintosok több mint 50 százalékát az új, fejlesztett bankjegyek teszik ki.

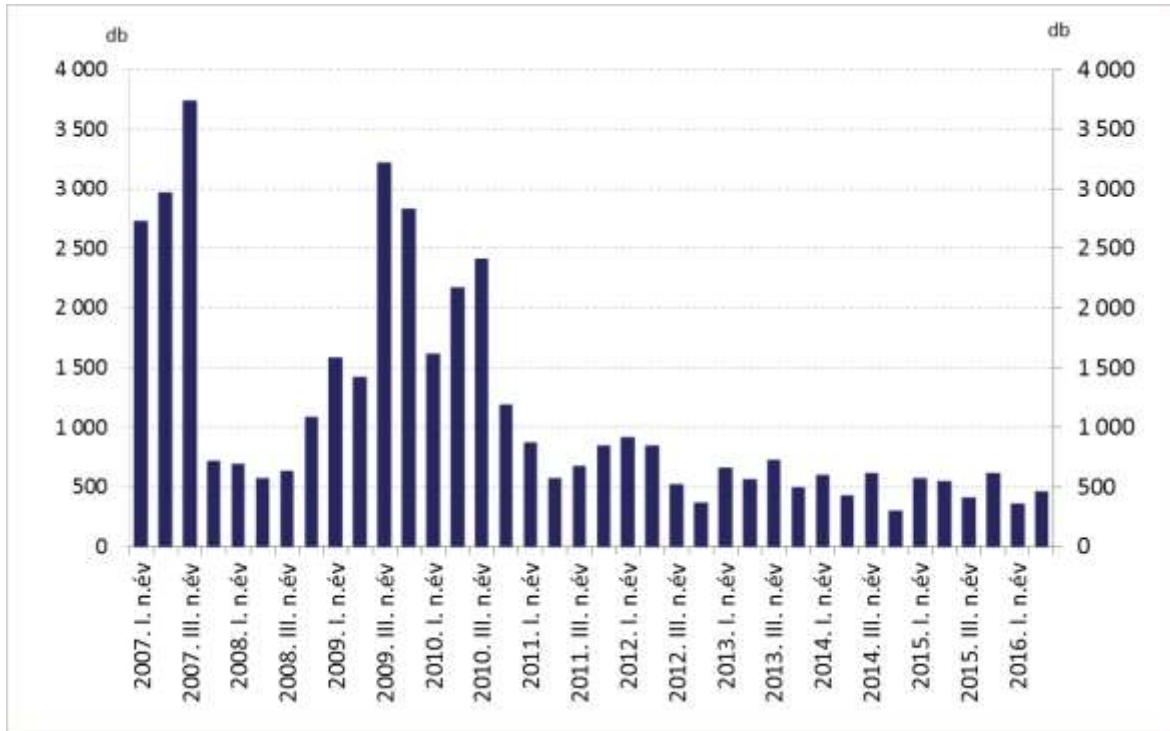
A forgalomban lévő érmék értéke 60 milliárd forint, mennyisége 1560 millió darab volt 2016. június végén. Ez értékben és mennyiségben is 6 százalékkal volt magasabb, mint az előző év azonos időszakában. A növekedés valamennyi címletet érintette.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

A forint bankjegyek hamisítása 2015 azonos időszakához képest 26 százalékos csökkenést mutat 2016 első félévében. A forinthez hasonló nemzeti valuták sorában továbbra is kedvezőnek tekinthető ez az érték. Az elmúlt 6 hónapban 823 darab hamis forintbankjegy került kivonásra a forgalomból.

⁷ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

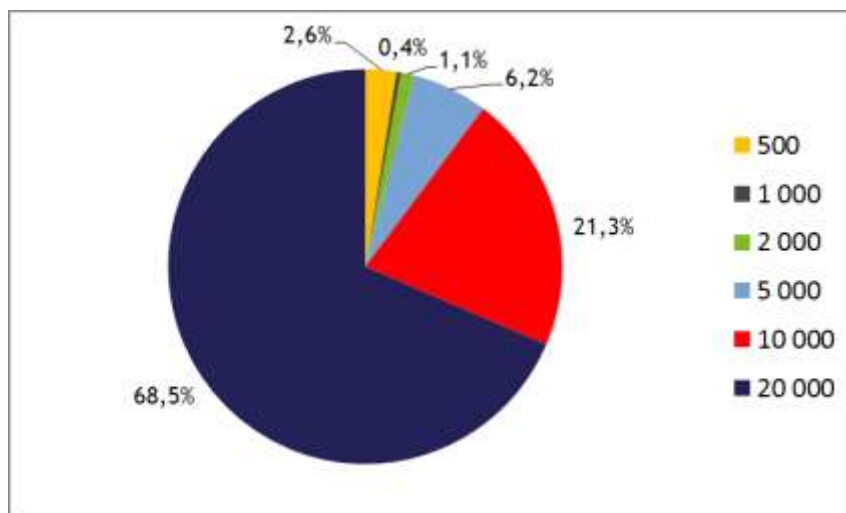
10. ábra: A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

Forrás: MNB

A lefoglalt hamisítványok többsége a magasabb értékű címletek, döntően a 20 000 forintos bankjegyek közül került ki. Készítési módjukra változatlanul az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) jellemzők. A rátekintésre esetleg megtévesztőnek bizonyuló hamisítványok, egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva átnézetben vagy mozgatással) és/vagy a kombinált UV-A és UV-C lámpa alatti ellenőrzéssel kiszűrhetők.

11. ábra: A fellelt forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2016. első félévében

Forrás: MNB

A hamis valuták előfordulása továbbra sem jelentős: a jegybank szakértői összesen 776 darab különböző valutahamisítványt vizsgáltak az első félévben. Ezen belül a hamis euro bankjegyek száma 599 darab volt.

December végén bevonásra kerülnek a régi 20 000 forintos bankjegyek

A Magyar Nemzeti Bank 2016. december 31-i határral bevonja a készpénzforgalomból a 2015 előtt kibocsátott, régi 20 000 forintos bankjegyeket⁸. A bevonás határrnapjáig a régi bankjegyek is használhatók a vásárlások során, ezt követően azonban már csak a megújított, 2015 decembertől forgalomba hozott 20 000 forintos bankjegyek lesznek használhatók.

Emlékérme-kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében kizárólagosan az MNB jogosult bankjegy- és éremkibocsátásra – ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét is, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei. 2016 első félévében az MNB két témában bocsátott ki emlékérmét.

2014-től minden nemesfém-ből készült emlékérmét olcsóbb alapanyagú, színesfém változatban is kibocsát az MNB, ezzel kedvezve azoknak az érdeklődőknek, akik egy-egy téma művészi megvalósítását mérsékeltebb áron szeretnék megvásárolni. Emellett az MNB és a Magyar Pénzverő Zrt. a fiatalabb korosztály érme gyűjtési kedvét is kívánja ösztönözni azzal, hogy számukra is megfizethetővé teszi az emlékérmét. Így az ezüst érmék súlytól és nemesfém-tartalomtól függően 10 000 vagy 5000 forint névértékű veretével azonos éremképpel, 2000 forintos névértékben, színesfém változatban is elkészülnek.

A 2016-os emlékérmé-program újítása a verdejelben megjelenő biztonsági elem: A verdejelre felvitt mikroírással készült „B” illetve „P” betűk szabad szemmel nem láthatóak, minimum tízszeres nagyítással vehetők ki, biztonsági elemként az emlékérmék hamisítás elleni védelmét szolgálják.

Emlékérme Magyarország Alaptörvénye kihirdetésének 5. évfordulója alkalmából

A Magyar Nemzeti Bank Magyarország Alaptörvénye elnevezéssel 10 000 forintos címletű ezüst, valamint 2 000 forintos címletű színesfém emlékérmét bocsátott ki 2016. április 25-én. Az 5 éves Alaptörvény hazánk jogrendszerének alapja, Magyarország történelmének első olyan írott alkotmánya, amelyet demokratikusan választott törvényhozás fogadott el.

Mindkét emlékpénz azonos éremképpel jelent meg, csak az értékjelzés különbözik címletenként. Az előlap fő motívuma egy nyitott könyv, amely Magyarország Alaptörvényének díszkiadását szimbolizálja, de itt találhatóak a kötelező éremképi elemek is: a „MAGYARORSZÁG” felirat, a 10 000 illetve a 2 000 forint értékjelzés, a „BP.” verdejel valamint a „2016” kibocsátási évszám.

Az érme hátoldalán a középmezőben az Országgyűlés kupolacsarnokának egy belső részlete látható, mintegy a parlamenti demokrácia megtestesítőjeként. Felső köriratban Nemzeti Himnuszunk első sora: az „ISTEN, ÁLDD MEG A MAGYART!” felirat olvasható, amellyel az Alaptörvény általános indoklása is kezdődik. Alsó köriratban pedig „AZ ALAPTÖRVÉNY 5. ÉVFORDULÓJÁRA” felirat olvasható. A két feliratot egy-egy díszítő motívum választja el, mely mind az elő- mind a hátlapon szerepel. A visszatérő díszítő motívumokat

⁸ 20 000 forintos címletű bankjegyek bevonásáról és visszaforgatásának tilalmáról szóló 14/2016. (IV. 25.) MNB rendelet

az Országház kőkorlátjain lévő díszítések ihlették. A bal oldali díszítő motívumban található a tervező, ifj. Szlávics László kis méretű mesterjegye.

A 10 000 forintos címletű emlékérme 925 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 24 gramm. A 2 000 forintos címletű színesfém változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült, súlya 23,7 gramm. A két érmetípus átmérője azonos, 37 mm. Az emlékermék széle recézett.

Mindkét emlékpénzből 5000 darab készíthető: az ezüsből tükörfényes (proof), míg a színesfémből selyemfényes (BU) kivitelben.

Emlékérme-kibocsátás a XXXI. Nyári Olimpiai Játékok tiszteletére

A Magyar Nemzeti Bank a XXXI. Nyári Olimpiai Játékok tiszteletére 5 000 forintos címletű miniarany, 10 000 forintos címletű ezüst valamint 2000 forintos címletű színesfém emlékermét bocsátott ki 2016. április 27-én. A világ legnagyobb, legnézettebb sporteseménye kapcsán 1984 óta jelentet meg emlékpénzeket az MNB, de most először készült színesfémből is olimpiai tematikájú emlékérme. Az ezüst és a színesfém érmék különleges, ún. mikroírással készült biztonsági elemet is tartalmaznak.

A XXXI. Nyári Olimpiai Játékok tiszteletére kibocsátott emlékermék az olimpiai témájú emlékerméktől eltérően nemcsak egy kiemelt sikersportágot jelenítenek meg, de az érmék összetartozását elősegítik közös motívumok: a sport eleganciáját és dinamikáját megjelenítő tornászlány ábrázolása, a Magyar Olimpiai Csapat hivatalos logója, és az azt kiegészítő 168-as logó, amely a modernkori nyári olimpiák során szerzett magyar aranyérmek számára utal. Az emlékerméket Horváth Andrea tervezte.

Az 5 000 Ft névértékű miniarany emlékérme „A világ legkisebb aranyérméje” nemzetközi gyűjtői sorozatba illeszthető. Az emlékermék előlapján fő motívumként a MOB kereskedelmi logója, a hivatalos „Magyar Csapat” logó szerepel. Az előlapon találhatóak továbbá a kötelező éremképi elemek: a „MAGYARORSZÁG” felirat, az „5 000” értékjelzés, a „FORINT” felirat, a „BP.” verdejel valamint a „2016” verési évszám. Az arany emlékpénz hátlapjának jobb oldalát a közös motívumot jelentő tornászlány ábrázolás tölti ki. Itt található a „MAGYAR OLIMPIAI CSAPAT • RIO 2016” körirat, a „Magyar Csapat” logót kiegészítő 168-as logó, valamint a tervező mesterjegye.

Az ezüst és a színesfém emlékpénz azonos éremképpel készül, csak az értékjelzésük különbözik címlapjánként. A tornász ábrázolás ezeken az érméken az előlapon jelenik meg központi motívumként. Itt találhatóak továbbá a kötelező éremképi elemek: a „MAGYARORSZÁG” felirat, a 10 000 illetve a 2 000 forint értékjelzés, a „BP.” verdejel valamint a „2016” verési évszám.

Az ezüst és a színesfém emlékérmék hátlapján, a középmezőben a MOB „Magyar Csapat” logója szerepel a „MAGYAR OLIMPIAI CSAPAT” felső illetve „RIO 2016” alsó körirattal körbevéve, mintegy érem az érmén. A körbefutó felső és alsó köriratot két pont motívum („•”) választja el egymástól. A körirat és az érme pereme közötti sávban 6 kiemelt olimpiai sportág jelenik meg: tornász, vívó, úszó, kajakozó, két birkózó, illetve egy vízilabdázó alakjában. Horváth Andrea tervezőművész mesterjegye is itt található.

Az 5 000 Ft névértékű miniarany emlékérmé 999‰ finomságú aranyból készült, átmérője 11 mm, súlya 0,5 g, széle sima. A 10 000 forintos címletű emlékérmé 925 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 24 gramm. A 2000 forintos címletű színesfém változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült, súlya 23,7 gramm. A két utóbbi érmetípus átmérője azonos, 37 mm, szélük recézett.

Mindegyik címletből 5-5000 darab készíthető: az arany emlékpénzből proof-like, az ezüst emlékpénzből tükörfényes (proof), a színesfém emlékpénzből selyemfényes (BU) kivitelben.

2.8. Statisztikai szolgálat

Az MNB statisztikai tevékenysége, 2016 I. félév

A Magyar Nemzeti Bank az MNB tv. szerinti feladatai ellátásához gyűjt statisztikai információkat, és hozza nyilvánosságra az azokból készített statisztikákat.

Az MNB az általa készített monetáris, fizetésimérleg- és kapcsolódó állományi, pénzügyi számla- és értékpapír-statisztikákat, felügyeleti, pénzforgalmi, fizetési rendszer, ár-, árfolyam-statisztikai, pénzügyi stabilitási, makroprudenciális és a pénzügyi közvetítő rendszerre vonatkozó adatokat tartalmazó idősorokat a honlapján keresztül teszi elérhetővé a nyilvánosság számára a közzétett publikációs naptár szerint. Az egyes szakstatisztikai területekhez (a monetáris statisztikákhoz, a pénzügyiszámla statisztikákhoz, valamint a fizetésimérleg- és külfölddel szembeni befektetésipozíció statisztikákhoz) kapcsolódóan az MNB átfogó módszertani kiadványokat is megjelentet a honlapján (<https://www.mnb.hu/kiadvanyok/elemzesek-tanulmanyok-statisztikak/statisztikai-kiadvanyok>).

Emellett az MNB a szakstatisztikai sajtóközlemények publikálásakor az aktuális időszakra vonatkozó módszertani megjegyzéseket is közzéteszi.

2016 folyamán két új adatszolgáltatási rendelet is kiadásra került. Az 1/2016. (I. 13.) MNB rendelet az MNB jelzáloghiteleken kívüli fogyasztói devizahitelek forintosításához kapcsolódó spot svájci frank eladási tenderén részt vevő pénzügyi intézmények tender feltételeinek való megfelelése ellenőrzéséhez kapcsolódó, egyszeri adatszolgáltatást tartalmazza. A jegybanki információs rendszerhez a hitelintézetek egyes pénzügyi instrumentumaira, általános pénzügyi információira és tőke megfelelésére vonatkozóan teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 20/2016. (VI. 6.) MNB rendelet több éves előkészítési munkálatokat követően került kihirdetésre. Az adatszolgáltatási rendelet előkészítésében, a tervezett adatszolgáltatások észrevételezésében a hitelintézetek és a Bankszövetség is aktívan részt vettek.

2016-ban négy alkalommal⁹ kerültek módosításra a 2015. év végén kihirdetett, 2016. évre vonatkozó adatszolgáltatási MNB rendeletek. A módosítások a hitelintézetek jegybanki, illetve felügyeleti célú, valamint az önkéntes nyugdíjpénztárak felügyeleti célú adatszolgáltatásait érintették.

Az MNB hitelintézeti adatgyűjtési projektjeinek eredményei

A Statisztikai és felügyeleti célú adatgyűjtés integrációja projekt eredményes munkájának lezárásaként 2016 I. félévében került kihirdetésre az egységes MNB adatszolgáltatási rendelet (20/2016. (VI. 6.)). 2017-től a hitelintézetek áttérhetnek a magyar számviteli rendszerről a nemzetközi számviteli előírásokra, az IFRS-re. Az MNB kidolgozott egy új, részletes hitelintézeti adatbekérést, amely több korábbi adatgyűjtést kivált és biztosítja a hazai számvitelt és az IFRS-t alkalmazó hitelintézetek egységes adatszolgáltatását. A 2016. június elején megjelent rendelet a hitelintézetek egyes pénzügyi instrumentumaira, általános pénzügyi információira vonatkozik, így tartalmazza a statisztikai mérleget és eredménykimutatást, a hitelekre, a betétekre és a derivatívákra vonatkozó részletes adatokat, valamint a 2017. január 1-től IFRS-re áttérő hitelintézetek egyedi nemzetközi

⁹ 3/2016. (II. 8.), 5/2016. (III. 1.), 17/2016. (V. 11.) és 21/2016. (VI. 29.) számú MNB rendeletek

számvitelen alapuló adatszolgáltatásait, az ún. egyedi FINREP csomagot. Az egyedi FINREP csomag az EU szinten egységes konszolidált FINREP csomag alapján, azzal összhangban került kialakításra.

Évek óta nemzetközi és hazai szinten is egyre növekvő igény mutatkozik az egyedi szintű, granulált hiteladatok iránt mind a statisztikai adatgyűjtések, mind a jegybanki elemzések, felügyeleti feladatok ellátása terén. Az MNB megkezdte a két forrásból rendelkezésre álló – a BISZ Zrt.-től átvett KHR-adatokból, illetve a hitelintézetek számára közvetlenül elrendelt és 2016-ban kibővített, hitelregisztert kiegészítő adatgyűjtés adataiból (L11) származó - hitelregiszter adatok minőségének ellenőrzését és javítását. A jó minőségű hitelregiszter jobban betölti a felelős hitelezéshez kapcsolódó funkcióját, széles körű elemzési lehetőségeket nyújt a hitelezési folyamatok monitorozására, valamint hosszabb távon lehetővé teszi az aggregált statisztikák esetleges kiváltását is granulált adatokkal.

Publikációs változások

Az MNB Statisztikai igazgatósága 2016-tól sajtóközleményt jelentet meg a rezidensek által kibocsátott értékpapír-állományok alakulásáról és tulajdonosi megoszlásáról, ami az értékpapír-statisztikai adatközlés kiegészítéseként havi gyakorisággal kerül publikálásra. A sajtóközlemény megjelenését indokolta, hogy jelentősen nőtt az értékpapírok, különösen a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok, ezek közül is az állampapírok szerepe; illetve az értékpapírok tulajdonosi megoszlásának bemutatása iránt növekvő igény mutatkozott mind az MNB-n belül, mind a piaci szereplők részéről. Az értékpapír sajtóközlemény célja, hogy a piaci szereplők bővebb tájékoztatást kapjanak az adott időszakban bekövetkezett, piacra ható jelentősebb eseményekről, illetve a forgalomban lévő értékpapírok tulajdonosi megoszlásáról. További fontos funkciója, hogy a havi értékpapír-statisztikai publikációban megjelenő adatokról közérthető, összefoglaló információkat adjon az érdeklődők számára.

2016 első félévében a felmerült felhasználói igények kielégítése érdekében bővült az MNB honlapján közzétett fizetésiméreg-statisztikai idősoros táblák részletezettsége, amely érintette a közvetlentőke-befektetések, a tartalékeszközök és a bruttó adósság bemutatását.

Felügyeleti statisztikák

A felügyeleti célú hitelintézeti adatszolgáltatások területén két éve bevezetett, európai szinten egységes adatszolgáltatások (továbbiakban: EU adatszolgáltatási sztenderd) 2016. I. félévben újabb elemekkel bővültek (További likviditási mérési módszerek (Additional Liquidity Monitoring Metrics, ALMM) és Benchmarking (SBP)), valamint további módosításokra is sor került. Ezen adatszolgáltatások sztenderdizált fogadása, feldolgozása, valamint az új formátumú és tartalmú adatgyűjtések adatminőségének biztosítása jelentette továbbra is a legnagyobb feladatot a nemzeti hatóságok, és így az MNB számára is. Az EU adatszolgáltatási sztenderd tartalma az elkövetkező egy-két évben tovább bővül, a szabályozási változásokhoz kapcsolódóan további új elemek várhatók (pl. IFRS 9 alapú új FINREP konszolidált adatszolgáltatás). Amennyiben a bevezetésre kerülő új EU szintű adatszolgáltatás az MNB adatszolgáltatási rendeletben már meglévő azonos tárgykörre vonatkozik, akkor - a duplikáció elkerülése érdekében - felváltja az MNB rendeleten alapuló felügyeleti célú adatszolgáltatást. 2016. I. félévben folytatódott a legnagyobb bankcsoportok EU adatszolgáltatási sztenderd szerinti adatainak továbbítása az Európai Bankhatóságnak.

2016. év első félévében jelentős változások jellemezték a biztosítók felügyeleti adatszolgáltatását. 2016. január 1-jén hatályba lépett a Szolvencia II (SII) egységes európai uniós szabályrendszer, melynek részét képezi az EU szinten egységesen meghatározott adatszolgáltatás is. Az új adatszolgáltatás keretében, új (xbrl) formátumban beérkezett jelentéseket az MNB az adatminőség ellenőrzését követően továbbította az EIOPA felé.

Ezzel egyidejűleg az SII hatálya alá tartozó biztosítókra vonatkozó MNB adatszolgáltatási rendeletben meghatározott adattartalom a korábbi évekhez viszonyítva 2016-tól jelentősen mérséklődött, ill. átalakult az átfedések elkerülése érdekében.

Az adatforrások ilyen nagymértékű változása szükségessé tette a biztosítói szektorban egy új kockázati monitoring rendszer kialakítását, mely illeszkedik az új kockázati hierarchiához. Az új adattartalommal összhangban megújításra került a publikált statisztikai idősor, a felügyeleti gyorsjelentés és a vezetői gyorsjelentés.

2.9. Az MNB társadalmi felelősségvállalási tevékenysége

A Magyar Nemzeti Bank Társadalmi Felelősségvállalási Stratégiájában kitűzött célok megvalósítása érdekében a jegybank mind saját gondozásában, mind a Pallas Athéné Közgondolkodási Program mentén létrehozott alapítványokkal együttműködve törekszik a pénzügyi tudatosság fejlesztésére, elősegítve a közgazdasági, pénzügyi és interdiszciplináris kutatási és oktatási munkát. Stratégiai együttműködések hoz létre vezető felsőoktatási intézményekkel, erősíti a szakmai párbeszédet és a nemzetközi tudományos kapcsolatok kiszélesítéséhez is aktívan hozzájárul.

A Közgondolkodási Program égíse alatt működő kiemelt projektek közé tartozik a Budapesti Corvinus Egyetemmel (BCE) létrejött stratégiai együttműködés. Az együttműködés keretein belül 2015-ben megalakult az MNB Tanszék, amelynek *Gazdasági kormányzás* című tantárgyát a 2016-os tavaszi félévben már közel 50 hallgató követte. Emellett a Közgazdaságtudományi Kar Közgazdasági elemző mesterszakán önálló *Jegybanki elemző* specializáció is indul 2016 szeptemberétől, az MNB szakmai és anyagi támogatásával.

A gazdaságtudományi képzések mellett, a BCE Társadalomtudományi Karán kialakításra került egy *Gazdaságföldrajzi, geoökonómiai és fenntartható fejlődés intézet*, valamint az MNB támogatásának eredményeként tartalmilag megújult és két év szünet után sikeresen újraindult a *Regionális és környezeti gazdaságtan mesterszak* is. A mesterszaknak 2016 februárjától csaknem 30 hallgatója van, 2016 őszi félévétől pedig már várhatóan kétszer ennyi diák tanul majd az első évfolyamon. Az MNB-BCE együttműködés keretében eddig megközelítőleg 200 fő nyert el tanulmányi ösztöndíjat.

A gazdaságtudományi képzések országos támogatására az MNB egy átfogó programot is indított a 2016-2017-es tanévre vonatkozóan. A Kiválósági Ösztöndíjprogram keretében 30 magyarországi felsőoktatási intézmény több mint 500, gazdaságtudományi alap-, és mesterképzési szakokon tanuló hallgatója részesülhet támogatásban.

A hátrányos helyzetű területekről származó hallgatók felsőfokú tanulmányainak elősegítése érdekében megvalósításra került a *Tiszaroffi Ösztöndíjpályázat* program, melynek célja a kistérség felzárkóztatása és az itt élő, felsőoktatási intézményben tanuló hallgatók támogatása. 2016 tavaszától tanulmányi eredmény és közösségi munka függvényében számíthatnak kiemelt támogatásra a program résztvevői, ezzel is ösztönözve teljesítményüket.

A kecskeméti Pallasz Athéné Egyetemen 2016. júliusától egy új gazdaságtudományi képzésnek helyet biztosító campus építése kezdődött meg, a modern egyetemi városrészben mintegy 1500 hallgató tanulhat majd. A projekt keretében egy olyan komplex épületegyüttes jön létre, amely magában foglal oktatási, könyvtári, kollégiumi épületeket, valamint egy kulturális központot is. A felsőoktatási támogatási-együttműködési programok jelentőségét mutatja, hogy az MNB és alapítványai révén a 2016-2017-es tanévben összességében közel 1000 felsőoktatásban tanuló hallgató nyerhet el ösztöndíjat tanulmányai, kutatásai vagy egyéb tudományos munkásságának elősegítésére.

A hazai kutatási eredmények közkinccsé tétele, illetve a nemzetközi kutatói életben való minél aktívabb részvétel az MNB felsőoktatással kapcsolatos fejlesztési-támogatási projektjeinek sarkalatos pontja. A jegybank a nemzetközi oktatási kapcsolatok területén több neves hazai és külföldi egyetemmel kötött együttműködési megállapodást annak érdekében, hogy a hallgatói és oktatói mobilitást céljaival összhangban előmozdítsa, illetve ösztöndíjprogramok révén a magyar felsőoktatási hallgatók külföldi tanulmányait elősegítse. Emellett az MNB célul tűzte ki, hogy

gyakornoki programokat szervezzen mind alap- és mesterképzési szakokon tanulmányokat folytató hallgatók számára, amelyek során a hallgatók bekapcsolódhatnak a jegybankban folyó munkába, új ismereteket szerezhetnek, és a gyakorlatban is kamatoztathatják az addig elsajátított tudásanyagot.

Az értékmegőrzés kézzel fogható vetületéhez kapcsolódik az MNB tulajdonában álló egyedülálló éremgyűjtemény gondozása, katalogizálása és a nagyközönségnek való bemutatás előkészítése. A 70 éves a forint vándorkiállítás az első lépés az érmék egy részének nyilvános prezentálásához, amely a 2016-2017-es tanév során megtekinthető lesz több nagyobb hazai egyetemen is. A kiállítás célja, hogy közérthetően felölelje a forint pénzrendszer teljes történetét, fő fókuszában pedig az 1946. augusztus 1-i bevezetés óta eltelt 70 év gazdaságtörténeti és numizmatikai bemutatása áll.

Az MNB Értéktár Programjának megvalósításával a kulturális örökségvédelemhez járul hozzá. A program célja az elmúlt történelmi periódusokban különböző okok miatt külföldre vagy külföldi tulajdonba került magyar vagy külföldi művészek által alkotott, jelentős művészeti értéket képviselő műkincsek minél nagyobb hányadának visszaszerzése Magyarország számára, valamint a hazai hagyatékokban fellelhető legfontosabb műkincsek megvásárlásával, azok szétszóródásának megelőzése. A félév során négy újabb filmmel egészült ki az MNB honlapján az Értéktár programot bemutató oldal. Az egi Dobó István Vármúzeumban kiállított Péterváry-fegyvergyűjteményt, Munkácsy Mihály Krisztus Pilátus előtt című monumentális alkotását – amely a debreceni Déri Múzeumban található –, valamint a Magyar Nemzeti Galériában látható Pompa csendéletet, Abraham van Beijeren művét, illetve a Magyar Nemzeti Múzeumban kiállított Erdélyi tallergyűjteményt bemutató videók – a korábban elkészültekkel együtt – az MNB honlapján érhetőek el. Az elkészült filmeknek köszönhetően az Értéktár program keretében megvásárolt és közgyűjteménybe kihelyezett minden olyan műtárgyról látható ismertető a jegybank honlapján, amelyeket már a nagyközönség is megismerhet. Az alkotásokat a videó-felvételeken neves szakemberek - művészettörténészek, régész, múzeumigazgató-hadtörténész – mutatják be.

A fentiekén túlmenően az MNB lehetőségeihez mérten közvetlenül, illetve alapítványai útján stratégiai együttműködési megállapodások keretében, illetve eseti támogatások nyújtásával szerepet vállal az értékteremtésben, a nemzeti értékek, a szellemi és kulturális örökség megőrzésében (pl. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Nemzeti Színház), valamint a szakemberképzés, tudományos tevékenység támogatásában (pl. Magyar Közgazdasági Társaság, Magyar Numizmatikai Társulat, Magyar Aktuárius Társaság). Karitatív célú adományozással hozzájárul a hátrányos helyzetű csoportok életminőségének, esélyegyenlőségének javításához, a rendkívüli élethelyzetek okozta nehézségek enyhítéséhez (pl. Csodalámpa Alapítvány, Együtt a Daganatos Gyermekekért Alapítvány, Felnőtt Cisztás Fibrózisos Betegek Egyesülete). A társadalmi felelősségvállalási program keretében a kijelölt stratégiai célok mentén a jegybank nyitott az együttműködő partnerek körének további bővítésére.

2.10. Az MNB 2016. I. félévi évi eredményének alakulása

A Magyar Nemzeti Bank 2016 első félévi eredménye 51,7 milliárd forint nyereség volt, 15,5 milliárd forinttal magasabb az egy évvel korábrinál. Az első félévben a mérleg és az eredmény alakulására az alábbi főbb folyamatok hatottak:

- a devizatartalék monetáris politika által meghatározott szintje és összetétele, a tartalék szintjét befolyásoló devizavásárlások és devizaeladások: az Államadósság Kezelő Központ adósságkezeléssel kapcsolatos műveletei, az EU-transzferekből származó nettó devizabeáramlás, a Magyar Államkincstár nem adósságfinanszírozáshoz kapcsolódó devizakonverziói;
- a forintlikviditást lekötő instrumentumok alakulása, ami összefügg a devizatartalék és az MNB nettó devizaköveteléseinek alakulásával;
- a forintkamatok és a nemzetközi devizakamatszint változása; valamint
- a forint árfolyamváltozása.

3. táblázat: Az MNB összevont eredménykimutatása és egyes mérlegtételei

milliárd forint				
Sorszám	Megnevezés (Eredménykimutatás sora)	2015. I. félév	2016. I. félév	Változás
1	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény (I+II)-(X+XI)	-30,4	-10,8	19,6
2	Nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény (I-X)	-59,8	-21,4	38,4
3	Nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény (II-XI)	29,4	10,6	-18,8
4	Pénzügyi műveletek realizált eredménye (IV-XIV)	5,2	10,1	4,9
5	Devizaárfolyam-változásból származó eredmény (III-XII)	85,7	73,1	-12,6
6	Egyéb eredménytényezők* (V+VI+VII+VIII)-(XIII+XV+XVI+XVII+XVIII)	-24,3	-20,7	3,6
7	Eredmény (1+4+5+6)	36,2	51,7	15,5
8	Kiegyenlítési tartalékok egyenlege a mérlegben			
	Nem realizált devizaárfolyam-eredmény miatti kiegyenlítési tartalék	452,3	297,3	-155,0
9	Deviza értékpapírok piaci értékváltozása miatti kiegyenlítési tartalék	38,4	48,3	9,9

*Felügyeleti tevékenységből származó bevételek, nettó banküzemi eredmény, bankjegy- és érmegyártás költségei, nettó céltartalékképzés és felszabadítás, jutalékból származó és egyéb eredmény.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 2016 első félévében 10,8 milliárd forint veszteség volt, 2015. hasonló időszakához képest 19,6 milliárd forinttal javult. A kamateredmény javulása a jegybank önfinszírozási programjának, illetve a forintosítás hatására bekövetkező mérleg-összehúzódnak tudható be, melynek hatására a devizatartalék csökkenésével párhuzamosan a tartalékok döntően finanszírozó forintforrások állománya is visszaesett. A devizahozamok és az átlagos forintkamat közötti eltérés további mérséklődése szintén kedvező hatással volt a kamateredményre.

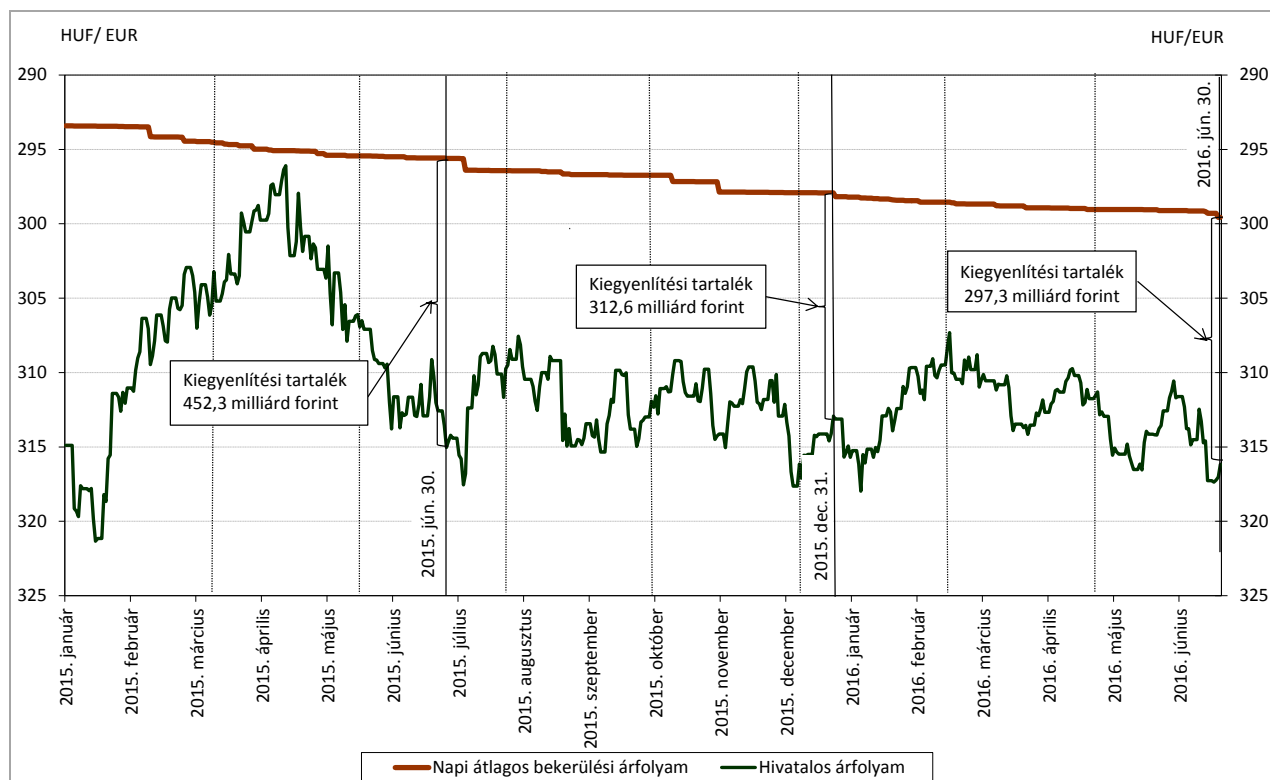
A nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény 21,4 milliárd forint veszteség volt, 38,4 milliárd forinttal alacsonyabb, mint 2015 azonos időszakában. A kamatozó forintkötelezettségek (költségvetés forintbetétei, kötelező tartalék, likviditást lekötő instrumentumok) átlagos állománya jelentősen, mintegy 2500 milliárd forinttal visszaesett, ezáltal jelentősen csökkentek a forint kamatrátfordítások. A naptári napokkal súlyozott átlagos jegybanki alapkamat az első félévben 74 bázisponttal volt alacsonyabb az egy évvel korábbihoz képest. A két folyamat együtt a forint kamateredmény kedvező alakulását eredményezte.

A deviza kamat- és kamatjellegű eredmény 10,6 milliárd forint nyereség volt, 18,8 milliárd forinttal elmaradt az előző év azonos időszakának nyereségétől. A tartalék átlagos szintje számottevően csökkent, amihez alacsony, euróban tovább csökkenő hozamkörnyezet párosult. Mindez a – deviza kamatbevételek nagyobb részét adó – devizatartalék utáni kamatbevételek csökkenését okozta.

A pénzügyi műveletek realizált eredménye 10,1 milliárd forint nyereség volt, 2015 első félévéhez képest közel a kétszeresére emelkedett. 2015-től ez az eredménykategória döntően a devizatartalékba sorolt értékpapírok piaci árváltozásából származó – az értékpapír eladásakor keletkező – realizált eredményt tartalmazza, ezen kívül pedig – eladás esetén – a magyar államkötvények, valamint a jelzáloglevelek realizált árfolyameredményét. A pénzügyi műveletek eredményének kedvezőbb alakulását döntően a csökkenő devizapiaci hozamok okozták, e mellett a devizatartalék csökkenésével összefüggésben emelkedő értékpapír-eladások is magyarázzák.

A devizaárfolyam-változásból származó eredmény alakulását meghatározó két fő tényező a hivatalos és a bekerülési árfolyam eltérése, valamint a devizaeladások mértéke. A 2016. január-júniusi időszakban a forint árfolyama az előző év azonos időszakához képest kisebb ingadozást mutatott, ezért a hivatalos és a bekerülési árfolyam közötti különbség is kiegyenlítettebben alakult. A devizaeladások volumene 2015 első félévéhez képest csökkent, ezekre elsősorban az ÁKK-adósságkezelési műveleteihez kapcsolódóan került sor. Így 2016 első félévében az egy évvel korábbinál 12,6 milliárd forinttal alacsonyabb, 73,1 milliárd forint árfolyamnyereség keletkezett.

12. ábra: A forint árfolyamának alakulása (fordított skála)

Forrás: MNB

Az egyéb eredménytényezők tartalmazzák a banküzem működési bevételeit, költségeit, ráfordításait, a bankjegy- és érmegyártás költségeit, a céltartalék-képzést, –felszabadítást, valamint a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket, a jutalékból származó és az egyéb eredményt. Az ezekből

adódó nettó ráfordítások 3,6 milliárd forinttal csökkentek, 2016 első félévében 20,7 milliárd forintot tettek ki.

A saját tőke állománya 2016. június 30-án 515,1 milliárd forint volt. Nagyságát a kiegyenlítési tartalékok szintje mellett az eredménytartalék nagysága határozta meg, változásában pedig szerepet játszott az éves eredmény alakulása is.

A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka a 2015. június végéhez képest 155 milliárd forinttal lett alacsonyabb. Ennek oka részben a mérleg összehúzódása miatt az átértékelésre kerülő devizaeszközök alacsonyabb állománya, részben pedig a hivatalos és az átlagos bekerülési árfolyam közötti eltérés csökkenése. A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 2016. június 30-án 297,3 milliárd forint volt.

2016. június 30-án a deviza-értékpapírokon piaci értékelésük alapján 48,3 milliárd forint nem realizált nyereség keletkezett. Az értékpapírok piaci árának – a devizahozamok csökkenéséből adódó – emelkedése kedvező irányú változást idézett elő az egy évvel korábbihoz képest.

2.11. Az MNB gazdálkodása

Az MNB gazdálkodása az MNB törvényben előírt feladatok színvonalas ellátásához szükséges erőforrások hatékony biztosítására irányul.

Működési költségek

4. táblázat: Az MNB 2016. I. félévi működési költségeinek alakulása

M e g n e v e z é s	2015. I. félévi tény	2016. I. félévi ütemezett terv (tartalék nélkül)	2016. I. félévi tény	Index (2016. I. félévi tény / 2016. I. félévi ütemezett terv)	Index (2016. I. félévi tény / 2015. I. félévi tény)
				millió forintban	százalékban
Személyi jellegű ráfordítások	9 436	11 445	10 058	87,9	106,6
Banküzemi általános költségek	5 691	8 685	7 124	82,0	125,2
Összesen	15 127	20 130	17 182	85,4	113,6

Forrás: MNB

A működési költségek 2016. I. félévi tényleges összege 17 182 millió forint, mely az ütemezett tervtől¹⁰ 14,6%-kal marad el, a 2015. I. félévében felmerült kiadásoknál pedig 13,6%-kal magasabb.

Az előző év hasonló időszakához viszonyított költségnövekedés leginkább a banküzemi általános költségeknél jelentkezett. Az eltérésben döntő szerepet játszik az üzemeltetési költségeken belül a fegyveres őrzés és védelem költségeinek emelkedése. Ez részben abból adódik, hogy az őrzésvédelmi tevékenység kiszervezésének hatása 2015 márciusától merült fel az üzemeltetési költségek között, míg 2016-ban már a teljes beszámolási időszakban. Ezen kívül az őrzésvédelem 2016. évi átalánydíja január 1-jétől emelkedett.

A banküzemi általános költségeken belül növekedtek az egyéb költségek is, főként azért, mert a komplex jegybanki kutatás-elemzési, kutatással alátámasztott tanácsadói, valamint tanulmánykészítési feladatok költségei 2015. I. félévében még nem (csak a III. negyedévtől) merültek fel, míg 2016-ban az I. félév egészében.

Emellett a 2016. I. félévi személyi jellegű ráfordítások növekedése okozott eltérést az előző év hasonló időszakához képest, részben amiatt, hogy emelkedett az átlaglétszám a betöltetlen státuszok egy részének feltöltése által, továbbá új feladatok (pl.: a szanalási és reorganizációs tevékenység, valamint a Pénzügyi Békéltető Testület – mint kötelező jogérvényesítési fórum – többletfeladatai) ellátása érdekében.

¹⁰ Megjegyezzük, hogy az ütemezett terv nem azonos az időarányos (havonként egyenlő összegekre osztott) tervvel, az a kiadások várható tényleges felmerülését alapul véve készül, az időbeli elhatárolásokat is figyelembe véve.

Személyi jellegű ráfordítások

A 2016. I. félévi személyi jellegű ráfordítások (10 058 millió forint) az előző év azonos időszakát 6,6%-kal (622 millió forinttal) haladták meg.

Az időszakban a korábbi évhez képest érdemi változást a bértömeg-gazdálkodás 2015. július 1-jétől történt bevezetése jelentett, amely többek között lehetőséget nyújt a minőségi, magas szaktudású munkavállalói állomány hosszú távú biztosítására. Ennek a költségekre gyakorolt hatása a 2016. év I. félévében részben már jelentkezett. Az átlaglétszám 2%-kal emelkedett, a korábban említett okok miatt. Az előzőeken kívül a személyi jellegű ráfordításoknál mutatkozó eltérés abból is adódik, hogy az étkezési támogatás költsége 2016-ban már a teljes időszakra vonatkozóan merült fel. Kisebb pénzügyi hatással járt az egészségügyi program (általános szűrővizsgálat) 2016. I. félévi költsége, a hosszabb időtartamú és nagyobb számú munkavállalói igénybevétel miatt.

Banküzemi általános költségek

A 2016. I. félévi banküzemi általános költségek (7.124 millió forint) a 2015. I. félévinél 25,2%-kal magasabbak.

Az IT-költségek az előző év ugyanezen időszakához képest 24 millió forinttal (2,3%-kal) növekedtek. Ez döntően az adatátviteli és a hírszolgálati díjak költségének emelkedéséből adódik, új adatkapcsolatok és áremelkedések miatt. A többletköltségeket mérsékelte a tanácsadói szolgáltatások igénybevételének optimalizálása.

2015. I. félévéhez viszonyítva jelentősen emelkedtek az üzemeltetési költségek (996 millió forinttal, 41,6%-kal), mely növekedés túlnyomóan az őrzésvédelmi kiadások emelkedésének következménye. A kiszervezett tevékenység költsége 2015 I. félévében 4 hónapig, 2016. I félévében 6 hónapig merült fel, továbbá 2016-ban a szolgáltatás átalánydíja is emelkedett. Az őrzésvédelem többletköltségeit mérsékelte az ingatlan-fenntartási költségek technikai jellegű csökkenése: a Képzési és Szabadidőközpont üzemeltetése 2016. január 1-jétől a személyi jellegű ráfordítások között kerül elszámolásra, ami az üzemeltetési költségnél megtakarítást jelent, de az MNB teljes költségét tekintve nem jár azzal.

A tárgyi eszközök és immateriális javak értékcsökkenési leírásának 2016. I. félévi összege (1 392 millió forint) 7,6%-kal magasabb az előző év hasonló időszakához képest, elsősorban a 2015 II. félévében megvalósult beruházások következtében.

A 2016. I. félévi egyéb költségek 26,7%-kal (355 millió forinttal) növekedtek az előző év I. félévi kiadásaihoz viszonyítva. Ennek elsődleges oka az, hogy a komplex jegybanki kutatás-elemzési, kutatással alátámasztott tanácsadói, valamint tanulmánykészítési feladatok költségei 2015 I. félévében még nem merültek fel, míg 2016-ban az I. félév egészében, az eseti jellegű munkák költségeivel együtt. Ugyancsak emelkedett a felügyeleti tevékenységgel kapcsolatos, EU rendeletek által előírt tagsági díjak összege. Csökkentek ugyanakkor a 2016. I. félévi kommunikációs költségek, a kommunikációs szolgáltatások igénybevételére kiírt új közbeszerzési eljárás időbeli csúszása miatt.

Beruházások

A jegybanki célkitűzések megvalósításához, illetve a tárgyi eszköz ellátottság mennyiségi és minőségi színvonalának fenntartásához fejlesztési projektek, beszerzések szükségesek. A beruházások 2016. évi jóváhagyott terve a normál üzletmenethez kapcsolódóan 8 829 millió forint. Ezen felül

jóváhagyásra került egy keretösszeg a társadalmi felelősségvállalási program megvalósítása, a belső képzések helyszínének biztosítását szolgáló ingatlanok vásárlása, valamint a meglévő és a jövőben vásárolandó ingatlanok felújítása, átépítése, rekonstrukciója érdekében. Az MNB a társadalmi felelősségvállalás programjához kapcsolódóan támogatja műkincsek megvásárlását az Értéktár program részeként, aminek megvalósítására a jóváhagyott beruházásterv külön keretösszeget tartalmaz. 2016. I. félévében a beruházások kapcsán 1 959 millió forint került kifizetésre, melyből a normál üzletmenethez 1 522 millió forint kötődik.

Az informatikai beruházásokon belül jelentős részt képviselnek az üzemeltetési igények miatt megvalósuló beszerzések. Az I. félévben a Microsoft licencek leszállításra kerültek, a STAFIR program megvalósításához szükséges fejlesztői és teszt szerverek és a szükséges licencek beszerzése megtörtént, az MNB szerver infrastruktúrájának fejlesztése is folytatódott. Az Adattárházzal kapcsolatos fejlesztések közül az I. félév során folyamatban volt az Adattárház lekérdező eszköz megújítása.

Az IT biztonsági terület egyik fontos beruházása az adatok védelmét célzó informatikai rendszert valósít majd meg. Ugyancsak folyamatban van a Privilegizált felhasználó kezelői rendszer bevezetése, mely beruházás a magas jogosultságú felhasználói fiókok kezelését és védelmét biztosítja majd.

A biztonságtechnikai környezet fejlesztéseként folyamatban van a Szabadság téri épület és a Logisztikai központ biztonságtechnikai rendszereinek cseréje, mely a bankbiztonsági elektronikai és mechanikai rendszerek komplex módon történő cseréjével segíti a fegyveres biztonsági őrség munkáját, s célja a rendkívüli helyzetek megelőzése is.

Az ingatlanokhoz kapcsolódó jelentősebb beruházásként folyamatban van a Szabadság téri épület homlokzati kapuinak megerősítése és befejeződött a géptermi villamos zavarűzők cseréje.

3. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata

Rövidítések

AQR: eszközminőség-vizsgálat (asset quality review)

BÉT: Budapest Értéktőzsde Zrt.

BIS: Nemzetközi Fizetések Bankja (Bank for International Settlements)

BKR: Bankközi Klíringrendszer

BREEAM: Building Research Establishment Environmental Assessment Methodology – az épületek környezetvédelmi minősítő rendszere

BRRD: a bankok helyreállításáról és szanálásáról szóló irányelv (Bank Recovery and Resolution Directive)

CEBS: Európai Bankfelügyelők Bizottsága (Committee of European Banking Supervisors)

CRD IV: Capital Requirement Directive – a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK-irányelv módosításáról, a 2006/48/EK- és a 2006/49/EK-irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2013. június 26-i európai parlamenti és tanácsi irányelv

CRR: Capital Requirement Regulation – az európai uniós tagállamokban alkalmazandó, a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről szóló 2013. június 26-i európai parlamenti és tanácsi rendelet

EBH: Európai Bankhatóság (European Banking Authority, EBA)

EIOPA: Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság (European Insurance and Occupational Pensions Authority)

EKB: Európai Központi Bank (European Central Bank, ECB)

ERKT: Európai Rendszerkockázati Testület (European Systemic Risk Board, ESRB)

GIRO: Giro Elszámolásforgalmi Zrt.

GMU: Gazdasági és Monetáris Unió (Economic and Monetary Union, EMU)

IMF: Nemzetközi Valutaalap (International Monetary Fund)

ISDA: International Swaps and Derivatives Association – nemzetközi csere- és származtatott ügyleteket szabályozó társaság

JEREMIE: Közös Európai Források a Mikro- és Közepes Vállaltok Számára (Joint European Resources for Micro to medium Enterprises)

KBER: Központi Bankok Európai Rendszere (European System of Central Banks, ESCB)

KELER: Központi Elszámolóház és Értéktár Zrt.

KSH: Központi Statisztikai Hivatal

LCR: likviditás fedezeti mutató (Liquidity Coverage Ratio)

MNB: Magyar Nemzeti Bank

NGM: Nemzetgazdasági Minisztérium

NHP: Növekedési Hitelprogram

NSFR: nettó stabil finanszírozási mutató (Net Stable Funding Ratio)

OECD: Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (Organisation for Economic Co-operation and Development)

PFK: Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ **PST:** Pénzügyi Stabilitási Tanács

SRM: egységes szanálási mechanizmus (Single Resolution Mechanism)

SSM: egységes felügyeleti mechanizmus (Single Supervisory Mechanism)

VIBER: Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer, az MNB által működtetett fizetési rendszer.

Fogalmak magyarázata

CLS (Continuous Linked Settlement): A devizakiegyenlítési kockázat kiküszöbölését lehetővé tevő elszámolási és kiegyenlítési modell, mely több devizában történő fizetés fizetés ellenében (PvP) mechanizmuson alapul. A CLS-t a CLS Bank működteti.

Devizafinanszírozás-megfelelési mutató (DMM): a stabil devizaforrások és az éven túli lejáratú nettó deviza-swapállomány, illetve a finanszírozandó devizaeszközök súlyozott állományának hányadosa.

Devizaswap ügylet: olyan — általában rövid lejáratra kötött — ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben (a keresztárfolyam és a devizák kamatrátája által) meghatározott áron történő visszacserélését foglalja magába.

Duration: a kötvények hátralévő átlagos futamideje. A kötvény, illetve a kötvényekből álló portfólió kockázatosságának jellemzésére használt mérőszám.

Elszámolás (klíring): a fizetési műveletek ellenőrzése, továbbítása, a bankközi követelések és tartozások meghatározott szabályok szerinti kiszámítása; értékpapírügyletek esetében a kötések párosítása, megerősítése, a tartozások és követelések kiszámítása, a felmerülő pénzügyi kockázat kezelése.

ERM—II árfolyam-mechanizmus (Exchange Rate Mechanism II): az euroövezet országai és a GMU harmadik szakaszában részt nem vevő uniós tagállamok közötti, az árfolyam-politikai együttműködés feltételeit megteremtő árfolyamrendszer. Az ERM—II rögzített, de kiigazítható árfolyamok multilaterális rendszere, amelyben a középárfolyamot normál +/-15 százalékos ingadozási sáv övezi. A középárfolyammal és adott esetben a szűkebb ingadozási sávval kapcsolatos döntéseket az érintett

tagállam, az euroövezet országai, az EKB és a mechanizmusban részt vevő többi tagállam kölcsönös megállapodásával hozzák meg.

Fizetési Rendszer Fórum: az MNB kezdeményezésére a Magyar Bankszövetség támogatásával a pénzforgalomban meghatározó szerepet játszó piaci szereplők, valamint a Magyar Államkincstár, a GIRO Zrt. és KELER Zrt. részvételével működő önálló, önszervező, a hazai fizetési rendszer ügyei iránt elkötelezett konzultatív jellegű nyitott szakmai szerveződés. A Fórum legfelsőbb szerve a tagok képviselőiből álló, az MNB és a Magyar Bankszövetség társelnökségével működő Fizetési Rendszer Tanács.

Fizetési Rendszer Tanács: a Fizetési Rendszer Fórum döntéshozó testülete.

FX-swapügylet: lásd devizaswapügylet

IMF-tartalékkvóta: az IMF-be SDR-ben (Special Drawing Right — különleges lehívási jog) befizetett IMF-kvóta szabadon lehívható — még le nem hívott — hányada.

Kamatláb-futures: olyan tőzsdei ügylet, ahol a jövőbeni elszámolás alapja meghatározott mennyiségű, szabványosított (kontraktusban kifejezett), az üzletkötéskor meghatározott kamatozású betétállomány.

Kamatkozó devizaswap- (currency swap) ügylet: olyan — általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött — ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magába.

Kamatswap (interest rate swap, IRS): valamely tőkeösszegre rögzített kamatláb alapján számított fix kamat és — bizonyos piaci kamatlábhöz, feltételhez igazított — változó kamatláb alapján számított változó kamatösszeg meghatározott időközönkénti cseréje.

Készpénzforgalom: a jegybankba történő be- és kifizetések, illetve váltások összege.

Kiegyenlítési tartalék: a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka és a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az MNB saját tőkéjének részét képező tartalékok, melyeket negatív egyenlegük esetén a negatív egyenleg mértékéig a központi költségvetés a tárgyévét követő év március 31-ig a megfelelő kiegyenlítési tartalék javára megtérít. A térítést a tárgyévi mérlegben a központi költségvetéssel szembeni követelések között kell kimutatni.

Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka: a devizaeszközöknek és -forrásoknak a forintárfolyam változásából adódó nem realizált árfolyamnyereségét, illetve árfolyamveszteségét a saját tőke részét képező forintárfolyam kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka: a devizában fennálló, értékpapírokon alapuló követelések (kivéve a visszavásárolt devizakötvények) piaci értéke és beszerzési értéke közötti értékelési különbözetet a saját tőke részét képező deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

MNB tv.: 2013. évi CXXXIX. törvény a Magyar Nemzeti Bankról.

Monetáris pénzügyi intézmények: a jegybank, a hitelintézetek és a pénzpiaci alapok együttesen alkotják a pénzügyi vállalatokon belül ezt az intézményi kategóriát.

O/N: overnight betét/hitel, egynapos betét/hitel

Opció ügylet: a devizaopció tulajdonosa számára jogot jelent, de nem kötelezettséget egy bizonyos mennyiségű deviza egy másik devizával szembeni vételére vagy eladására előre meghatározott árfolyamon, előre meghatározott időpontban vagy időpontig. Az opció eladója (kiírója) számára — amennyiben az opció birtokosa gyakorolja a jogot — mindez kötelezettségként értelmezendő.

Pénzpiaci alapok: a pénzpiaci alapokhoz azok a befektetési alapok sorolandók, amelyek befektetési jegyei likviditás szempontjából a bankbetétekhez hasonlóak, és eszközeiket 85 százalékban pénzpiaci eszközökbe, vagy maximum 1 éves hátralévő lejáratú transzferálható hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokba, vagy pénzpiaci eszközök kamataihoz hasonló megtérülésű eszközökbe fektetik.

Pénzpiaci eszközök: alacsony kockázatú, likvid, olyan piacon forgó értékpapírok, ahol nagy forgalmat bonyolítanak le nagy mennyiségű papírokkal, és ahol ezek készpénzre váltása azonnal és alacsony költséggel lehetséges.

Repo- és fordított repoügylet: olyan megállapodás, amely értékpapír tulajdonjogának átruházásáról rendelkezik a szerződéskötéssel egyidejűleg meghatározott vagy meghatározandó jövőbeli időpontban történő visszavásárlási kötelezettség mellett, meghatározott visszavásárlási áron. Az ügylet futamideje alatt a vevő az ügylet tárgyát képező értékpapírt megszerezheti, és azzal szabadon rendelkezhet (szállítós repoügylet), vagy nem szerezheti meg, azzal szabadon nem rendelkezhet, ilyenkor az értékpapír a vevő javára a futamidő alatt óvadékként kerül elhelyezésre (óvadéki repoügylet).

ROA (return on assets): eszközarányos nyereség.

ROE (return on equity): saját tőkearányos nyereség.

SEPA: Single European Payment Area, Egységes eurofizetési övezet —egy olyan térség, amelyen belül a gazdasági szereplők egyetlen fizetési számla használatával bárhol ugyanúgy teljesíthetnek és fogadhatnak euróban fizetéseket, mint saját országukban. Az övezet földrajzilag a 27 EU-tagállamot, Izlandot, Liechtensteint, Norvégiát, Svájcot és Monacót fedi le.

Szolvencia II. irányelv: a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009. november 25-i 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet. A biztosítók új, kockázat alapú, hárompilléres szabályozási keretrendszere, ahol a három pillér a mennyiségi követelmények, a minőségi követelmények, és a nyilvánosságra hozatal. Európai standard, melyre támaszkodva a felügyeltek létrehozhatják az egységes szabályokat a tőkére vonatkozóan, a fizetéseképtelenség kockázatának csökkentése/elkerülése érdekében. 2016. január 1-jétől alkalmazandó. Az Omnibus II. irányelv (2012/23/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv) a már elfogadott, de hatályba, alkalmazásba még nem lépett Szolvencia II. irányelv és a Prospektus irányelv (2003/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv) módosító rendelkezéseit tartalmazza.

TARGET2-Securities (T2S): az eurorendszer egységes technikai platformja, amelynek segítségével a központi értéktárak és a nemzeti központi bankok alapvető, határokon átívelő és semleges értékpapír-elszámolási szolgáltatásokat nyújthatnak jegybankpénzben Európában.

Teljesítés (kiegyenlítés): a bankok közötti tartozások és követelések végleges rendezése közös bankjuknál, jellemzően az MNB-nél vezetett számlán.

VaR (value at risk): kockázatos érték, a kockázatok mérésére szolgáló módszer. A VaR adott időintervallum alatt várható legnagyobb veszteséget méri adott konfidenciaszint mellett.

**B) rész A Magyar Nemzeti Bank
2016. I. félévi beszámolója**

1. A Magyar Nemzeti bank mérlege

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	ESZKÖZÖK (Aktívák)	2015.12.31	2016.06.30	Változás
1	2	3	4	4-3
	I. Követelések forintban	1 446 828	1 507 210	60 382
3.3.	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések	39 178	39 178	0
3.7.	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések	1 405 552	1 428 833	23 281
3.10.	3. Egyéb követelések	2 098	39 199	37 101
	II. Követelések devizában	9 843 344	8 452 360	-1 390 984
3.9.	1. Arany- és devizatartalék	9 436 975	7 801 046	-1 635 929
3.4.	2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	0	0	0
3.8.	3. Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	6 962	85	-6 877
3.10.	4. Egyéb devizakövetelések	399 407	651 229	251 822
	III. Banküzemi eszközök	109 638	109 343	-295
3.12.	ebből: Befektetett eszközök	107 137	108 657	1 520
3.14.	IV. Aktív időbeli elhatárolások	95 697	64 125	-31 572
	V. ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (I+II+III+IV)	11 495 507	10 133 038	-1 362 469
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	FORRÁSOK (Passzívák)	2015.12.31	2016.06.30	Változás
1	2	3	4	4-3
	VI. Kötelezettségek forintban	9 527 734	7 489 424	-2 038 310
3.5.	1. Központi költségvetés betétei	403 624	776 984	373 360
3.7.	2. Hitelintézetek betétei	4 772 252	2 253 754	-2 518 498
	ebből: az irányadó eszköz*	2 986 826	1 689 480	-1 297 346
	3. Forgalomban lévő bankjegy és érme	4 304 879	4 422 387	117 508
3.11.	4. Egyéb betétek és kötelezettségek	46 979	36 299	-10 680
	VII. Kötelezettségek devizában	1 407 934	2 074 808	666 874
3.5.	1. Központi költségvetés betétei	416 115	719 587	303 472
3.8.	2. Hitelintézetek betétei	58 378	30 609	-27 769
3.11.	3. Egyéb kötelezettségek devizában	933 441	1 324 612	391 171
3.13.	VIII. Céltartalék	1 978	1 369	-609
	IX. Banküzem egyéb forrásai	67 839	18 072	-49 767
3.14.	X. Passzív időbeli elhatárolások	31 044	34 251	3 207
3.15.	XI. Saját tőke	458 978	515 114	56 136
	1. Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
	2. Eredménytartalék	63 417	107 869	44 452
	3. Értékelési tartalék	0	0	0
3.16.	4. Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	312 599	297 254	-15 345
3.16.	5. Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	28 510	48 268	19 758
	6. Tárgyévi eredmény**	44 452	51 723	7 271
	XII. FORRÁSOK ÖSSZESEN (VI+VII+VIII+IX+X+XI)	11 495 507	10 133 038	-1 362 469

* 2015. szeptember 23-tól a három hónapos futamidejű MNB-betét lett az irányadó eszköz a kéthetes betét helyett.

** A tárgyévi eredmény 2015. december 31-re vonatkozóan az éves - osztalékfizetés utáni - eredményt, 2016. június 30. tekintetében az I. féléves eredményt tartalmazza.

Budapest, 2016. szeptember 21.

Dr. Matolcsy György

a Magyar Nemzeti Bank elnöke

2. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	BEVÉTELEK	2015. I. félév	2016. I. félév	Eltérés
1	2	3	4	4-3
3.18.	I. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	5 040	9 188	4 148
	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	2 198	149	-2 049
	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	1 422	2 294	872
	3. Egyéb követelések kamatbevételei	502	50	-452
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	918	6 695	5 777
3.18.	II. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	113 885	84 463	-29 422
	1. Devizatartalékok utáni kamatbevételek	64 744	45 598	-19 146
	2. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	3. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	4. Egyéb követelések kamatbevételei	34	0	-34
	5. Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	49 107	38 865	-10 242
3.19.	III. Deviza-árfolyamváltozásból származó bevételek	87 976	93 728	5 752
3.18.	IV. Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	6 527	12 187	5 660
3.21.	V. Egyéb bevételek	6 576	7 640	1 064
	1. Jutalékbevételek	495	437	-58
3.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	283	1 059	776
3.23.	3. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	5 798	6 144	346
3.13.	VI. Céltartalék-felhasználás	1 352	964	-388
3.13.	VII. Értékvesztés-visszairás	730	250	-480
3.24.	VIII. Banküzem bevételei	472	664	192
	IX. BEVÉTELEK ÖSSZESEN (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	222 558	209 084	-13 474
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	RÁFORDÍTÁSOK	2015. I. félév	2016. I. félév	Eltérés
1	2	3	4	4-3
3.18.	X. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	64 845	30 536	-34 309
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	6 434	3 323	-3 111
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	58 353	23 375	-34 978
	ebből: az irányadó eszköz kamatráfordítása*	51 215	16 889	-34 326
	3. Egyéb betétek kamatráfordításai	58	50	-8
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	0	3 788	3 788
3.18.	XI. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	84 436	73 911	-10 525
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	-745	-1 047	-302
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	-23	-30	-7
	3. Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	843	1 662	819
	4. Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	84 361	73 326	-11 035
3.19.	XII. Deviza-árfolyamváltozásból származó ráfordítások	2 312	20 650	18 338
3.20.	XIII. Bankjegy- és érmegyártás költsége	5 936	7 978	2 042
3.18.	XIV. Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	1 309	2 063	754
3.21.	XV. Egyéb ráfordítások	4 872	2 845	-2 027
	1. Jutalékráfordítások	438	336	-102
3.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	4 434	2 509	-1 925
3.13.	XVI. Céltartalékképzés	116	355	239
3.13.	XVII. Értékvesztés	6 703	977	-5 726
3.24.	XVIII. Banküzem működési költségei és ráfordításai	15 827	18 046	2 219
	XIX. RÁFORDÍTÁSOK ÖSSZESEN (X+XI+XII+XIII+XIV+XV+XVI+XVII+XVIII)	186 356	157 361	-28 995
	XX. Tárgyévi eredmény (IX-XIX)	36 202	51 723	15 521

* 2015. I. félévben a kéthetes betétek után, 2016. I. félévben a három hónapos futamidejű MNB-betétek után fizetett kamatokat tartalmazza.

Budapest, 2016. szeptember 21.

Dr. Matolcsy György

a Magyar Nemzeti Bank elnöke

3. Kiegészítő melléklet

3.1. Az MNB számviteli politikája

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) tulajdonosa a magyar állam, a tulajdonosi jogokat az államháztartásért felelős miniszter (részvényes) gyakorolja.

Az MNB számviteli politikáját a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli tv.), a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) és a Magyar Nemzeti Bank éves beszámolóképzési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: MNB r.) keretei közt alakítja ki. 2004. május 1-jétől az MNB a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagja.

Az alábbiakban röviden bemutatjuk az MNB számviteli rendszerét, az általánostól eltérő értékelési és eredményelszámolási szabályait a féléves beszámoló vonatkozásában.

Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvezetése során alkalmazott egyik alapelv, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni. Ennek a devizaárfolyamnyereségek és -veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége, elsősorban a devizaeladások és -vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú származékos ügyletek mérlegben megjelenő átértékelési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

- a devizaeszközei és -forrásai, illetve mérlegben kívül kimutatott, fedezeti származékos ügyletekből származó követeléseit és kötelezettségeit átértékeléséből eredő devizaárfolyamkülönbözeteit,
- az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetének amortizációját, valamint
- a mérlegben szereplő és a mérlegben kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatához kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.

Az MNB r. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adatszolgáltatás céljából, minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredményzámláit lezárni és főkönyvi kivonatot készíteni.

Az MNB belső célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredménykimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

- a deviza-értékpapírok piaci értékelését,
- a napi átértékelés során képződő árfolyamnyereség, vagy -veszteség realizált, illetve nem realizált részre történő szétbontását és elszámolását,

- az értékcsökkenési leírás elszámolását.

A negyedéves zárlat során az MNB minősíti az egyéb célú származékos ügyletekből és a nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönzési tevékenységből eredő – a kapott biztosíték bekerülési értékével megegyező – mérlegen kívül nyilvántartott függő és jövőbeni kötelezettségeit, az egyéb mérlegen kívül nyilvántartott kötelezettségeit, valamint minősíti a mérlegben található követeléseket és értékpapírokat, továbbá év végén és a második negyedéves minősítéskor a befektetett pénzügyi eszközöket. A minősítés alapján megállapítja és elszámolja a szükséges értékvesztés, valamint a mérleg alatti kötelezettségekhez kapcsolódó céltartalék mértékét.

Az MNB elnöke félévkor írásban beszámol az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottságának az MNB féléves tevékenységéről. Ez a beszámoló a Féléves jelentés, mely az MNB szervezetét, gazdálkodását és féléves tevékenységét bemutató üzleti jelentésből, valamint az igazgatóság által megállapított, Számviteli tv. szerinti féléves beszámolóból áll. Az MNB a Féléves jelentést nyilvánosságra hozza az internetes honlapján. Az internetes honlap címe: www.mnb.hu.

A féléves beszámoló aláírására jogosult vezető Dr. Matolcsy György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke.

A számviteli szolgáltatásokért felelős vezető Kalina Gábor, PM-regisztrációs száma: 194599.

Alkalmazott főbb értékelési elvek

A központi költségvetéssel szembeni követelések

A központi költségvetéssel szembeni követelések között kimutatott értékpapírok kamatokkal csökkentett, amortizált beszerzési értéken szerepelnek a mérlegben. A kamatokat nem tartalmazó vételár és a névérték közötti különbözetet mint árfolyamnyereséget vagy -vesztéséget az MNB időarányosan számolja el eredményében.

A költségvetéssel szembeni követelésekre értékvesztést elszámolni nem lehet.

Hitelintézetekkel szembeni követelések

A hitelintézeti követelések között kimutatott jelzálogleveleket amortizált beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkülönbséget az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereségként vagy -vesztésésként kamatjellegű eredményében.

A jelzáloglevelekre – a veszteségek kockázatának mértékével arányos – értékvesztést kell elszámolni.

A Növekedési Hitelprogram (NHP) keretén belül hitelintézeteknek nyújtott, kamatmentes refinanszírozási hiteleket, valamint a hitelintézeteknek értékpapír fedezete mellett nyújtott, alapkamathoz kötött hiteleket a folyósított hitelösszegnek megfelelő bekerülési értéken kell nyilvántartásba venni.

Egyéb követelések

A felügyeleti tevékenységből származó követelések értékvesztéssel csökkentett bekerülési értéken szerepelnek a mérlegben. Az MNB a felügyeleti díjelőírásokat a beérkező bevallások alapján, a bírságelőírásokat a jogerőre emelkedett határozatok alapján könyveli. A felügyeleti tevékenységből származó bevételek között kell kimutatni a felügyeleti díjakat, a kiszabott és felhasznált bírságokat, valamint a befolyt igazgatási szolgáltatási díjakat.

Az egyéb követelések között kerülnek kimutatásra a munkavállalói kölcsönök, továbbá az egyéb jogi személyeknek nyújtott hitelek a folyósított összegnek megfelelően. A kapcsolódó kapott kamatok összege az egyéb követelések kamatbevételein szerepel.

Az egyéb követeléseket minősítés alá kell vonni, és szükség esetén értékvesztést kell elszámolni.

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-eredmény elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy devizakövetelés vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy az MNB a devizaátváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréséből eredő árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredménysorokon jeleníti meg.

Az MNB devizaeszközeit és -forrásait, valamint fedezeti célú származékos ügyletekből eredő, mérlegen kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékeli. Az átértékelés következtében a mérleg devizában denominált tételei a mérlegforduló napon érvényes hivatalos árfolyamon átértékelt összegben szerepelnek. Az átértékelési körnek nem képezik részét a devizában könyvelt banküzemi eszközök és források (kivéve a külföldi befektetések), valamint a devizában könyvelt időbeli elhatárolások, továbbá az egyéb célú származékos ügyletek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra.

Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizában könyvelt időbeli elhatárolások átértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi átértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -veszteségből csak a realizált árfolyameredményt lehet az eredményben elszámolni, míg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredmény deviza eladásakor, illetve – amennyiben az adott devizanemben az átértékelés alá eső követelések összegét meghaladja az ugyanilyen kötelezettségek összege – devizavásárláskor keletkezik. A realizált eredmény az eladott, illetve megvásárolt devizaösszeg hivatalos árfolyamon számított értékének és átlagos beszerzési árfolyamon számított értékének a különbsége.

Deviza-értékpapírok

A deviza-értékpapírokat piaci értéken kell kimutatni. A deviza-értékpapírok esetében az értékelés napján érvényes piaci érték (a portfóliókezelést támogató eszköz által alkalmazott középár) és az amortizált bekerülési érték közötti különbözet a saját tőke részeként a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában szerepel. Az értékpapírok eladásakor, illetve lejáratakor realizálódó árfolyamnyereséget vagy -veszteséget a pénzügyi műveletek realizált nyeresége és -vesztesége eredmény soron kell kimutatni.

Az MNB értékpapír-állományát adott hónap utolsó munkanapján érvényes piaci árak alapján értékeli. Amennyiben ezen a napon valamely deviza esetében a megfelelő piaci likviditás nem biztosított, úgy az azt megelőző munkanap a kiértékelés tárgy napja.

A külső vagyongazdálkodóknak adott mandátum keretében kezelt deviza-értékpapírokat szintén piaci értéken kell kimutatni, a letétkezelőtől kapott árak alkalmazása mellett.

A repo- (értékpapír-visszavásárlási) ügyleteket hitel-betét ügyletként kell elszámolni, és az ügylethez tartozó jövőbeli értékpapír-követelést vagy -kötelezettséget a mérleg alatti tételek között kell nyilvántartani.

A nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönügyletek során kölcsönbe adott értékpapírokat nem kell kivezetni a devizatartalékból, azok állományát a mérlegen kívüli tételek között kell szerepeltetni. A pénzben kapott biztosítékból eszközölt befektetéseket, valamint a pénztől eltérő biztosítékokat függő kötelezettségként kell a mérleg alatti tételek között kimutatni, és negyedévente céltartalékot kell képezni a befektetések esetleges negatív piaci értékével megegyezően.

IMF-fel kapcsolatos elszámolások

Az IMF-kvóta devizában befizetett része – mint SDR-ben denominált, lehívható követelés – a devizatartalék része.

A kvóta forintban befizetett – SDR-ben nyilvántartott – része a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel. Ezzel szemben forrásoldalon az IMF forintbetétje áll. Az MNB-nek legalább évente gondoskodnia kell arról, hogy az IMF forintbetétjének nagysága megegyezzen a forintban befizetett kvóta összegével. Mivel ez a betétszámla a leírtaknak megfelelően csak formailag forint, a mérlegben az egyéb devizakötelezettségek soron szerepel.

A tagállamok devizatartalékainak növelését célzó SDR-kihelyezés (SDR-allokáció) keretében kapott összeg egyrészt az MNB devizatartalékait növeli, másrészt forrásoldalon lejárat nélküli kötelezettséget keletkeztet az IMF-fel szemben. A tranzakciónak akkor van eredményhatása (a kapott SDR-összegre kamatot kell fizetni), ha abból felhasználás történik.

Származékos ügyletek elszámolása

Az MNB a származékos ügyleteket az üzletkötés célja alapján két csoportba sorolja: fedezeti ügyletek, illetve egyéb céllal kötött ügyletek.

Fedezetinek minősülnek azok az ügyletek, amelyek egy meghatározott eszköz- vagy forráscsoport, illetve nyitott pozíció devizaárfolyam- vagy piaciérték-változásából eredő kockázatát csökkentik, azokhoz egyértelműen hozzárendelték, és az ügylet indításakor kifejezetten fedezeti ügyletként jelölték meg, valamint kizárják vagy lényegesen csökkentik a fedezni kívánt kockázatot. Fedezeti ügyletnek minősülnek továbbá a költségvetéssel, illetve annak megbízásából külföldi partnerrel kötött származékos ügyletek.

A származékos ügyleteket mérlegen kívüli követelésként, illetve kötelezettségként kell kimutatni. A fedezeti ügyletekből eredő devizakövetelések és -kötelezettségek összevont átértékelési különbözetét (előjelüknek megfelelően az egyéb devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron, illetve a központi költségvetéssel szembeni vagy a hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron), valamint időarányos kamatukat (időbeli elhatárolásként) a mérlegben kell kimutatni.

Az egyéb célú származékos ügyletek lezárulásakor az ilyen ügyletek eredményét a devizaügyletek esetén a devizaárfolyam-változásból származó bevételek, illetve ráfordítások, a kamatváltáshoz

kapcsolható ügyletek esetén pedig a kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások soron kell az eredményben kimutatni. Az ilyen ügyletek nem értékelődnek át, de az óvatosság elve alapján, indokolt esetben – a mérlegkészítéskor rendelkezésre álló információk alapján – az ügyletek esetleges negatív piaci értékével megegyező céltartalékot kell képezni negyedévente.

Banküzemi eszközök és források

A banküzem eszközei és forrásai mérlegsorokon kerülnek kimutatásra az alábbiak:

- azok a követelések és kötelezettségek, amelyek a jegybanki feladatokkal, banki működéssel közvetlenül nem hozhatók kapcsolatba (pl. adókkal, járulékokkal, munkavállalókkal kapcsolatos elszámolások, szállítók, nem jegybanki célú, még nem értékesített nemesfémkészlet), továbbá
- a hivatalos fizetőeszköznek már nem minősülő, még be nem váltott bankjegyekből eredő kötelezettségek, valamint
- a befektetések és
- a szervezeti működéshez szükséges eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek).

Az MNB mérlegében pénzeszközök nem szerepelnek. A jegybank a készpénz kibocsátója, ezáltal a pénztárában, illetve az értéktárában lévő készpénzkészlet – mivel nincs forgalomban – a forrásoldalon a bankjegy- és érmeállományból kerül levonásra.

Az MNB által alkalmazott értékcsökkenési leírási kulcsok

	százalék
Megnevezés	2016.06.30
Vagyoni értékű jogok	17
Szellemi termékek	10-50
Alapítás-átszervezés aktivált értéke	20
Vagyonkezelt és saját tulajdonban lévő épületek	2-3
Járművek*	20
Híradás-technikai eszközök, irodai eszközök, gépek	9-50
Irodai berendezések, felszerelési tárgyak	14,5-33
Számítástechnikai berendezések	9-33
Emissziós gépek	5-33
Műszerek, mérőeszközök	9-33
Bankbiztonsági eszközök	2-33
Egyéb berendezések és tárgyi eszközök	3-33

* A járművek maradványértéke 20%.

A vagyontárgyak értékcsökkenésének meghatározására az elvárható hasznos élettartam alapján a fent megadott százalékos kulcsok az irányadók, ettől azonban a tényleges használati idő függvényében el kell térni. Az MNB minden esetben lineáris leírási kulcsot alkalmaz. Az MNB nem számol el értékvesztést az olyan eszköz után, amely a használat során értékéből nem veszít, illetve amelynek értéke különleges helyzetéből, mivoltából adódóan évről évre nő (pl. telek, képzőművészeti alkotás, műtárgy).

3.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2016. I. félévi mérlegére és eredményére

2016 I. félévében az MNB nyeresége 51,7 milliárd forint volt, ami 15,5 milliárd forinttal több, mint a 2015. I. félévi adat. A legjelentősebb eredménytétel a deviza-árfolyamváltozásból származó eredmény volt. Az MNB által jegyzett hivatalos árfolyam a félév során egy viszonylag szűkebb tartományban tartózkodott, 2016. június 30-án 316,16 forint/euró volt, 2015 végéhez képest 1 százalékkal gyengült. A hivatalos és az átlagos bekerülési árfolyam eltérése 2015 végén 14,95 forint/euró volt, a félév végére 16,74 forint/euróra emelkedett. A devizaeladások összehasonlító időszakhoz képesti csökkenő volumene miatt 12,6 milliárd forinttal kevesebb, összesen 73,1 milliárd forint árfolyamnyereséget realizált az MNB 2016 I. félévében.

A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka – mint nem realizált átértékelési nyereség – 2015. december 31-hez képest 15,3 milliárd forinttal 297,3 milliárd forintra csökkent 2016 I. felére. A teljes nettó átértékelési hatás 57,7 milliárd forint nyereség volt.

Az önfinanszírozási program és a devizahitelek forintosításához kapcsolódó swapok lejáratára következtében 2016 első felében a jegybankmérleg erőteljes összehúzódása következett be. MNB számviteli mérlegfőösszege 2016. június 30-án 10 133 milliárd forint volt, 2015 végéhez viszonyítva ez közel 12 százalékos csökkenést jelent. Eszközoldalon a devizatartalék állományának csökkenését az IMF kvótaemelés hatása mérsékelte. Forrásoldalon a hitelintézetek betétállománya csökkent jelentős mértékben, míg a költségvetés betétei, valamint a kvótaemelés következtében az IMF forintbetéte emelkedett.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 10,8 milliárd forint veszteség volt 2016 I. félévében, ez 19,6 milliárd forintos javulást jelent a 2015. I. félévi veszteséghez képest, ami elsősorban a már említett mérlegösszehúzódás következménye volt. A devizatartalék csökkenésének hatására az azt finanszírozó forintforrások állománya is visszaesett, valamint a devizahozamok és a forintkamatok közötti rés további szűkülése is javította a kamateredményt. A forint-kamatveszteség 38,4 milliárd forintos csökkenésében az állománycsökkenés mellett a kamathatás is szerepet játszott. A naptári napokkal súlyozott átlagos jegybanki alapkamat 2016 első felében 74 bázisponttal volt alacsonyabb, mint 2015 azonos időszakában. A deviza kamatnyereség 18,8 milliárd forintos visszaesését a – deviza kamatbevételek nagyobb részét alkotó – devizatartalék csökkenő szintje és az alacsonyabb devizahozamok miatti kevesebb kamatbevétel okozta.

A pénzügyi műveleteken 2016 júniusáig 10,1 milliárd forint nyereség realizálódott, ami csaknem kétszerese a 2015. I. félévinek. A változást a mérséklődő devizapiaci hozamok mellett a nagyobb számú értékpapír-eladások is okozták.

Az eredményre ható tényezőkről lásd részletesen az Üzleti jelentés 2.9. fejezetét.

3.3. A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések

A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések sor forint állampapírt tartalmaz, melynek állománya 2016. június 30-án 39,2 milliárd forint volt, a félév folyamán nem változott. Jelentős mértékű, mintegy 100 milliárd forintos csökkenés 2015 végén következett be, amikor államkötvényeket vásárolt vissza az ÁKK, ezt követően már csak egy fajta állampapír maradt az MNB portfóliójában, melynek lejáratára 5 éven túl esedékes.

3.4. A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések soron sem 2015 végén, sem 2016. június 30-án nem volt állomány. A költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapügyletek egyenlege nettó kötelezettséget mutat, így a központi költségvetés devizabetétei között kerültek kimutatásra (lásd 3.5. pont).

3.5. A központi költségvetés forint- és devizakötelezettségei

A központi költségvetés forintbetétei

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
	Kincstári egységes számla (KESZ)	403 218	776 545	373 327
	Államadósság Kezelő Központ Zrt. betéte	347	381	34
	Egyéb	59	58	-1
VI.1.	Központi költségvetés betétei	403 624	776 984	373 360

A központi költségvetés forintbetéteinek állománya 2016. június 30-án 777 milliárd forint volt, ez 373,4 milliárd forinttal volt magasabb 2015 végéhez viszonyítva. A KESZ állománya a szokásosnál alacsonyabb volt az előző év végén, ami a fentebb már említett állampapír-visszavásárlások és további állampapírlejáratok állománycsökkentő hatásával magyarázható.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
	Központi költségvetés devizabetétei	255 939	575 610	319 671
	Központi költségvetéssel kötött devizaswap- és terminügyletek	0	0	0
	Központi költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapok	160 176	143 977	-16 199
VII.1.	Központi költségvetés devizabetétei	416 115	719 587	303 472

A központi költségvetés devizabetéteinek állománya 2016. június 30-án 575,6 milliárd forint volt, 2015 végéhez képest 319,7 milliárd forinttal nőtt. Az államadósság 2015 végi csökkentésével összefüggésben felhasznált devizaállományt az ÁKK 2016 elején folyamatosan újratöltötte, majd egy május végi PEMÁK-lejárat miatt kisebb mértékben visszaesett az állomány.

A központi költségvetéssel kötött határidős ügyletek között nyitott állománya a vizsgált időpontokban csak az euró/dollár kamatozó devizaswap ügyleteknek volt. A 16,2 milliárd forintos állománycsökkenést a keresztárfolyamok változása okozta.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárati szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
	- 1 éven belüli	255 939	575 610	319 671
	- 1-5 éves	38 672	35 381	-3 291
	- 5 éven túli	121 504	108 596	-12 908
VII.1.	Központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek	416 115	719 587	303 472

3.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
I.1.—VI.1.	Nettó forintpozíció	-364 446	-737 806	-373 360
II.2.—VII.1.	Nettó devizapozíció	-416 115	-719 587	-303 472
	Összesen	-780 561	-1 457 393	-676 832

3.7. A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések és -kötelezettségek

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
	Értékpapír fedezete mellett nyújtott hitel	103 061	120 396	17 335
	Jelzáloglevelek	10 701	10 762	61
	NHP refinanszírozási hitelek	1 286 742	1 294 298	7 556
	Egyéb hitelintézeti követelések	5 048	3 377	-1 671
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni követelések	1 405 552	1 428 833	23 281

A hitelintézetekkel szembeni követelések állománya 2016. június 30-án 1 428,8 milliárd forint volt. A 2015 végéhez képest bekövetkezett 23,3 milliárd forintos növekedés több tétel együttes hatásával magyarázható.

Az összes állomány meghatározó részét az NHP refinanszírozási hitelek alkotják. Az átmeneti eszközként – 2013. június 1-jén – indított NHP teljesítette a meghirdetésekor kitűzött növekedési és piacépítési célokat, így 2016 elejétől fokozatosan kivezetésre kerül. Ezzel párhuzamosan elindult a 2015 novemberében meghirdetett Növekedéstámogató Program (NTP), mely a bankok piaci alapú hitelezésre való visszatérését hivatott biztosítani. Ennek egyik részét az NHP harmadik, kivezető szakasza alkotja, amelynek két pillére 300-300 milliárd forintos keretösszeggel került meghirdetésre, azonban 2016. június 7-én az I. pillér keretösszegét a Monetáris Tanács 100 milliárd forinttal megemelte. A program harmadik szakasza két pillérből áll. A II. pillérben a forint refinanszírozási hitelhez egy piaci árazású euró/forint csereügylet (CIRS) kapcsolódik, mely lehetővé teszi, hogy a hitelintézetek devizában nyújtsanak finanszírozást a természetes devizafedezettel rendelkező KKV-k részére. A program keretében a jegybank – a korábbi szakaszokhoz hasonlóan – 0 százalékos kamattal mellett biztosít refinanszírozást a hitelintézeteknek. Az NHP I. és II. pillérben nyújtott refinanszírozási hitelek állománya – a törlesztéseket levonva – összesen 1294,3 milliárd forint volt 2016. június 30-án. A teljes állományon belül az első szakaszból 352,6 milliárd forint, a másodikból 856,9 milliárd forint, a harmadikból 67,6 milliárd forint, míg az NHP+-ból 17,2 milliárd forint állomány származott (a hitelek törlesztése már megkezdődött). Az MNB a normál jegybankképes értékpapírokon felül fedezetként elfogadja a finanszírozott KKV-hiteleket is. Az MNB javára zárolt biztosítékok elfogadási értékének fedeznie kell az MNB hitelkövetelését az adott hitelintézettel szemben. Az így elfogadott hitelek névértéke 2016. június 30-án összesen 780,6 milliárd forint volt.

Az értékpapír-fedezet mellett nyújtott hitelek állománya 17,3 milliárd forinttal nőtt, június végén 120,4 milliárd forint volt. A hitelintézeteknek nyújtott egyhetes és három hónapos tenderes hitelek állománya 28 milliárd forinttal (118 milliárd forintra) nőtt, míg a félév végén fennálló O/N hitelek állománya 10,7 milliárd forinttal volt kevesebb 2015. december végéhez képest.

Az egyéb hitelintézeti követelések 1,7 milliárd forintos állománycsökkenését az okozta, hogy a felszámolási eljárás alatt álló bankokkal szembeni lejárt követelések bruttó állománya decemberről júniusra 1,9 milliárd forinttal 9,1 milliárd forintra mérséklődött, mely összegre - a várható megtérülést figyelembe véve - 0,2 milliárd forinttal kevesebb, összesen 5,7 milliárd forint értékvesztés volt indokolt 2016. június 30-án.

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
1.	- lejárt	5 048	3 377	-1 671
2.	- 1 éven belüli	177 991	189 133	11 142
3.	- 1-5 év	671 253	657 778	-13 475
4.	- 5 éven túli	551 260	578 545	27 285
5.	Hitelintézetekkel szembeni követelések összesen (1+2+3+4)	1 405 552	1 428 833	23 281

A hitelintézetekkel szembeni forintkötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
	Pénzforgalmi számlák állománya	563 071	532 474	-30 597
	Kéthetes pénzüpi betétek	958 100	0	-958 100
	Három hónapos pénzüpi betétek	2 986 826	1 689 480	-1 297 346
	Egyéb betétek	264 255	31 800	-232 455
VI.2.	Hitelintézetek betétei	4 772 252	2 253 754	-2 518 498

A hitelintézetek betétei soron a jegybanki alapkamathoz kötött kamatozású, likviditást lekötő eszközök és a hitelintézetek által kötelezően elhelyezett tartalékok állnak, melyek 2016. június végi összesített állománya 2253,8 milliárd forint volt. Valamennyi ügylet éven belüli lejáratú. A három hónapos pénzüpi betét 2015. szeptember 23-tól tölti be az irányadó eszköz szerepét. Állománya 2016. június 30-án 1689,5 milliárd forint volt. Ez a betét egy olyan fix kamatozású eszköz, melyeket tendereken értékesít az MNB, kamatlába megegyezik a mindenkor érvényes jegybanki alapkamattal. A kéthetes jegybanki betét 2016 áprilisában kivezetésre került. Az overnight betétek állománya 232,5 milliárd forinttal volt kevesebb 2016. június 30-án, mint 2015 végén.

3.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
I.2.—VI.2.	Nettó forintpozíció	-3 366 700	-824 921	2 541 779
II.3.—VII.2.	Nettó devizapozíció	-51 416	-30 524	20 892
	Összesen	-3 418 116	-855 445	2 562 671

A hitelintézetekkel szembeni nettó kötelezettségek a 2015 végi 3418,1 milliárd forintról 2016. június 30-ig 855,4 milliárd forintra csökkentek. Ezen belül a nettó forintpozíció 2541,8 milliárd forinttal javult, a félév végi állomány 824,9 milliárd forint nettó kötelezettséget mutatott. A három hónapos betétek állományának csökkenése fele részben (1297,3 milliárd forinttal) járult hozzá a pozíció javulásához. Ugyanebbe az irányba hatott a kéthetes betétállomány kivezetése, az overnight betétek

és a pénzforgalmi betétek állományának csökkenése. Az NHP refinanszírozási hitelek és az értékpapírral fedezett hitelek állományának emelkedése szintén javította a forintpozíciót.

A hitelintézetekkel szembeni nettó devizapozíció a lekötött devizabetétek állományán túl a velük kötött és az időszak végén nyitott devizaswap ügyleteket foglalta magába. Összevont állományuk 2015 végéhez képest 20,9 milliárd forinttal csökkent, június végén 30,5 milliárd forint volt. Ezen belül a belföldi hitelintézetek által az MNB-nél kamatozó betétszámlán elhelyezett devizák összesített állománya 21,4 milliárd forinttal csökkent 2016. június 30-ára. A jegybanki eurolikviditást nyújtó swapeszközök iránt 2016 első felében nem volt igény. Az NHP III. pilléréhez kapcsolódó (2014-ben megszüntetett) jegybanki devizacsere eszköz 2016 II. negyedévében lejárt. A lakossági devizahitelek kivezetésével kapcsolatban kötött devizaswap ügyletek – melyhez a szükséges deviza mennyiségét az MNB biztosította a bankrendszer számára – 2016. áprilisban megszűntek, a kamatozó devizaswapügyletek állománya 2016. június 30-án euróra átszámítva 2,1 milliárd volt.

A hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések és -kötelezettségek lejárat szerinti bontása

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
1.	- 1 éven belüli	6 962	-28	-6 990
2.	- 1—5 éves	0	71	71
3.	- 5 éven túli	0	42	42
4.	Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések (1+2+3)	6 962	85	-6 877
5.	- 1 éven belüli	52 445	28 366	-24 079
6.	- 1—5 éves	5 933	2 243	-3 690
7.	- 5 éven túli	0	0	0
8.	Hitelintézetekkel szembeni devizakötelezettségek (5+6+7)	58 378	30 609	-27 769
9.	Nettó devizapozíció (4-8)	-51 416	-30 524	20 892

3.9. A jegybanki arany- és devizatartalék

Állományok forintban

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
	Aranykészlet	30 117	37 065	6 948
	IMF szabad kvóta	29 353	118 747	89 394
	Devizabetét	1 020 443	1 061 724	41 281
	Deviza-értékpapírok	8 305 698	6 467 605	-1 838 093
	Deviza-repoügyletek állománya	51 364	115 905	64 541
II.1.	Arany- és devizatartalék	9 436 975	7 801 046	-1 635 929

Az MNB statisztikai célból rendszeresen publikálja a devizatartalék nagyságát. A statisztikai szabályok szerint a devizatartalék részét képezik ennek felhalmozott kamatai is, így a statisztikai és a számviteli szabályok szerinti devizatartalék nagysága eltér egymástól.

A felhalmozott kamatokat nem tartalmazó devizatartalék forintban kifejezett állománya 1635,9 milliárd forinttal 7801 milliárd forintra csökkent 2016. június 30-ára.

Az IMF szabad kvóta 89,4 milliárd forinttal nőtt döntően a februárban végrehajtott IMF-kvótaemelés hatására. Magyarország kvótája 901,6 millió SDR-rel (354,4 milliárd forinttal) 1940 milliárd SDR-re

emelkedett. Az IMF szabályai szerint a kvótaemelés 25 százalékát (225,4 millió SDR-t) – a tartalékba tartozó kvóta részt – SDR-ben, 75 százalékát (676,2 millió SDR-t) pedig saját valutában, azaz forintban kellett teljesíteni. (Utóbbi az egyéb devizakövetelések között látható. Lásd 3.10. pont.)

A deviza-értékpapírok 2016. június 30-i állományából mindössze 93 milliárd forint értéket (összesen 1,4 százalékot) képviseltek a külső vagyonkezelőnek adott mandátum keretében kezelt értékpapírok.

Állományok euróban

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
	Aranykészlet	96	117	21
	IMF szabad kvóta	94	375	281
	Devizabetét	3 259	3 358	99
	Deviza-értékpapírok	26 526	20 457	-6 069
	Deviza-repoügyletek állománya	164	367	203
II.1.	Arany- és devizatartalék	30 139	24 674	-5 465

millió euro

A forint hivatalos árfolyama 2015. december 31-én 313,12 forint/euro, 2016. június 30-án 316,16 forint/euro volt.

2016 első felében a legjelentősebb tartaléknövelő tétel továbbra is az Európai Bizottságtól érkező euró transzferek nettó állománya volt, emellett a hitelintézeteknek monetáris politikai céllal nyújtott swapok lejáratára és a keresztárfolyamok változása miatt is nőtt az állomány. Csökkentette viszont a devizatartalék állományát a lakossági devizahitelek forintosításához nyújtott kamatozó devizaswapok egy részének lejáratára és lezárására, az ÁKK adósságkezeléssel kapcsolatos és egyéb műveleteinek összessége, valamint a MÁK devizabefolyásainak és -kifizetéseinek nettó egyenlege. Mindezek együttes eredményeként az euróban kifejezett devizatartalék 5,5 milliárd euróval csökkent 2016. június 30-ra.

3.10. Egyéb forint- és devizakövetelések

Egyéb forintkövetelések

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
	Hitelkövetelések	0	36 801	36 801
	Felügyeleti tevékenységből származó követelések	5 345	6 352	1 007
	Munkavállalói lakás- és személyi kölcsönök	2 061	2 283	222
	Egyéb bruttó forintkövetelések összesen	7 406	45 436	38 030
	Egyéb forintkövetelések értékvesztése	-5 308	-6 237	-929
I.3.	Egyéb forintkövetelések	2 098	39 199	37 101

millió forint

Az egyéb forintkövetelések 2016. június 30-i állománya 39,2 milliárd forint volt, ami 37,1 milliárd forinttal magasabb a 2015. évi záróállománynál. Az állománynövekedés csaknem teljes egészében a Hitelkövetelések soron következett be, és egyéb jogi személynek 2016. augusztusi lejáratával nyújtott likviditási kölcsönrel van összefüggésben. A felügyeleti tevékenységből származó követelések a felügyeleti díjakat, valamint a bírságokat tartalmazzák. Ezek túlfizetésekkel korrigált állománya 6,4 milliárd forint volt 2016. június 30-án, melynek 98,2 százalékára - az MNB belső szabályozásának megfelelően - értékvesztés került elszámolásra.

Egyéb devizakövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
	IMF-kvóta forintban befizetett része	383 432	651 103	267 671
	Külföldi befektetési jegyekből származó követelés	15 796	0	-15 796
	Külföldi fedezeti ügyletek	96	102	6
	Egyéb	83	24	-59
II.4.	Egyéb devizakövetelések	399 407	651 229	251 822

Az IMF-kvóta forintban befizetett része 267,7 milliárd forinttal nőtt a félév folyamán. (Az IMF-kvótaemelésről részletesebben lásd a 3.9. pontot.)

A befektetési jegyből származó követelések soron tapasztalható 15,8 milliárd forintos csökkenés mögött az áll, hogy a korábban még a devizatartalékba nem sorolt kínai renminbi befektetési jegyek piaci értéken kimutatott állománya 2016. február 1-jétől a devizatartalék részét képezi. (Az ügyletre az MNB által meghirdetett Jegybanki Renminbi Program keretében került sor, melynek első fázisában – közvetett módon – a BIS-től kerültek beszerzésre a befektetési jegyek.)

A külföldi fedezeti ügyletek sor az MNB külfölddel kötött határidős ügyleteinek összevont követel egyenlegét foglalja magában.

3.11. Egyéb forint- és devizakötelezettségek

Egyéb forintkötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
	Nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetétei	38 818	29 520	-9 298
	Egyéb kötelezettségek	8 161	6 779	-1 382
VI.4.	Egyéb betétek és kötelezettségek	46 979	36 299	-10 680

A nemzetközi pénzügyi intézmények betétei döntően az Európai Bizottság forintbetétét tartalmazzák.

Egyéb devizakötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
	IMF-betétek	777 395	1 044 382	266 987
	Külföldi betétek és hitelek	129 834	169 700	39 866
	Külföldi fedezeti ügyletek	25 144	109 758	84 614
	Egyéb kötelezettségek	1 068	772	-296
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	933 441	1 324 612	391 171

Az egyéb devizakötelezettségek állománya a félév során 391,2 milliárd forinttal nőtt, 2016. június 30-án 1324,6 milliárd forint volt. Az IMF-betétek állományának változásában az árfolyamváltozás mellett a februári kvótaemelés 257,1 milliárd forintos, az IMF által közölt hivatalos árfolyamra történő áprilisi átállítás 13,4 milliárd forintos növekedést okozott. A külföldi betétek 39,9 milliárd forintos állományemelkedését a piaci értékelésbe bevont határidős ügyletek volumenének növekedése okozta, ami az ügyletek piaci értékülönbözetének pénzügyi rendezésére szolgáló mark

to market betétek állományának változásában mutatkozott meg. A külfölddel kötött fedezeti célú swap ügyletek összevont nettó egyenlege 84,6 milliárd forinttal volt magasabb 2016. június 30-án, mint 2015 végén.

Egyéb devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
	- 1 éven belüli	539 056	930 915	391 859
	- 1—5 éves	0	0	0
	- 5 éven túli	0	0	0
	- lejárat nélküli	394 385	393 697	-688
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	933 441	1 324 612	391 171

A lejárat nélküli kötelezettség sor csaknem teljes egészében az IMF által 2009-ben végrehajtott SDR-kihelyezésből (SDR-allokáció) származó tartozást foglalja magába 991,1 millió SDR értékben, a csökkenést az árfolyamváltozás okozta.

Egyéb devizakötelezettségek devizaszerkezete (külföldi fedezeti ügyletek nélkül)

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
1.	- USD	13 853	23 242	9 389
2.	- EUR	147 729	90 298	-57 431
3.	- JPY	0	2	2
4.	- SDR	437 140	438 299	1 159
5.	- Egyéb	309 575	663 013	353 438
6.	Egyéb devizakötelezettségek	908 297	1 214 854	306 557

Az egyéb soron szereplő 663 milliárd forintos 2016. június 30-i állomány jelentős részét az IMF-kvóta forintfedezete alkotja.

3.12. Befektetett eszközök

A befektetett eszközök az immateriális javakon, tárgyi eszközökön és beruházásokon (40,4 milliárd forint) túl a tulajdonosi részesedéseket (9,7 milliárd forint külföldi és 58,6 milliárd forint belföldi befektetés) is tartalmazzák.

Az immateriális javak, tárgyi eszközök, beruházások bruttó értékének, értékcsökkenésének és nettó értékének változása

	Eszközcsoport							Immateriális javak, tárgyi eszközök és beruházások
	Immateriális javak		Tárgyi eszközök				Beruházások és beruházásra adott előlegek	
	Vagyoni értékű jogok, szellemi termékek	Fejlesztés alatt lévő szoftverek	Ingtatlanok, ingatlan-tartozékok	Berendezések	Értéktár Program eszközei	Bankjegy- és érmegyűjtemény eszközei		
Bruttó érték alakulása								
2015.12.31	12 005	101	28 100	15 507	8 867	239	322	65 141
Üzembe helyezés/Beszerzés	852	119	93	486	124		309	1 983
Térítés nélküli eszközátvétel					8			8
Selejt	-83			-2			-4	-89
Térítés nélküli eszközátadás				-229				-229
Egyéb csökkenés/Átsorolás			-505				-8	-513
2016.06.30	12 774	220	27 688	15 762	8 999	239	619	66 301
Értékcsökkenés részletezése								
2015.12.31	10 224	0	4 726	9 910	0	0	0	24 860
Terv szerinti értékcsökkenési leírás	381		430	583				1 394
Állományból történő kivezetés	-83		-27	-229				-339
2016.06.30	10 522	0	5 129	10 264	0	0	0	25 915
Nettó érték								
2015.12.31	1 781	101	23 374	5 597	8 867	239	322	40 281
2016.06.30	2 252	220	22 559	5 498	8 999	239	619	40 386
Változás	471	119	-815	-99	132	0	297	105

Az ingatlanok, illetve a beruházások közül 2016 májusában kivezetésre került a Tiszaroffi Képzési és Szabadidőközpont összesen 486 millió forintos nettó könyv szerinti értéke az ingatlan apportként történő átadásakor az MNB-Jóléti Kft. részére. Az MNB-Jóléti Kft.-ben lévő befektetés értéke az ingatlan 510 millió forintos apport-értékének megfelelően emelkedett, a 24 millió forintos értékkülönböt jutaléktól eltérő egyéb bevételként elszámolásra került.

Az állami tulajdonban lévő vagyonekezelte ingatlanok (3 épület és 2 telek) nettó értéke 2016. június 30-án 65 millió forint volt.

Külföldi befektetések és azok osztalékai

Megnevezés	millió forint					
	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2015.12.31	2016.06.30	2015.12.31	2016.06.30	2015	2016. I. fév
BIS	1,43	1,43	7888	7897	761	734
<i>millió SDR</i>			10	10		
<i>millió CHF</i>			13,5	13,5		
Európai Központi Bank	1,38	1,38	1754	1771	-	-
<i>ezer EUR</i>			5601	5601		
SWIFT	0,03	0,03	15	15	0	0
<i>ezer EUR</i>			46,4	46,4		
Befektetések összesen			9657	9683	761	734

Az EKB tulajdonosi megoszlása 2016. június 30-án

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési
	ezer EUR		kulcs (%)
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	268 222	268 222	2,4778
Deutsche Bundesbank	1 948 209	1 948 209	17,9973
Eesti Pank	20 871	20 871	0,1928
Central Bank of Ireland	125 646	125 646	1,1607
Bank of Greece	220 094	220 094	2,0332
Banco de España	957 028	957 028	8,8409
Banque de France	1 534 900	1 534 900	14,1792
Banca d'Italia	1 332 645	1 332 645	12,3108
Central Bank of Cyprus	16 378	16 378	0,1513
Latvijas Banka	30 537	30 537	0,2821
Lietuvos banka	44 729	44 729	0,4132
Banque centrale du Luxembourg	21 975	21 975	0,2030
Central Bank of Malta	7 015	7 015	0,0648
De Nederlandsche Bank	433 379	433 379	4,0035
Oesterreichische Nationalbank	212 506	212 506	1,9631
Banco de Portugal	188 723	188 723	1,7434
Banka Slovenije	37 400	37 400	0,3455
Národná banka Slovenska	83 623	83 623	0,7725
Suomen Pankki – Finlands Bank	136 005	136 005	1,2564
Euroövezetbeli NKB-k összesen	7 619 885	7 619 885	70,3915
Bulgarian National Bank	92 987	3 487	0,8590
Česká národní banka	174 012	6 525	1,6075
Danmarks Nationalbank	161 000	6 038	1,4873
Hrvatska narodna banka	65 199	2 445	0,6023
Magyar Nemzeti Bank	149 363	5 601	1,3798
Narodowy Bank Polski	554 565	20 796	5,1230
Banca Națională a României	281 710	10 564	2,6024
Sveriges riksbank	246 042	9 227	2,2729
Bank of England	1 480 244	55 509	13,6743
Euroövezeten kívüli NKB-k összesen	3 205 122	120 192	29,6085
Összes NKB	10 825 007	7 740 077	100,0000

2004. május 1-jén a Magyar Köztársaság csatlakozott az Európai Unióhoz, ezzel az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagjává vált. A KBER az Európai Központi Bankból (EKB) és a 28 EU-tagállam jegybankjaiból áll. Az eurorendszert az EKB és az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti jegybankjai alkotják.

Az EKB és a KBER Alapokmánya (a továbbiakban: Alapokmány) 28. szakaszának megfelelően az MNB egyben az EKB tulajdonosává is vált. A részesedés arányát és annak öt évente történő újraszámítását az Alapokmány 29. szakasza határozza meg az Európai Bizottság által megadott népességi és GDP-adatok alapján. A részesedés változhat még új ország Európai Unióhoz történő csatlakozásával, illetve tőkeemelés során.

Az Alapokmány 47. szakasza értelmében a nem eurozónabeli jegybankok befizetési kötelezettsége a mindenkorin részesedésük 3,75 százaléka, ennyivel kell hozzájárulniuk az EKB működési költségeihez.

Az MNB mint euroövezeten kívüli jegybank nem tarthat igényt az EKB felosztható nyereségéből való részesedésre, ugyanakkor az EKB veszteségét sem köteles finanszírozni.

Az MNB EKB-részesedése a mérleg „III. Banküzemi eszközök” során szerepel a „Befektetett eszközök” között. 2016. június 30-án a befektetés értéke – a befizetett tőke – az MNB mérlegében 5,6 millió euro (1,8 milliárd forint) volt.

Belföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2015.12.31	2016.06.30	2015.12.31	2016.06.30	2015	2016. I. félév
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 13-17.	100,0	100,0	10 627	10 627	0	0
Magyar Pénzverő Zrt. 1239 Budapest, Európa út 1.	100,0	100,0	575	575	0	80
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft. 1055 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 78.	100,0	100,0	50	50	-	-
MARK Magyar Reorganizációs és Követeléskezelő Zrt. 1055 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 78.	100,0	100,0	21 700	21 700	0	0
MNB-Jóléti Kft. 1054 Budapest, Szabadság tér 8-9.	100,0	100,0	75	650	-	-
MNB-Biztonsági Zrt. 1123 Budapest, Alkotás utca 50/C. V.em.	100,0	100,0	200	740	0	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	100,0	100,0	9 779	9 779	0	0
KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70-72.	53,3	53,3	643	643	0	0
KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70-72.	0,2	0,2	7	7	0	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1054 Budapest, Szabadság tér 7.	75,7	77,2	13 543	13 816	36	0
Befektetések összesen			57 199	58 587	36	80

Belföldi befektetések részesedései

Megnevezés	Részesedések		
	Név Székhely	Tulajdoni hányad (%)	Jegyzett tőke (millió forint)
		2016.06.30	
Pénzjegynyomda Zrt.	DIPA Diósgyőri Papírgyár Zrt. 3535 Miskolc, Hegyalja út 203/1.	100,0	4 196
MARK Zrt.	MARK Ingatlan Zrt. 1055 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 78.	100,0	20
MNB-Biztonsági Zrt.	QUALITAS-Védelmi Tanácsadó Kft. 1123 Budapest, Alkotás utca 50/C. V.em.	100,0	140
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	BISZ Központi Hitelinformációs Zrt. 1205 Budapest, Mártonffy utca 25-27.	100,0	217
KELER Zrt.	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70-72.	99,7	1 823
KELER KSZF Zrt.	KELER Energy Luxembourg S.á.r.l. L-2310 Luxembourg, Avenue Pasteur 16.	100,0	20 000 EUR
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70-72.	46,7	4 500
	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70-72.	0,1	1 823

A **Pénzjegynyomda Zrt.** a bankjegyek mellett okmányokat, adó- és zárjegyeket, értékpapírokat állít elő hazai és külföldi megrendelők számára. A vállalatnál végrehajtott fejlesztések, beruházások lehetővé teszik a forintbankjegyek és okmányok vevői igényeket kielégítő korszerű, biztonságos gyártását. A társaság kiemelt stratégiai célja a forintbankjegyek megfelelő mennyiségben és kiváló minőségben történő gyártása, valamint a versenyelőnyökre építve a bankjegygyártástól eltérő ágazatokban a fokozott piaci megjelenés. E célrendszer hosszú távon biztosíthatja a Pénzjegynyomda növekedési pályán tartását, valamint a tulajdonosi érték megőrzését és növelését. A bankjegycsere program ideje alatt (2013-2018) a társaság valamennyi erőforrását a fejlesztett bankjegyek előállításához rendeli. A megnövekedett mennyiségi igényekkel, az új technológiákkal valamint a korszerűséget biztosító gépi beruházások megvalósításával összhangban 2015-ben új telephely létesült. A telephelyen 2016. I. félévben kártyagyártást, megszemélyesítést, utalványok nyomtatását, valamint adó-és zárjegyek előállítását végezte a társaság. A telephely és a székhely ingatlan szakértői általi értékbecslése folyamatban van, melynek célja az ingatlanok jelen idejű piaci értékének meghatározása. A **Diósgyőri Papírgyár Zrt.** (DIPA) elsődleges feladata – a tulajdonosi igények teljesítésének prioritásával – a hazai bankjegy alappapírok megfelelő minőségű, mennyiségű és határidőre történő előállítása. A társaság termékstratégiájának középpontjában a minőségi, magas szintű védelmi elemekkel ellátott termékek állnak. A bankjegy alappapíron túl a DIPA állítja elő a közigazgatásban használt okmányok jelentős részének alappapírját, jegy alappapírokat, számos ország útlevelét, különböző okmányok alappapírját, amelyekhez komplex biztonsági megoldásokat biztosít. A társaság nemzetközi viszonylatban is törekszik erősíteni a hagyományokra és innovatív megoldásokra alapozott vevői elismerését, és stabilizálni, illetve növelni elért eredményeit, ezáltal biztosítani a tulajdonos számára a hatékonyan működő befektetést.

A **Magyar Pénzverő Zrt.** elsődleges feladata – az MNB megrendelése alapján – a készpénzforgalomhoz szükséges forgalmi pénzermék és az MNB által kibocsátott emlékpénzermék előállítása. A társaság szabad kapacitásainak hasznosításával saját éremprogramja és egyedi megrendelések alapján – törvényes fizetőeszköznek nem minősülő – emlékérmeket, egyéb vereteket

gyárt. Kereskedelmi tevékenysége keretében bel- és külföldön, nagy- és kiskereskedelmi értékesítés formájában forgalmazza a jegybank által kibocsátott emlékerméket, gyűjtői célú bankjegyeket, a saját kibocsátású érmekeket és import befektetési arany-termékeket.

A **Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft.** (PSFN Kft.) küldetése a válsághelyzetbe került pénzügyi szervezetek kezelése, illetve zökkenőmentes kivezetése a pénzügyi közvetítőrendszerből. Közfeladatának ellátása keretében kijelöli a szoros figyelemmel kísérést igénylő pénzügyi szervezetek részleges vagy teljes irányítását átvevő felügyeleti biztosokat. Amennyiben megállapításra kerül, hogy az MNB felügyeleti intézkedésével vagy felügyeleti biztos kirendelésével sem biztosítható valamely pénzügyi szervezet prudens működése, a PSFN Kft. szervezetéhez tartozó szakemberek végzik kizárólagos jogkörrel a pénzügyi szervezet felszámolását, illetve végelszámolását. Ezen eljárások célja, hogy a pénzügyi szervezetek megszüntetését megelőzően a hitelezők érdekei megvalósuljanak, követeléseik kielégítést nyerjenek. A PSFN Kft. feladatait közhasznú tevékenységként, a pénzügyi szolgáltatásokat igénybevevők érdekeit védve látja el. A PSFN Kft. határozott célkitűzése, hogy a hitelintézetek, a pénzügyi vállalkozások, a biztosítók, a tőkepiaci intézmények, a pénztárak és más pénzügyi szervezetek – bíróság által elrendelt – megszüntetése egységes szemlélet és módszertan szerint menjen végbe, illetve, hogy a megszüntetési eljárások – azok komplex jellegének és a pénzügyi fogyasztók érdekeinek egyidejű szem előtt tartásával – a lehető leghamarabb lezárásra kerülhessenek. A folyamatos szervezeti és infrastrukturális fejlesztéseknek kell szolgálniuk azt is, hogy a PSFN Kft. biztosítsa a pénzügyi eszközök tulajdonosainak és a közvélemény megfelelő és hatékony tájékoztatását.

A **Magyar Reorganizációs és Követeléskezelő Zrt.** (MARK Zrt.) életében mérföldkövet jelentett, hogy az Európai Bizottság 2016. február 10-én jóváhagyta a működését. A Bizottság által kiadott közlemény közel egy éves intenzív szakértői tárgyalássorozat végére tett pontot. A közlemény hangsúlyozza, hogy az MNB és a MARK Zrt. szakemberei által a problémás kereskedelmi ingatlanhoz kapcsolódó eszközportfóliók vásárlására kidolgozott módszertan piaci árazást biztosít, és nem tartalmaz állami támogatást a programban résztvevő pénzügyi intézmények számára. A bizottsági jóváhagyást követően került sor a MARK Zrt. eszközvásárlási program részleteinek meghirdetésére és a három hónapos regisztrációs időszak elindulására. A regisztrációs időszak végéig – 2016. június 21-ig – 23 pénzügyi intézmény, köztük a legnagyobb problémás kereskedelmi ingatlanhitel-állománnyal rendelkező bankok mindegyike regisztrált a MARK Zrt. eszközvásárlási programba 300 milliárd forintot meghaladó bruttó állománnyal, melynek transzfer értéke hozzávetőleg 90-125 milliárd forint. A regisztrációt követően kerül sor a portfóliók több hónapig tartó gazdasági és jogi átvilágítására. Mind a regisztráció, mind a több hónapig tartó gazdasági és jogi átvilágítást követően a portfóliójuk eladása önkéntes a pénzügyi intézmények számára. A nagyszámú regisztráció jól mutatja, hogy a pénzügyi intézmények is osztoznak az MNB elkötelezettségében a nemzetközi összehasonlításban magasnak számító vállalati nemteljesítő portfólió aktívabb tisztításában, amely hozzájárul a fenntartható növekedést megfelelően támogató bankrendszeri hitelezési aktivitáshoz. Amennyiben a felajánlott volumen kitisztításra kerül a bankrendszer által, a vállalati nemteljesítő hitelek aránya 10 százalék közelébe, azon belül is a 90 napon túli késedelmesek aránya 5 százalék közelébe csökkenhet 2017 végére.

Az **MNB-Jóléti Humán Szolgáltató és Üzemeltető Kft.** feladata a Tiszaroffi Képzési és Szabadidőközpont fenntartása és üzemeltetése, valamint az MNB által meghatározott üdültetési és egyéb szolgáltatások – konferenciák, oktatások, továbbképzések, kihelyezett testületi ülések – nevezett helyszínen történő, magas színvonalú biztosítása. Továbbá a társaság üzemelteti a

munkahelyi büféket az MNB munkavállalói számára, valamint az MNB, mint tulajdonos részére egyéb szolgáltatásokat is nyújt (pl. catering, Teátrum-üzemeltetés). A befektetés könyv szerinti értéke 2016 I. félévében 75 millió forintról 650 millió forintra módosult az év közbeni 623 millió forintos törzstőke-emelés (510 millió forintos ingatlan apport és 113 millió forintos pénzbeli hozzájárulás), valamint a társaság 2015-ös beszámolójában kimutatott vesztesége alapján elszámolt 48 millió forintos értékvesztés hatására.

Az **MNB-Biztonsági Zrt.** – a megkötött Szolgáltatási szerződésnek megfelelő tartalommal – folyamatosan végzi az élőerős őrzés-védelmi tevékenységet. Ennek során ellátja az MNB hivatalos objektumainak, helyiségeinek – jogszabályi kötelezettség szerinti fegyveres biztonsági őrsgéggel történő – élőerős őrzés-védelmét, továbbá részt vesz a pénz- és értékszállítási, valamint a pénzzállító gépjárművek karbantartási feladatainak végrehajtásában. Az MNB-Biztonsági Zrt. a fegyveres biztonsági őrsgéggel végzett alaptevékenységén túl – személy- és vagyonőrök biztosításával, eseti jelleggel – a jegybank részére őrzés-védelmi és rendezvénybiztosítási feladatokat is ellát. A személy- és vagyonőri tevékenység 2016-ban kiegészült biztonsági felügyeletet igénylő szállítmányok kíséresi feladataival. Az MNB-Biztonsági Zrt. az MNB-n kívül álló harmadik fél számára nem nyújt szolgáltatást. A fegyveres biztonsági őrsgéggel végrehajtandó, folyamatosan emelkedő számú feladat sikeres teljesítésének elengedhetetlen feltétele az őrlétszám további – a rendőrségi határozatban elrendelt mértékű – emelése, valamint a magas színvonalon kiképzett, és speciális szaktudással rendelkező (pl. a személy- és csomagellenőrzéshez szükséges berendezések kezelésére feljogosított) őrsemélyzet biztosítása.

A **GIRO Zrt.** jegybanki tulajdonba kerülésével az MNB-nek lehetősége nyílt közvetlenül érvényesíteni az elektronikus pénzforgalom fejlesztésére irányuló elképzeléseit. A társaság üzemelteti a belföldi forintátutalások és beszedések bankközi elszámolását végző Bankközi Klíring Rendszert. Stratégiájában kiemelt célként szerepel a stabil, biztonságos működés; a jelenlegi elszámolásforgalmi szolgáltatások fejlesztése; új elszámolásforgalmi szolgáltatások bevezetése; valamint az elszámolásforgalmi díjak versenyképességének növelése. Ezzel összhangban a társaság 2015 januárjától 20 százalékkal csökkentette az elszámolásforgalmi tranzakciók díját, majd 2016 januárjában újabb díjcsökkentést hajtott végre, melynek eredményeként a bankközi átutalások díja összességében 27 százalékkal lett alacsonyabb a jegybanki tulajdonszerzés előtti árakkal összehasonlítva. 2016. január 1-jétől a hitelintézetekbe papír alapon benyújtott összes, bankközi elszámolást igénylő forint átutalás a BKR napközbeni rendszerében kerül feldolgozásra, ezzel újabb lépés történt abba az irányba, hogy az éjszakai elszámolásból minden tranzakció áttérődjön a gyorsabb, korszerűbb szabvány alapján működő napközbeni rendszerbe. A fizetési műveletek további gyorsítása, valamint elektronikus fizetési módok használati lehetőségeinek kiszélesítése érdekében megkezdődött az azonnali fizetési infrastruktúra létrehozásának előkészítése. Az új fizetési rendszerrel a nap 24 órájában, az év minden napján néhány másodperc alatt teljesíthetőek lesznek a fizetések.

A **Budapesti Értéktőzsde Zrt.-ben (BÉT)** az MNB 77,17 százalékra növelte tulajdoni hányadát 2016 első félévének végéig a kisbefektetők egy részének kivásárlásával. A BÉT meghatározó tulajdonosaként a magyar jegybank célja a megfelelő méretű és hatékonyan működő tőkepiac megvalósítása Magyarországon, mivel a fejlett tőkepiac és a diverzifikált pénzügyi közvetítőrendszer a versenyképes gazdaság és a fenntartható növekedés alapja. A tőzsde fejlesztését az állam, a piac és a BÉT közötti szoros együttműködésre szükséges építeni, a tőkepiac működését elősegítő ösztönző szabályozási keretek és piacszerkezet kialakításával. A BÉT 2020-ig szóló új stratégiai irányvonalát

képezik: a sikeres tőzsdei bevezetések, a kormányzati támogatás, a piacszerkezet megújítása, a befektetői bázis erősítése, a kötvény- és derivatív piac erősítése. A befektetői bázis szélesítését, valamint a hazai tőzsde keresleti-kínálati és likviditási feltételeinek vonzóbbá tételét célzó stratégia egy egészségesebb szerkezetű pénzügyi rendszer kialakításához, a kamattranszmisszió javításához, és a tőzsdén jegyzett vállalatok átláthatóságának biztosítása révén a gazdaság további kifehéredéséhez járulhat hozzá. A kínálati oldalon a vállalatok tőzsdén keresztül történő forrásbevonását ösztönöznék a BÉT (többek között KKV tőzsdével, likvid részvények számának növelésével, állami vállalatok bevezetésével). A keresleti oldalon a pénzügyi kultúra fejlesztése, a részvényhányad lakossági és intézményi portfóliókban történő emelése a cél. A likviditás növelésében pedig több aktív partner, valamint stabil és hatékony IT szolgáltatások segíthetnek. Mivel a társaság kisebbségi részesedéssel rendelkezik a **KELER Zrt.**-ből és a **KELER KSZF Zrt.**-ből álló KELER Csoportban, így a BÉT többségi tulajdonosaként az MNB a KELER Csoportban is stratégiai tulajdonrészrel rendelkezik. A KELER Csoport a magyar értékpapírpiac kereskedés utáni infrastruktúrájának üzemeltetőjeként számolja el, garantálja és egyenlíti ki a BÉT-en megkötött tőzsdei ügyleteket, illetve bármely, Magyarországon kibocsátott, dematerializált értékpapírral végzett ügyletet.

Belföldi befektetések saját tőkéje

millió forint

Gazdasági társaság neve	Jegyzett tőke	Tartalékok	Adózott eredmény	Saját tőke
				2016.06.30
Pénzjegynyomda Zrt.	10 627	4 113	1 328	16 068
Magyar Pénzverő Zrt.	575	691	72	1 338
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft.	50	3	0	53
MARK Zrt.	200	20 602	-170	20 632
MNB-Jóléti Kft.	763	-113	-92	558
MNB-Biztonsági Zrt.	210	718	364	1 292
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	2 496	6 402	251	9 149
KELER Zrt.	4 500	22 899	885	28 284
KELER KSZF Zrt.	1 823	3 856	161	5 840
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	541	5 432	150	6 123

Az MNB követelése és kötelezettségei a kapcsolt vállalkozásokkal szemben

millió forint

Gazdasági társaság neve	Követelés	Kötelezettség
	2016.06.30	
Pénzjegynyomda Zrt.	0	284
Magyar Pénzverő Zrt.	73	25
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft.	4	235
MARK Zrt.	6	0
MNB-Jóléti Kft.	168	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	0	1
Összesen	251	544

A táblázatban szereplő követelések és kötelezettségek rövid lejáratúak. A Pénzjegynyomdával szembeni kötelezettség legyártott bankjegyek kiszámlázásából származik. Az MNB-Jóléti Kft.-vel szembeni követelés üzemeltetéshez kapcsolódó előlegnyújtáshoz, míg a PSFN Nkft.-vel szembeni kötelezettség működési célú támogatáshoz kapcsolódik.

3.13. Céltartalék és értékvesztés

millió forint					
Kapcsolódó mérlegsor	Megnevezés	2015.12.31	Évközi változások		2016.06.30
		Értékvesztés/ céltartalék összege	Képzés (+)	Felhasználás/ visszairás (-)	Értékvesztés/ céltartalék összege
1	2	3	4	5	3+4+5
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	5 985	0	-249	5 736
I.3.	Egyéb forintkövetelések	5 308	929	0	6 237
II.4.	Egyéb devizakövetelések	18	0	0	18
III.	Befektetett eszközök	120	48	0	168
III.	Egyéb eszközök	9	0	-1	8
	Függő kötelezettségek	1 978	355	-964	1 369
	- peres ügyek	1 096	66	-428	734
	- NHP+ konstrukció	0	238	0	238
	- származékos ügyletek	744	51	-486	309
	- kötvénykölcsonzés	138	0	-50	88
	Összesen	13 418	1 332	-1 214	13 536

A céltartalék és értékvesztés állománya 2016 első félévében nettó értékben 118 millió forinttal 13 536 millió forintra emelkedett.

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelésekre – a várható megtérülés alapján – 5736 millió forint értékvesztés volt indokolt 2016. június 30-án, a 2015 végi állapothoz képest összességében 249 millió forint értékvesztés visszairására került sor.

A felügyeleti tevékenységből származó követelésekre a negyedéves minősítések alkalmával – késedelem vagy peresítés miatt – összesen 929 millió forint értékvesztésképzés történt 2016 első félévében.

A befektetett eszközökre 48 millió forintos értékvesztés-képzés történt az MNB-Jóléti Kft.-ben lévő befektetéshez kapcsolódóan a társaság előző évi vesztesége alapján.

Az egyéb banküzemi eszközök esetében a követelések megtérülése 1 millió forint értékvesztés-visszairást indokolt 2016. első félév végén.

A folyamatban lévő peres ügyekből származó függő kötelezettségekre 734 millió forint céltartalék megképzése volt indokolt 2016. június 30-án, így a 2015 végi állapothoz képest összességében 66 millió forint céltartalék képzésére, valamint 428 millió forint céltartalék felszabadítására került sor.

Az NHP+ keretében folyósított KKV hitelekkel eredő, hitelintézet számára keletkező tőkeveszteség maximum 50 százalékát – a veszteségtérítési limiten belül – az MNB megtéríti. Az NHP+ konstrukció kapcsán várható veszteségtérítési kötelezettségre 2016 első félévében 238 millió forint céltartalék-képzésre került sor.

Az egyéb célú származékos ügyletekre – a piaci értékben bekövetkező változások miatt – 51 millió forint céltartalékképzés mellett 486 millió forint céltartalék felszabadítására került sor 2016 első félévében.

A nemzetközi értékpapír-kölcsönzési szerződések szerint a kapott fedezet értékpapírokba való – ügynökök általi – befektetéséből származó esetleges veszteség teljes egészében az MNB-t terheli. A 2015. év végi 138 millió forintos kötvénykölcsönzésre elszámolt céltartalék-állomány egyenlege 88 millió forintra mérséklődött 2016. június 30-ra, aminek háttérében a céltartalékképzés alapjául szolgáló értékpapírok kedvezőbb piaci megítélése állt.

3.14. Aktív és passzív időbeli elhatárolások

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
	Bankügyletek miatt	95 500	63 853	-31 647
	Belső gazdálkodás miatt	197	272	75
IV.	Aktív időbeli elhatárolások	95 697	64 125	-31 572
	Bankügyletek miatt	30 806	33 736	2 930
	Belső gazdálkodás miatt	238	515	277
X.	Passzív időbeli elhatárolások	31 044	34 251	3 207

Az aktív és passzív időbeli elhatárolások elsősorban kamat- és kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások, amelyek közgazdaságilag a tárgyidőszakot érintik, a pénzügyi teljesítés időpontjától függetlenül.

3.15. Saját tőke alakulása

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	2015.12.31	Évközi változás	2016.06.30
XI.1.	Jegyzett tőke	10 000	0	10 000
XI.2.	Eredménytartalék	63 417	44 452	107 869
XI.3.	Értékelési tartalék	0	0	0
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	312 599	-15 345	297 254
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	28 510	19 758	48 268
XI.6.	Tárgyévi eredmény	44 452	7 271	51 723
XI.	Saját tőke	458 978	56 136	515 114

A jegyzett tőke 1 db tízmilliárd forint névértékű névre szóló részvényből áll.

A kiegyenlítési tartalékokról bővebben lásd a 3.16. pontot.

3.16. A kiegyenlítési tartalékok alakulása

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	2015.12.31	2016.06.30	Változás
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	312 599	297 254	-15 345
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	28 510	48 268	19 758
	Kiegyenlítési tartalékok összesen	341 109	345 522	4 413

A forint hivatalos árfolyama 2016 első félévében 307,31 és 317,97 forint/euró közötti intervallumban mozgott. 2016. június 30-án az árfolyam 316,16 forint/euró volt, a 2015. december 31-i árfolyamhoz képest 1 százalékos gyengülés következett be. Az átlagos bekerülési árfolyam ennél kisebb mértékben 0,4 százalékkal gyengült, 1,25 forinttal 299,42 forint/euróra emelkedett. Mindezek következtében a hivatalos és a bekerülési árfolyam eltérése az előző év végéhez képest nagyobb volt (14,95 forint/euróról 16,74 forint/euróra nőtt), ugyanakkor a devizatételek hivatalos és átlagos bekerülési árfolyamon számított értékének különbözetéből adódó forintárfolyam kiegyenlítési tartalék egyenlege 15,3 milliárd forinttal 297,3 milliárd forintra csökkent az alacsonyabb nettó devizapozíciónak köszönhetően.

A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka a piaci érték és az amortizált bekerülési érték különbségeként határozható meg. 2016. június 30-án az MNB portfóliójában lévő értékpapírok piaci értékkülönbözete 48,3 milliárd forint egyenleget mutatott.

A forint éves árfolyamváltozásának mértéke

forint/euró		
Dátum	MNB hivatalos devizaárfolyam	Átlagos bekerülési árfolyam
2015.12.31	313,12	298,17
2016.06.30	316,16	299,42
Időszaki átértékelődés*		
2015-ben	0,6%	
2016-ban (2016. június 30-ig)	-1,0%	

* Magyarázat: + felértékelődés / - leértékelődés.

3.17. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei

Fedezeti és egyéb célú származékos ügyletekből származó kötelezettségek a kapcsolódó követelésekkel

Sorszám	Megnevezés	2015.12.31			2016.06.30		
		Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték	Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték
1.	Kamatswapügyletek	2 634 171	2 634 171	17 976	3 754 716	3 754 716	54 427
2.	Kötvényfutures ügyletek	0	33 695	-19	0	270 059	-3 131
3.	Devizaszwap- és termin ügyletek	3 478 755	3 501 907	-22 971	2 244 278	2 354 067	-109 221
4.	Kamatkozó devizaszwapügyletek (tőkecsere nélküli ügyletek is)	3 291 513	3 351 549	-187 442	2 272 147	2 328 534	-194 172
5.	Fedezeti ügyletek összesen (1+2+3+4)	9 404 439	9 521 322	-192 456	8 271 141	8 707 376	-252 097
6.	CDS-ügyletek	187 872	187 872	-716	189 696	189 696	-259
7.	Devizaszwap és termin ügyletek	25 163	25 162	-18	23 746	23 786	-28
8.	Egyéb célú származékos ügyletek összesen (6+7)	213 035	213 034	-734	213 442	213 482	-287
9.	Összesen (5+8)	9 617 474	9 734 356	-193 190	8 484 583	8 920 858	-252 384

A táblázat teljes körűen tartalmazza a származékos ügyletekhez kapcsolódó mérleg alatti kötelezettségeket, ezáltal azokat a fedezeti célú devizaszwap, kamatozó devizaszwap- és terminügyleteket is, melyek a nettó devizapozíció részét képezve – a tőkecsere nélküli kamatozó devizaszwapügyletek kivételével – a mérlegben is szerepelnek. A fedezeti ügyletek a nettó devizapozícióban a keresztárfolyam-ingadozások, illetve kamatlábváltozások miatt felmerülő kockázatot

csökkentik, és segítenek a Monetáris Tanács által elfogadott irányadó (benchmark) devizaszerkezet kialakításában.

Az MNB által kívánatosnak tartott kamatstruktúra beállítását célozzák a konkrét kötvénykibocsátásokhoz rendelt fedezeti célú kamatswapügyletek. Továbbá 2016 első feléve során az MNB belföldi hitelintézetekkel kötött kamatswapügyleteket, valamint hitelintézeti aktivitáshoz kötött kamatswapügyleteket (HIRS). A belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek nagyobb része 1-5 éven belüli, közel 13 százaléka 10 éves lejáratú.

A kötvényfutures ügyletek a tartalékportfóliók durationjét csökkentő fedezeti célú, éven belüli ügyletek.

A devizaswap- és terminügyletek a devizaárfolyam-kockázat fedezésének fő eszközei, devizaárfolyam-várakozásokon alapuló – a megfelelő devizapozíció érdekében kötött – éven belüli devizacsere-ügyletek.

A kamatozó devizaswapügyletek állományából 2016. június 30-án 29 százalékot képviseltek a 2013. februárban és novemberben kötött, tízéves lejáratú tőkecsere nélküli ügyletek.

A CDS-ügyletek között két referencia-értékpapír hitelkockázatának csökkentése érdekében kötött ügyletek szerepelnek 2016. II. félévi lejáratokkal.

Az egyéb célú devizaswap- és terminügyletek devizaárfolyam-várakozásokon alapuló – a megfelelő devizapozíció érdekében kötött – éven belüli (1-2 hónapos lejáratú) devizacsere-ügyletek.

A származékos ügyletekből eredő kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
	- 1 éven belüli	4 884 234	3 174 483	-1 709 751
	- 1-5 év	1 988 576	2 702 186	713 610
	- 5 éven túli	2 648 512	2 830 707	182 195
1.	Fedezeti ügyletek	9 521 322	8 707 376	-813 946
	- 1 éven belüli	213 034	213 482	448
	- 1-5 év	0	0	0
	- 5 éven túli	0	0	0
2.	Egyéb célú származékos műveletek	213 034	213 482	448
3.	Összesen (1+2)	9 734 356	8 920 858	-813 498

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
1.	NHP fennmaradó lehívható hitelkeret	185 609	624 275	438 666
2.	NHP+ konstrukcióból eredő függő kötelezettség	0	238	238
3.	Peres ügyekhez kapcsolódó függő kötelezettség	1 564	1 127	-437
4.	Garanciák	1 763	1 748	-15
5.	Egyéb mérleg alatti kötelezettségek	15	15	0
6.	Összesen (1+2+3+4+5)	188 951	627 403	438 452

A Növekedési Hitelprogrammal kapcsolatosan az MNB mérleg alatti kötelezettségként tartja nyilván egyrészt az eredetileg NHP+ keretében allokált, de a bankok kérésére mind az NHP I. pillér

folytatásában és mind az NHP+ pillérben felhasználható, még rendelkezésre álló keretet, másrészt a 2016-ban induló NHP harmadik szakaszának I. és II. pillérében lehívható hitelkeretet.

Az NHP+ konstrukcióra vonatkozó szerződéses feltételek szerint a folyósított KKV-hitelekből eredő hitelintézeti tőkeveszteségek maximum 50 százalékát a Bank megtéríti a hitelintézeteknek a portfóliószintű limiten belül. Az NHP+ függő kötelezettség a minősítési szabályzat alapján céltartalékképzés alá vont várható térítési kötelezettség nyilvántartására szolgál.

A folyamatban lévő peres ügyek nagy része felügyeleti tevékenység során megállapított bírsághatározatok ellen indított perekhez kötődik, továbbá egyéb kártérítési pereket foglalnak magukban. A kapcsolódó függő kötelezettség összege tartalmazza az összes megfizetett, majd peresített bírságvisszatérítést, valamint az egyéb perek kapcsán a várható, céltartalékképzés alá vont kártérítési összegeket.

A garanciák sor olyan exportgaranciákat tartalmaz, amelyekhez minden esetben reverzális szerződés kapcsolódik. Az MNB a garancia lehívásakor – szükség esetén – élhet a viszontgarancia jogával. 2016. I. félévében az állomány forint értékének csökkenése árfolyamváltozás következménye.

Értékpapír-ügyletek mérleg alatti nyilvántartása

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2015.12.31	2016.06.30	
1.	Kölcsönadott értékpapírok névértéke	555 761	440 067	-115 694
	- elszámolóházon keresztül (garantált)	48 037	39 007	-9 030
	- ügynökön keresztül (fedezettel)	507 724	401 060	-106 664
2.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó nem pénzbeli fedezet bekerülési értéke	96 973	60 084	-36 889
3.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés			
	- bekerülési értéke	432 792	345 622	-87 170
	- piaci értéke	432 654	345 534	-87 120
4.	Aktív repo keretében vásárolt értékpapírok névértéke	51 006	112 482	61 476
5.	Passzív repo keretében eladott és ECB repo ügyletekhez zárolt értékpapírok névértéke	0	0	0

millió forint

3.18. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye

Nettó forint és deviza kamat- és kamatjellegű eredmény

Er.kim. sora	Megnevezés	2015. I. félév			2016. I. félév			Változás
		2015. I. félév	2016. I. félév	Változás	2015. I. félév	2016. I. félév	Változás	
1	2	3	4	4-3				
(I.1.+II.2.)—(X.1.+XI.1.)	Központi költségvetés	-3 491	-2 127	1 364				
(I.2.+II.3.)—(X.2.+XI.2.)	Hitelintézetek	-56 908	-21 051	35 857				
(I.3.+II.1.+II.4.)—(X.3.+XI.3.)	Egyéb	64 379	43 936	-20 443				
	Nettó kamateredmény	3 980	20 758	16 778				
	Forint-értékpapírok	283	61	-222				
	Deviza-értékpapírok	-46 001	-31 381	14 620				
	Származékos ügyletek*	11 381	-239	-11 620				
	Egyéb	1	5	4				
(I.4.+II.5.)—(X.4.+XI.4.)	Nettó kamatjellegű eredmény	-34 336	-31 554	2 782				
(I.+II.)—(X.+XI.)	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény összesen	-30 356	-10 796	19 560				

millió forint

* A fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek részletezését lásd az alpont utolsó táblázatában.

2016. I. félévben a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 10,8 milliárd forint veszteség volt, ami a 2015. I. félévi 30,4 milliárd forintos veszteséghez képest 19,6 milliárd forint eredményjavulást jelent.

A nettó kamateredmény az előző év azonos időszakához képest 16,8 milliárd forinttal javult a likviditást lekötő eszközök állományának csökkenése valamint a jegybanki átlagos alapkamat mérséklődése miatt.

Az eredményt javították:

- a jegybanki irányadó instrumentumra (2015. szeptember 22-ig a kéthetes pénzügyi forintbetét, azt követően a három hónapos forintbetét után) fizetett 34,3 milliárd forinttal alacsonyabb kamatráfordítás;
- a központi költségvetés forintbetétei után fizetett, a 2015. I. félévinél 3,1 milliárd forinttal alacsonyabb kamatráfordítás a csökkenő forintkamatok, valamint az alacsonyabb betétállomány hatására;
- a hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések utáni kamatbevételek 0,9 milliárd forintos emelkedése az értékpapír fedezet mellett nyújtott hitelek állományának emelkedése miatt.

Az eredményt mérsékeltek:

- a devizatartalék után kapott, a 2015. évinél 19,1 milliárd forinttal alacsonyabb kamatbevétel;
- a forint államkötvények kamatbevételének 2 milliárd forintos csökkenése, ami abból származott, hogy 2015 végén az ÁKK nagy összegben vásárolt vissza az MNB-től forint állampapírt, így a 2016. I. félévi átlagállomány jóval elmaradt a 2015. I. félévítől;

A nettó kamatjellegű eredmény – mely nagyrészt az értékpapírok beszerzési árfolyamkülönbségének (ázsiojának) időarányos elhatárolását (amortizálását), valamint a származékos ügyletek devizaárfolyam-változáshoz nem kapcsolható bevételeinek és ráfordításainak az egyenlegét tartalmazza – 2,8 milliárd forinttal javult.

A rövid lejáratokon negatív devizahozamok következtében az eredménykimutatás egyes sorain mindkét időszakban negatív kamatok szerepelnek. A deviza kamatráfordítások között a XI.1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordítása és XI.2. Hitelintézeti betétek kamatráfordítása sorok csaknem teljes egészében negatív kamatokot tartalmaznak. A devizatartalék 45,6 milliárd forintos kamatbevételében (II.1. sor) 1,2 milliárd forint negatív kamattal került elszámolásra.

A kamatjellegű eredményben megjelenő fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek eredményének részletezése

millió forint				
Sorszám	Megnevezés	2015. I. félév	2016. I. félév	Változás
1.	Kamatozó devizaswapok kamateredménye	1 146	-5 379	-6 525
2.	Fedezeti kamatswapok kamateredménye	7 237	4 437	-2 800
3.	Fedezeti devizaswapok kamateredménye	4 284	-202	-4 486
4.	Fedezeti forward ügyletek kamateredménye	944	-876	-1 820
5.	Fedezeti futures-ügyletek kamateredménye	-1 420	-2 260	-840
6.	Fedezeti swapügyletek kamatjellegű eredménye	-334	3 270	3 604
7.	Fedezeti opciós ügyletek kamatjellegű eredménye	0	-4	-4
8.	Egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű eredménye	-476	775	1 251
9.	Származékos ügyletek nettó eredménye (1+2+3+4+5+6+7+8)	11 381	-239	-11 620

A kamatozó devizaswapok között külföldi partnerekkel, az ÁKK-val, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek szerepelnek. Az ÁKK-val kötött ügyletek átlagos állománya 2016. I. félévben

emelkedett, ugyanakkor a devizahozamok (euro- és dollárhozamok) alakulása kedvezőtlenül hatott az eredményre. A külföldi partnerekkel kötött ügyletek döntően az ÁKK-val kötött ügyletek külfölddel történő fedezésére szolgálnak, átlagos állományuk kismértékben emelkedett, kamateredményük lényegesen nem változott. A belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek állománya 2016. I. félévben a lakossági devizahitelek kivezetéséhez kapcsolódó ügyletek egy részének lejáratára miatt jelentősen csökkent, ez okozta a kamatozó devizaswapok kamatbevételének csökkenését. A kamatozó devizaswapok nettó kamateredménye 5,4 milliárd forint veszteség volt, 2015. I. félévhez képest 6,5 milliárd forinttal romlott.

A kamatswapok kamateredményének 2,8 milliárd forintos csökkenését a hitelezési aktivitáshoz kötött kamatcsere ügyletek (HIRS) okozták. Ezek keretében az MNB a piacinál kedvezőbb fix kamatlábú konstrukcióval áll a bankok rendelkezésére, hogy a bankok hitelezésből adódó kamatkockázatának kezelésén, részleges átvállalásán keresztül a hitelezési aktivitásukat ösztönözze.

A fedezeti devizaswapok külföldi partnerekkel, az ÁKK-val, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött rövid lejáratú ügyleteket tartalmaznak. Kamateredményük 4,5 milliárd forinttal alacsonyabb lett, amit az okozott, hogy a lakossági devizahitelek kivezetéséhez kapcsolódóan kötött ügyletek nagyrészt lejártak.

A fedezeti célú forward ügyletek közül a külfölddel kötött ügyletek állománya emelkedett, ugyanakkor az ÁKK-val kötött ügyletek lezárultak, 2016 I.félévben nem volt ÁKK-val kötött ügylet. A különböző ügyfelekkel kötött ügyletek deviza-összetétele eltérő, ezért 2016. I. félévben az előző év azonos időszakához képest jelentősen eltért az ügyletek deviza-összetétele. A kedvezőtlenebb kamatkülönbözet okozta a forwardügyletek kamateredményének 1,8 milliárd forintos csökkenését.

A fedezeti swapügyletek kamatjellegű eredménye az ügyletek árfolyamnyereségét, illetve veszteségét tartalmazza. A 3,6 milliárd forintos eredményjavulás elsősorban hitelintézetekkel kötött kamatswapok lezárásakor realizált árfolyamnyereségből származott.

Az egyéb célú ügyletek eredménye 1,3 milliárd forinttal emelkedett egyéb célú kötvényfutures ügyletek kamateredményének növekedése miatt.

Pénzügyi műveletek realizált eredménye

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2015. I. félév	2016. I. félév	Változás
	Jelzáloglevelek realizált árfolyamnyeresége	417	0	-417
	Kamatozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamnyeresége	6 110	12 187	6 077
	CDS ügyletek realizált nyeresége	0	0	0
IV.	Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	6 527	12 187	5 660
	Jelzáloglevelek realizált árfolyamvesztesége	0	0	0
	Kamatozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamvesztesége	842	1 591	749
	CDS ügyletek realizált vesztesége	467	472	5
XIV.	Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	1 309	2 063	754
IV.-XIV.	Pénzügyi műveletek realizált eredménye	5 218	10 124	4 906

A pénzügyi műveletekből származó nyereség és veszteség a deviza- és forintértékpapírok értékesítéséből származó realizált nyereségeket és veszteségeket, valamint az értékpapír-kölcsönzésből származó befektetések értékesítésekor realizált eredményt, továbbá a CDS-ügyletekhez kapcsolódó eredménytégeket tartalmazza.

2016. I. félévben a pénzügyi műveletek realizált eredménye 10,1 milliárd forint nyereség volt, az előző év azonos időszakához képest 4,9 milliárd forinttal javult. Ezen belül a kamatozó devizaértékpapírok eladása során realizált nettó eredmény 2015. I. félévéhez képest 5,3 milliárd forinttal emelkedett elsősorban az euróhozamok csökkenésének hatására.

3.19. A devizaállományok átértékeléséből származó eredmény összetevői

millió forint		
Megnevezés	2015. I. félév	2016. I. félév
Árfolyamváltozásból származó eredmény (realizált és konverziós)*	85 664	73 078
Kiegyenlítési tartalék** változása a mérlegben (nem realizált átértékelési eredmény)	-65 716	-15 345
Árfolyamváltozásból származó teljes hatás	19 948	57 733

* Eredménykimutatás sora: III.–XII.

** A forintárfolyam-kiegyenlítési tartalék (XI.4. mérlegsor).

A forint árfolyamának változása következtében a teljes nettó átértékelési hatás 2016. I. félévben 57,7 milliárd forint nyereség volt. A napi nettó devizapozíció csökkenésével együtt járó értékesítések során az MNB 73,1 milliárd forint nyereséget realizált, míg 15,3 milliárd forint nem realizált árfolyamveszteség a forintárfolyam-kiegyenlítési tartalékot csökkentette.

2016 I. félévében döntően az ÁKK-adósságkezelési műveleteihez kapcsolódóan keletkezett realizált árfolyamnyereség, valamint az IMF kvótaemeléshez kapcsolódóan realizált árfolyamveszteség.

A kiegyenlítési tartalékról lásd még a 3.16. pontot.

3.20. Bankjegy- és érmegyártás költsége

millió forint				
Er.kim. sora	Megnevezés	2015. I. félév	2016. I. félév	Változás
	Bankjegygyártási költség	4127	6866	2739
	Forgalmi érmeverés költsége	1657	1017	-640
	Emlékérmeverés költsége	152	95	-57
XIII.	Bankjegy- és érmegyártás költsége	5936	7978	2042

2016 I. félévében a bankjegy- és érmegyártás költsége mintegy 8 milliárd forint volt, amely 2015 azonos időszakához képest 2 milliárd forint növekedést mutat. A növekedést az eredményezte, hogy a forgalmi igények maradéktalan kielégítése miatt a jegybank 2016 I. félévében több bankjegyet gyártatott, mint 2015 I. félévében. A forgalmi érmeverés költsége csökkent 2015 azonos időszakához képest, mely változást – a vizsgált két időszakot tekintve – a gyártatott címletek és mennyiségek eltérő volta okozta.

3.21. Egyéb eredmény

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2015. I. félév	2016. I. félév	Változás
V.1.	Jutalékbevételek	495	437	-58
XV.1.	Jutalékráfordítások	438	336	-102
	Jutalékeredmény összesen	57	101	44
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevétel	283	1 059	776
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	4 434	2 509	-1 925
	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	-4 151	-1 450	2 701
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	5 798	6 144	346
V.-XV.	Egyéb nettó eredmény	1 704	4 795	3 091

A jutalékból származó nettó eredmény alapvetően a pénzforgalom lebonyolításával összefüggő jutalékbevételek és -ráfordítások eredője. A jutalékbevételek 2015. I. félévhez képest 58 millió forinttal csökkentek elsősorban a benyújtott megbízásokból eredő alacsonyabb díjbevételek hatásaként. A jutalékráfordítások a külföldi számlák vezetésével kapcsolatosan felmerülő költségek csökkenésének következtében 102 millió forinttal mérséklődtek.

A 2016. I. félévi jutaléktól eltérő egyéb eredményt a következő, 3.22. pont, a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket a 3.23. pont részletezi.

3.22. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2015. I. félév	2016. I. félév	Változás
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevétel	222	142	-80
	Részesedések osztaléka	36	814	778
	Befektetett pénzügyi eszközök miatti bevétel	0	24	24
	Pénzügyi támogatások visszautalása	12	19	7
	Egyéb bevétel	13	60	47
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	283	1 059	776
	Pénzügyi támogatások	2 375	2 142	-233
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó ráfordítás	220	135	-85
	Hatósági eljárás miatti ráfordítás	0	151	151
	Térítés nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás	1 818	13	-1 805
	Egyéb ráfordítás	21	68	47
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	4 434	2 509	-1 925
V.2.-XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	-4 151	-1 450	2 701

A 2016. I. félévi jutaléktól eltérő egyéb eredmény főbb elemei a következők:

- Az emlék- és bevont forgalmi emlék értékesítéséből származó eredmény alapvetően az emlékérme kibocsátási program függvénye. A kapcsolódó bevételek és a ráfordítások mértéke közel azonos, mert az emlékérmék értékesítése névértéken történik a Pénzverő felé, kivéve, ha a gyártási költség meghaladja a névértéket.
- Az időszak során a Magyar Pénzverő Zrt. 80 millió forintot, míg a BIS 2,3 millió eurót (734 millió forintot) fizetett ki osztalékként az MNB számára.

- A befektetett pénzügyi eszközök miatti bevétel soron az MNB-Jóléti Kft.-nek apportként átadott tiszaroffi ingatlan könyv szerinti és apport-értékének 24 millió forintos értékkülönbözete jelenik meg (lásd 3.12.).
- Pénzügyi támogatások soron az MNB által indított Pallas Athéné Közgondolkodási Programhoz kapcsolódóan 600 millió forint pénzbeli alapítói vagyonátadás szerepel. Továbbá alapítványok, szakmai szervezetek, valamint karitatív célú és egyéb szervezetek részére az MNB 1542 millió forintot nyújtott támogatásként, valamint visszautalásra került az időszak során 19 millió forint fel nem használt pénzügyi támogatás.
- A hatósági eljárás miatti ráfordítás előző időszakban befolyt bírság visszautalásából adódik.

3.23. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek

millió forint				
Er.kim. sora	Megnevezés	2015. I. félév	2016. I. félév	Változás
	Felügyeleti díjbevétel és késedelmi kamat	4 767	4 390	-377
	Hatósági eljárásból származó kapott bírság és költségtérítés	958	1 612	654
	Hatósági eljárás igazgatási szolgáltatási díja és hatósági vizsgadíjak	73	142	69
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	5 798	6 144	346

A felügyeleti tevékenységből származó bevételek legjelentősebb tétele a díjfizetésre kötelezett intézmények által fizetendő felügyeleti díj. 2016 I. félévében az éves alapidíjak, valamint az esedékes negyedéves változó díjak előírásából és a késedelmi kamatokból 4,4 milliárd forint bevétel származott, míg a 2015 I. félévében bevallott díjkötelezettségekből 4,8 milliárd forint. Az MNB által határozatban kiszabott, jogerőre emelkedett bírságok és költségtérítések bevétele 1,6 milliárd forintot tett ki. A bírságkövetelések kapcsán a vizsgált időszakban 0,9 milliárd forintos értékvesztés is elszámolásra került a megtérülések, valamint a peresített tételek esetében a peresztés valószínűsége alapján (lásd 3.13.). Az igazgatási-szolgáltatási díjak, valamint a hatósági vizsgadíjak kapcsán 2016 I. félévében 0,1 milliárd forint folyt be.

3.24. A banküzemi bevételek és ráfordítások alakulása

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2015. I. félév	2016. I. félév	Változás
	Eszközök és készletek miatti bevétel	34	8	-26
	Közvetített szolgáltatások bevétele	36	144	108
	Kiszámlázott szolgáltatások bevétele	394	485	91
	Egyéb bevételek	8	27	19
VIII.	Banküzem bevételei összesen	472	664	192
	Anyagjellegű ráfordítások	4 862	6 237	1 375
	Anyagköltség	232	230	-2
	<i>Ingtatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete</i>	909	871	-38
	<i>Eszközök karbantartása és bérlete</i>	319	330	11
	<i>Postai és távközlési szolgáltatás</i>	288	327	39
	<i>Tanácsadás, szakértés</i>	282	647	365
	<i>IT biztonsági szolgáltatás, szakértés</i>	801	778	-23
	<i>Tagdíjfizetés</i>	328	498	170
	<i>Őrzésvédelem, pénzszállítás</i>	971	1 997	1 026
	<i>Hirdetés, piacutatás</i>	290	126	-164
	<i>Egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatások*</i>	430	417	-13
	Igénybe vett szolgáltatások	4 618	5 991	1 373
	Egyéb szolgáltatások	12	16	4
	Személyi jellegű ráfordítások	9 436	10 058	622
	Értékcsökkenési leírás	1 296	1 394	98
	Egyéb tevékenység önköltségének átvezetése	-467	-507	-40
	Banküzem működési költségei összesen	15 127	17 182	2 055
	Eszközök és készletek miatti ráfordítás	33	11	-22
	Közvetített szolgáltatások ráfordítása	34	144	110
	Kiszámlázott szolgáltatások ráfordítása	468	537	69
	Egyéb ráfordítások	165	172	7
	Banküzem működési ráfordításai összesen	700	864	164
XVIII.	Banküzem működési költségei és ráfordításai mindösszesen	15 827	18 046	2 219
VIII.-XVIII.	Nettó banküzemi eredmény	-15 355	-17 382	-2 027

* MNB az igénybe vett szolgáltatások 5%-át és legalább 50 millió forintot meghaladó jogcímeit tekinti jelentősnek, és mutatja be a kiegészítő mellékletében. Az egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatási jogcímek különösen az utaztatás és a szállodai szolgáltatás, a kiadványok előállítás, továbbá az oktatás, a fordítás, a könyvvizsgálat, valamint az emlékérmeforgalmazás.

A banküzem 2016. I. félévi nettó eredménye 17,4 milliárd forint veszteség volt, ami a 2015. év hasonló időszakához képest 2 milliárd forinttal (13,2 százalékkal) emelkedett.

A banküzem 2016. I. félévi működési költségei 13,6 százalékkal (közel 2,1 milliárd forinttal) magasabbak a tavalyi félévinél. A 2016. I. félévi kiadásokat növelték az anyagjellegű, valamint a személyi jellegű ráfordítások.

A 2016. január-június havi anyagjellegű ráfordítások 28,3 százalékkal (közel 1,4 milliárd forinttal) magasabbak a 2015. I. félévben felmerült költségeknél. Az anyagjellegű jellegű ráfordítások részeként az igénybe vett szolgáltatások – azon belül is a fegyveres őrzés és védelem – költségeinek emelkedése volt a meghatározó. Ez főként annak következménye, hogy az őrzésvédelmi tevékenység kiszervezésének hatása 2015 márciusától merült fel, míg 2016-ban már a teljes beszámolási időszakot terhelte. Ezen kívül az őrzésvédelem 2016. évi átalánydíja január 1-jétől emelkedett. A tanácsadás, szakértés költsége döntően a komplex jegybanki kutatás-elemzési, kutatással alátámasztott tanácsadói, valamint tanulmánykészítési feladatok miatt növekedett, melyek költségei 2015. I.

félévében még nem merültek fel. Továbbá emelkedett a felügyeleti tevékenységgel kapcsolatos, EU rendeletek által előírt tagsági díjak összege.

A 2016. I. félévi személyi jellegű ráfordítások a 2015. év ugyanezen időszakához képest 6,6 százalékkal (0,6 milliárd forinttal) magasabbak. Az átlaglétszám 2 százalékkal emelkedett a betöltetlen státuszok egy részének feltöltése és az új feladatok ellátása (pl. a szanálási és reorganizációs tevékenység, továbbá a Pénzügyi Békéltető Testület többletfadatai) miatt. Emellett az elmúlt év márciusától bevezetett étkezési támogatás költsége 2016-ban már a teljes időszakra vonatkozóan merült fel. Kisebb pénzügyi hatással járt az egészségügyi program (általános szűrővizsgálat) 2016. I. félévi költsége, a hosszabb időtartamú és nagyobb számú munkavállalói igénybevétel következtében.

Az értékcsökkenési leírás 2016. I. félévi összege 7,6 százalékkal (közel 0,1 milliárd forinttal) magasabb az elmúlt év ugyanezen időszakában felmerülnél, főként a 2015 II. félévében megvalósult beruházások következtében.

Az önköltség-átvezetések abszolút értéke 2016. I. félévében 0,5 milliárd forintot tett ki, amely összeg csökkenti a banküzemi működési költségeket annak érdekében, hogy a banküzemi működési költségek teljes összege az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa. Az átvezetések túlnyomó részét az Eiffel Palace bérbe adott területeire jutó költség, valamint a Magyar Pénzverő Zrt. által a Logisztikai központ részleges használatáért az MNB-nek fizetett bérleti díj teszi ki. A saját fejlesztésű szoftverekre fordított működési költségek is itt jelennek meg, mivel e költségek a szoftverek aktiválásakor a befektetett eszközök közé kerülnek.

A kiszámlázott szolgáltatások 485 millió forintos bevétele döntően az Eiffel Palace irodaház bérbeadásából származó bérleti díjból és üzemeltetési költség átalányból ered. A bérbeadáshoz kapcsolódó, banküzemi költségek közül átvezetett üzemeltetési költségek, valamint az ingatlan- és tárgyi eszköz-értékcsökkenés szerepel nagyobb részben a kiszámlázott szolgáltatások ráfordítása soron.

3.25. A létszám és bérköltség adatainak változása, valamint a vezető tisztségviselők javadalmazása

Bér- és létszámadatok

millió forint

Megnevezés	2015. I. félév	2016. I. félév	Változás (%)
Állományba tartozók bérköltsége	5 976	6 214	4
Egyéb bérköltség*	159	217	36
Kifizetett bérköltség	6 135	6 431	5
Személyi jellegű egyéb kifizetés	1 280	1 482	16
Szociális hozzájárulási adó	1 696	1 773	5
Egészségügyi hozzájárulás	199	240	21
Szakképzési hozzájárulás	94	99	5
Rehabilitációs hozzájárulás	30	31	3
Táppénz hozzájárulás	2	2	0
Járulékok	2 021	2 145	6
Személyi jellegű ráfordítás összesen	9 436	10 058	7

* Egyéb bérköltség tartalmazza: a felmentési időre járó távolléti díjat, valamint az állományba nem tartozók és nem MNB-s munkavállalók részére kifizetett összegeket.

fő

Megnevezés	2015. I. félév	2016. I. félév	Változás (%)
Munkavállalók átlagos statisztikai létszáma	1269	1 295	2

A vezető tisztségviselők járandósága és kölcsönei

millió forint

Testület	Járandóság
Monetáris Tanács*	115
Felügyelőbizottság	44

* Tartalmazza a tanács MNB tv. 9. § (4) c) pontja alapján MNB-vel munkaviszonyban álló külső és belső tagjainak bérét és a munkáltató által a részükre fizetett önkéntes nyugdíjpénztári hozzájárulást.

Testület	Felvett kölcsön összeg	Fennálló egyenleg 2016. június 30-án	Legutolsó lejárat	Kamat mértéke
	millió forint			
Monetáris Tanács	43	20	2018.07.01	jegybanki alapkamat
Felügyelőbizottság	-	-	-	-

Budapest, 2016.szeptember 21.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

BESZÁMOLÓ AZ MNB 2016 ELSŐ FÉLÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL
FÉLÉVES JELENTÉS 2016

Nyomda: Prospektus–SPL konzorcium
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

